

Robert van Valois te Gent

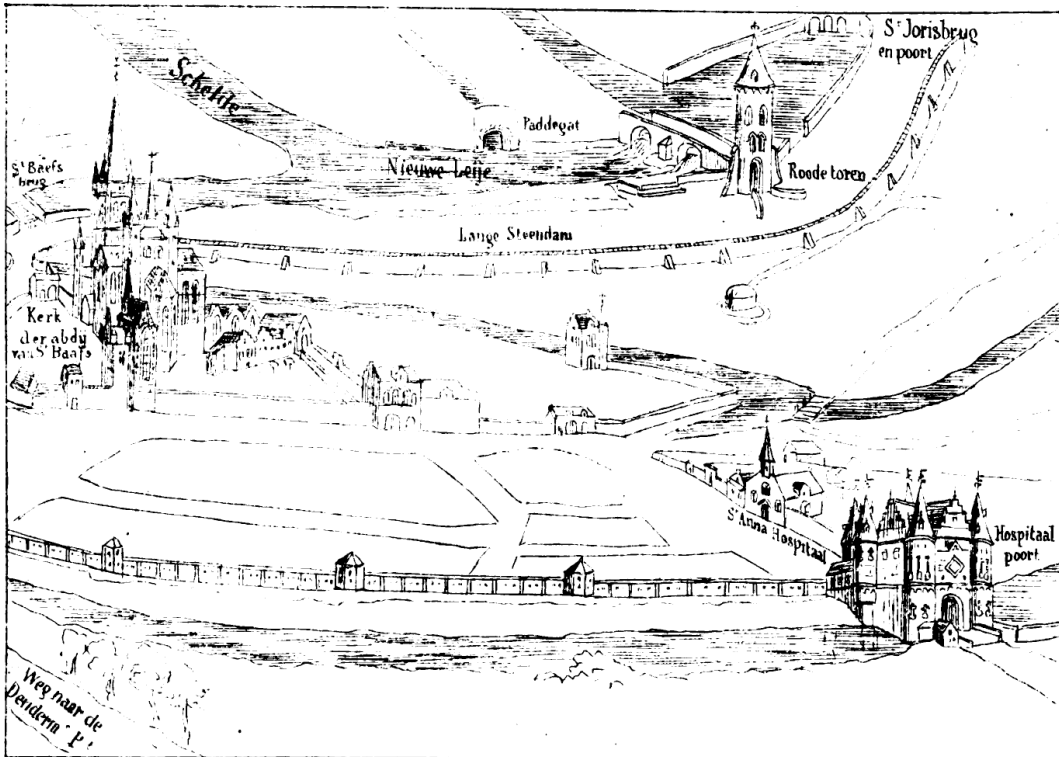
Frans de Potter

bron

Frans de Potter, *Robert van Valois te Gent*. G. van Melle, Gent 1862

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/pott003robe01_01/colofon.php

© 2016 dbnl

Voorbericht.

Wij mogen onzen Lezers de aanduiding niet schuldig blijven van de gronden, waar dit meer geschiedkundig dan uit de verbeelding gevloeid werk, op gebouwd is.

Over eenige jaren deed wijlen mijn vriend Mr Prudens Van Duyse, Archivaris van Gent, een voor de geschiedenis dezer stad belangrijken aankoop, bestaande namentlijk in al de charters voortkomstig van de abdij den Groenen Briel, ten jare 1340 gesticht en in 1794 afgeschaft. Bekend is het dat in eerstgemeld jaar ridder Simoen van Mirabello, gezegd van Hale, en zijne echtgenoot Elizabeth, bastaarddochter van graaf Lodewijk van Nevers, hun huis het Hof ten Wallen, schonken aan zusters Victorinen; dat, dit hof door Lodewijk van Male omtrent het jaar 1366 geëischt zijnde om er zijn hof te vestigen⁽¹⁾, het sticht werd overgebracht in 't huis gezegd van den Briele. - Bij bedoelde charters nu, meer dan honderd in getal, en waarvan eenigen, betrekkelijk tollën, van 't begin der

(1) Sedert dien algemeen gekend onder de benaming van *Prinsenhof*.

XIIIe eeuw zijn, een ander deel tot het tijdvak van Jakob van Artevelde behoort, is een cartularium der gemelde abdij, welks laatste bladzijde de volgende aantekening vervat:

‘Den broeder van den Coninc van Franckrijck violeerde die suster van mijn heere Symoen Myrabel, Alyas de Halo, en hij daer in gheturbert, staeck den selve doot, en wirt daerom vanden Coninck op ghelt ghestelt die hem doode saude: om die occasie ginck hij altijt bij nachte, en sette op sijn waepen eenen vI, maer is noch ten lesten vermoert op St Baefs tusschen beyde die traglen, op den IX^{en} dachs Meijs, en moeten wij eeuwelic voor hem doen een wtvaert met vijgilie en commedatie en ghesonghe messe solempnelic met volle choore, sonder ijmant van die religieusen te moge absent [sijn] dan door sijckte ofte nootabel occasie.’

Ziedaar de bron - en de éenige - van ons werk; wat betreft de echtheid van 't verhaal, wij gelooven niet dat er eenige twijfel daaromtrent bestaan kunne, want welk belang zouden de Zusters van den Briele gehad hebben om het einde van hunnen begiftiger en weldoener zóo treurig op te geven, terwijl het van een anderen kant zeker schijnt, dat Simoen van Hale ten jare 1346 te Gent werd vermoord.

Men zal bekennen dat de nota der kloosternonnen in haar zelve dramatisch genoeg is om verdere uitweidingen te kunnen ontberen; wij zijn dan ook maar karig geweest

VII

met de bij-avonturen, die het deel van den eigentlijken roman uitmaken; wij geloofden echter er eenige personen te moeten doen in optreden, wier handelingen den geest der vlaamsche burgerij uit de middeleeuwen zouden doen uitschijnen, toen namelijk alle man voor éenen, en één voor allen zich te weer stelden. Wij wenschen, dat verdienstelijker pennen dan de onze eens het grootsche tafereel schetsten van de vaderlandsche deugden, die den poorter onzer groote steden in dit tijdvak onzer geschiedenis kenmerkten: wat verhevene lessen voor het huidige geslacht!

Hoe ver hadden wij ons verhaal nochtans kunnen uitbreiden! Wij moesten maar geloof slaan aan de partijdig gestelde of slecht nageschrevene kronijken die volhouden dat het zedebederf in het midden der XIVe eeuw te Gent ten hoogsten was gestegen, zoodat er op één jaar niet min dan 1400 moorden werden gepleegd... Ziet, welk ruim veld voor de verbeelding van den romanschrijver! welke schakel van bloedige avonturen, welke opeenvolging van donkere dramas - en, laat het ons, eilaas maar zeggen - welke bijval van zulk boek onder de massa der lezers... In het belang der geschiedenis, voor de eere van ons voorgeslacht en onzer geboortestede, houden wij 't liever bij het stellige, al worde onze arbeid er minder om gezocht.

Meije 1859.

Robert van Valois te Gent.

I.

In den avond van eenen der laatste julidagen des jaars 1345 waren al de zalen van het gravelijk slot, of 's Graven Steen, te Gent, buitengewoon verlicht, en hadden de van dienst zijnde lieden, zoo edele als andere, het niet weinig druk met het bereiden, schikken en aanbrengen der gerechten en dranken voor een groot, echt vorstelijk banket, hetwelk op dien oogenblik de aanzienlijkste ridders en vele jonkvrouwen van adellijke geslachten der goede stad Gent in de groote ontvangzaal des burchts vereenigde. Een troep *gezellen* of *speelluiden*, in eene diepe vensternis aan eenen hoek

der zaal als verscholen, hief nu en dan ter afwisseling van het gerammel der bekers of van het uitbundig gelach der tafelenooten eenige zoete akkoorden aan, maar het bleek duidelijk dat weinige gasten ditmaal een oor open hadden voor het muziek, hetwelk nochtans aan het Hof van Vlaanderen voor geen ander behoefde onder te doen. Dit verwondere niet: men was zoo verre reeds gevoorderd dat de nagerechten werden opgenomen, en de wijnkruiken schier onophoudelijk rond gingen; daarbij waren schier allen, en in 't bijzonder de vrouwelijke feestgenooten, buitengewoon oplettend en voorkomend voor één der gasten, die, aan de zijde van Mijnheer van Vlaanderen, de eereplaats bezette, en bij wiens minste woord alle monden zwegen, en ridders en knapen onder elkander wedijverden om hem dienstig te zijn. De gast, wien zooveel onderscheid te beurt viel aan eene tafel, waar de roemrijkste namen dier tijden - als synoniemen van de hoogste ridderlijke dapperheid - vertegenwoordigd waren, was niemand anders dan Mijns heeren neef van Vlaanderen, Robert van Valois, broeder van den koning van Frankrijk.

Het was een krachtig jongeling, tusschen de twintig en dertig jaren oud, niet onbehagelijk van uiterlijk, wel bespraakt en geestig als een echt kind van Gallie, in 't kort een blij gezelschap: zeker al hoedanigheden genoeg om hem de gunst te doen winnen van al de jonkvrouwen van het Hof, daargelaten dat zijn hooge rang en de machtige invloed die sedert lang door het Hof van Frank-

rijk op dat van Vlaanderen werd uitgeoefend, hem tot een zeer belangrijk persoonaadje verheffen moesten.

Onder al de aanwezigen was blijkbaar geen zóo ijverig om hem behagelijk te zijn als graaf Lodewijk, die, zoo men weet, reeds van 't begin zijner regering en eigen wil en eigen geest had verzaakt om, trots zijn volk en de geduchte lessen die het hem daarover herhaaldelijk had gespeld, altijd de onderdanige slaaf van het Zuiden was geweest. Ook wist Robert van Valois genoeg, wat man hij hier voor handen had, en zonder eenig aanzien, dat men zijnen gastheer is verschuldigd, zonder eenig voorbehoud, scheen hij heer en meester in dezes eigen paleis. Zijn meeste genoegen putte de fransche prins in de galanterie, daarmede trouw blijvende aan zijne faam van zeer gevaarlijken ridder, die hij in zijn vaderland had gewonnen na een tal van schakingen en verleidingen, in de verschillende standen der bevolking. Met hoeveel spijt en hertzeer moest hij den geest der hoffelijkheid, in de vorige eeuw tot den uitersten graad van lafheid en verwijfdheid gebracht door de instelling der *Cours d'Amour*, nu reeds geheel verzwakt, ja op het punt van vernietiging zien! Immers, het teedere liefdegelispel, het gezang der minnestreels aan de hoven had opgehouden voor het wapengerammel en de staatsintrigue, die eeuw bij eeuw zouden voortduren, en de Vrouw die vroeger eenen almachtigen invloed had op alles, ja als eene godheid schier in den aanvang der riddertijden werd gehuldigd, van haren

opperrang deden vervallen. Men begrijpt dan gemakkelijk, dat ook de adellijke jonkvrouwen aan het Hof van Vlaanderen, waar de kanker der losbandigheid door de vorsten zelven was in gebracht geweest, met niet weinig geestdrift den laatsten vertegenwoordiger van de oude leer en zeden bejegenen moesten.

Robert van Valois, die het avontuurlijk leven had begonnen om daarin het genot te vinden, hetwelk hem aan het geregelder en prozaïscher geworden Hof van Frankrijk ontsnapte, had hier waarlijk eene heerlijke keuze voor zich. De bloem der graafsgezinde adelvrouwen vertoonde zich aan zijne aanlokkende, wulpsche blikken, en meer dan eens was hem een gemurmel van bewondering ontvallen, toen hij zoo volkomen de oude befaamdheid van dit land wegens zijne schoone vrouwen, bevestigen moest. Echter, ter eere onzer oude geslachten dient gezegd, dat de fransche snoeverijen en oplettendheden juist alle jonkvrouwen niet de oogen uitstaken, ja enkelen zelfs met onverschilligheid zijnen aanmatigenden toon en uitlokkingen beantwoordden.

De vreemde gast zat tegenover de jonkvrouw van Vichte, dochter van den erfelijken hofmaarschalk. Menig hoffelijk woord was hem reeds ontglipt, toen hij, zich ver stoutende zijnen drinkbeker tegen den haren te verwisselen, haar eenen geheelen vloed van vleijerijen over hare schoonheid toebrecht, dichterlijke vergelijkingen van een of anderen minnezanger afge-

luisterd, of in 't geheugen geprint uit een of ander ridderroman, en al hetwelk hij waarschijnlijk voor de honderdste maal aan eene vrouw voordroeg. Mogelijk had hij de reeks loftuitingen nog langer gerekt, zoo hare vriendin, de jonkvrouw van Mirabello, hem niet dadelijk in de rede ware gevallen met de scherts:

- Mijnheer van Valois, gij ziet wel dat uw compliment aan de jonkvrouw in 't geheel niet aardig schijnt; en bemerkt gij ook niet dat haar ridder, Ser van Ghistel, op zijne bank onrustig zit rond te draaijen? Gij maakt jaloerschen, prins!

Robert van Valois bezag de spreekster eenige oogenblikken scherp in de oogen, langer zelfs dan hij misschien had gewild; hoewel niet verre van haar af gezeten, had hij de spreekster nog niet goed bemerkt, en nu scheen hem als bij toovering een beeld in het gezicht, zoo glanzend van schoonheid, dat hij eenen oogwenk als bedwelmd was. Dit duurde nu eigenlijk maar een oogenblik, doch de jonkvrouw bezat geest van opmerking genoeg om den indruk waar te nemen dien zij op den prins maakte, en die waarneming kostte haar eenen zachten blos. Zij ook vond echter oogenblikkelijk hare zelfbeheersching terug, daarin verholpen door de omstandigheid dat Valois in de schertserij - zoo zij meende - met haar voortging:

- Inderdaad, mejonkvrouw, ik zie tot mijn nadeel dat hier alle herten reeds bestormd en ingenomen zijn, en dit is stellig een blijk van den smaak en den moed

der ridders van dit land, terwijl het tevens tot bewijs kan strekken van de liefde tot den vrede, die hier in de zeden der jonkvrouwen is gedrongen. Niettemin zegen ik mijnheer Sint Jooris, den patroon van al wie de spoor draagt, dat hij mij heden in de gelegenheid stelt kennis te maken met eene uitnemend schoone en glansrijke verschansing, die ik hoop door eene wel geordende bestorming te zullen overrompelen... Op onzen oorlog en op ons vermoedelijk vredeverdrag, aanbiddelijke jonkvrouw!

Na zulke onbewimpelde uitdaging hief hij zijnen beker in de hoogte, en wilde dien ledigen, wanneer juist in eenen hoek der zaal een zoo groot gedruisch opsteeg, dat allen van hunne bank opschrikten. Ieder keerde zich om, ten einde de oorzaak van die stoornis te weten, en men vernam aldra dat een der adellijke dienstknappen van het slot een groot schenkbord met ledige kruiken en bekers had laten vallen. Dit in zich zelf onbeduidend ongeval zoû voorzeker zonder verder gevolg zijn gebleven, zoo niet mejonkvrouw van Vichte, den onhandigen en diep beschaamden edelknaap eerst herkende, niet had uitgeroepen:

- Goed gepast! dit is het antwoord van Gerrit!...

Een luid en uitbundig schatergelach bejegende deze woorden, hetwelk nog vermeerderde doordien de fransche prins, de beteekenis daar niet van begrijpende, bevreemd opzag van den nu vrolijker gestemden edelknaap naar de tafelgasten, en van de tafelgasten tot den

edelknaap; en toen hem eindelijk dietsch werd gemaakt dat de jonker Gerrit van Moerzeke de verloofde was van jonkvrouw van Mirabello, kon hij op zijne beurt geen luiden lach onderdrukken, waarin nochtans een zweem scheen te zijn van wrevelige teleurstelling.

Nog was de daarop gevolgd zijnde vlaag van scherts niet gestild, toen het tapijt werd opgeheven dat de feestzaal van den langen bogengang scheidde, en een ridder van lange gestalte, geheel toegerust, ter uitzondering van den helm, dien hij bij den ingang op eene schabelle had geplaatst, trad, blijkbaar verwonderd, de zaal in, tot vóór den graaf en Robert van Valois, waar hij diep voor beiden en vervolgens voor het gantsche gezelschap boog.

- Welkom, heer van Mirabello, zeï de graaf, en fluisterde haastig een paar woorden aan Valois in het oor. - Neem plaats aan tafel, en komt gij wat laat voor het maal, den goeden spaanschen wijn die juist opgebracht wordt, en u zoo lekker smaakt, zult gij te meer eere doen. Ei daar, Gerem, Gozewijn! dient den edelen ridder van Mirabello!

- Laat! zeï de ridder vriendelijk tot de beide edelknapen, die reeds aan zijne zijde op een bevel wachtten. Uwe Hoogheid wete, vervolgde hij tot Lodewijk, dat ik terugkom van de reis naar IJperen, waar heen de bediening van ruwaard, in afwezigheid van mijnheer van Vlaanderen, mij geroepen had tot invordering der schattingen voor het vorstelijk domein. Ik dacht den graaf in zijnen raad te vinden, en vind hem ter feest. Mag ik

weten, welke heugelijke gebeurtenis daartoe de aanleiding heeft gegeven?

Deze woorden, bedaard uitgesproken, maar die een zijdelingschen blaam inhielden over 's graven gedrag, verwonderen den Lezer niet; immers Simoen van Hale, heer van Mirabello, broeder van de jonkvrouw die wij uit haar gesprek met den franschen prins reeds leerden kennen, was een der invloedrijkste edellieden van het hof. Dapper in het gevecht, getrouw aan zijnen plicht, wijs in den raad en waarlijk edel van karakter, had hij aller genegenheid verworven. Tijdens den oorlog, onder het bestuur van Jakob van Artevelde, die met gantsch de natie was opgestaan tegen de ramspoedige staatkunde van Lodewijk van Nevers en de arglistigheden der Franschen, en wanneer de graaf herhaalde malen zijn land ontvluchtte om des te gemakkelijker de belangen van Frankrijk, tegen die zijner eigene onderdanen, te dienen, was Mirabello door laatstgenoemde tot ruwaard over het graafschap aangesteld, eene bediening welke zich uitsluitelijk bepaalde tot het bewaken van de persoonlijke belangen des graven, en geen invloed op de politiek uitoefende. Zijne gewoone vrijmoedigheid werd hem dan ook lichtelijk vergeven door de beproefde verkleefdheid aan de welbegrepen belangen van het vlaamsche vorstelijk stamhuis, en niemand voorzeker dan hij onder de edellieden had het gewaagd, nu en dan zulke bittere waarheden in het hof te doen hooren.

- Ridder Simoen van Mirabello zal op zijne reis denklijk wel vernomen hebben, sprak graaf Lodewijk met eenen zweem van hoogmoed, dat een gantsche ommekeer heeft plaats gehad in ons graafschap, tijdens zijne afwezigheid?

De ridder gaf een teeken met het hoofd, hetwelk deed zien dat hij van de bedoelde zaak was ingelicht, en Lodewijk vervolgde, ditmaal op eenen toon van vervoering:

- Wij vieren, gezamentlijk met onzen beminden neef mijnheer Robert van Valois, die ons sedert twee dagen met zijne tegenwoordigheid vereert, den terugkeer in ons vorstelijk kasteel onzer goede stad Gent, en onze ontvoogding van het vernederend gezag des kapiteins van Sint Jans parochie...

Nauwelijks waren deze woorden geuit, of ridder Simoen van Mirabello deinsde getroffen achteruit. Bleek, met half geopenden mond als om te spreken, doch blijkbaar hiertoe verhinderd door eene plotseling opgewelde sterke aandoening, bleef hij eenen minuut staren op den graaf, als zocht hij op diens gelaat of uit zijnen mond eene verloochening of terugroeping der geuite woorden. Maar Lodewijk, hetzij door den wijn reeds verhit, hetzij aangemoedigd door de aanwezigheid van den franschen prins, hetzij hij den pijnlijken indruk niet merkte dien zijne taal op den ridder had gemaakt, schonk zijnen beker vol en reikte hem aan Simoen over, zeggende:

- En gij ook, ridder Simoen, wenscht ons welkom en geluk?

De ridder kwam nu weder eenen stap terug, en den graaf vrij scherp in de oogen ziende, sprak hij:

- Van mij, Simoen van Mirabello, zoû mijnheer van Vlaanderen eischen dat ik drink op het bedroevendste ongeluk hetwelk het land zijner groote voorzaten ooit is overkomen? Nooit! En al ware de moord op mijnheer van Artevelde, onder staatkundig opzicht, voor Vlaanderen niet te betreuren, dan nog zoû de achting, die ik den lakenkoopman altijd heb toegedragen, mij verbieden deel te nemen aan eene feest waar zijne moord op verheerlijkt wordt.

Het gelaat van den graaf betrok bij deze taal gelijk de zomerlucht met eene onweêrsbui. Hij bedwong zich nochtans, en wierp eenen zijdelingschen blik op Valois, wien hij als verslagen zag over dit onverwacht toeval, en dan zijnen beker weder intrekkende, antwoordde hij half verschoonend, half bitter:

- Ridder van Mirabello, ik wist waarachtig niet dat gij zóo hardnekkig zoudt gebleven zijn in uwe denkbeelden, die toch niemand hier aan het hof deelt!

- Hoe! gaf de ridder ten antwoorde, heb ik ooit redenen gegeven om dergelijke veronderstellingen te laten opkomen? Ben ik veranderd van richting sedert mijne weigering om mede te werken in den eersten aanslag op het leven van mijnheer van Artevelde, nu omtrent zeven jaren geleden? Heb ik, hoe zeer gij

ook de politiek van den gentschen hoofdkapitein bleeft tegenwerken, deze niet met mijn geld ondersteund⁽¹⁾, benevens menig ander adellijk geslacht en de neeringen, in 1340, wanneer het land op den boord van zijnen ondergang was? Ik beschouwde immers den rang van ruwaard, waar mijnheer van Vlaanderen mij mede geliefde te vereeren, niet als strijdig met de ondersteuning eener edele zaak. En zie, mijnheer Lodewijk, ik geloof niet dat de zegepraal van Artevelde's vijanden zoo duurzaam is als ik zie dat hier verondersteld wordt... Wanneer ik de verledene week te IJperen de tijding vernam van den lafhertigen moord, gepleegd op den grooten burger, dan heb ik een schouwspel bijgewoond waarvan de herinnering mij op den huidigen oogenblik nog ontroert. De gantsche gemeente liep bijeen op die verschrikkelijke mare, en de poorters, die niet door de woede of de razernij tot een schier

- (1) De oorlog, door de vlaamsche gemeenten tegen Frankrijk aangegaan, had aan Gent van het jaar 1338 tot 1340 niet min dan 40 tot 50 duizend pond parisis gekost. De gemeentelijke schatkist daardoor uitgeput zijnde, moest de toevlucht worden genomen tot eene openbare leening, nadat de stad reeds voor verscheidene jaren, voorop, geld had gevraagd op den pacht van den wijn, het bier en de hallen. Wij vinden Mirabello onder de pachters-leeners in de stadsrekeningen van 1343, fol. CXXVI r^o: 'Item gaven sy (de stedelijke ontvangers) *myn heer Symoen van Hale, van het gheld die hi dit jaer geleent heeft ten pachten, waer af dat hi hem heeft van assignementen te effene up den pacht van den wine.*'

uitzinnig gebaar vervoerd werden, beschreiden, als kinderen, den dood van den weêrgaloozen man..... Levend, genoot mijnheer van Artevelde, wien zijn patroon mijnheer sint Jakob thands bijsta! mijne achting en bewondering; dood, wijd ik hem mijnen rouw als vriend en mijne erkentenis als landgenoot. Mijnheer Lodewijk zal vergunnen dat ik mij verwijdere...

En zonder zelfs een antwoord af te wachten, boog de ridder diep voor graaf Lodewijk en zijnen doorluchtigen gast, en verliet de zaal.

Dit plotselinge, de feest zoo zeer verstoorend geval had zichtbaar eenen diepen indruk gemaakt op de gasten, die allen, het hoeft nauwelijks te worden gezegd, vroeger Artevelde's vijanden waren geweest. Meer dan een hunner had des ridders toespraak wel willen beantwoorden, dewijl de graaf zelf niets daartegen inbracht - de ervaring namentlijk dat zelfs de aanwezigheid van eenen franschen prins, niet van belang genoeg was om des ridders vrije uitdrukking te onderdrukken, had hem sprakeloos gemaakt - doch dewijl het antwoord overigens maar eene scherts of een beleedigende uitval kon zijn, hielden allen zich in, en Robert van Valois was getuige van het feit, dat, zijn geslacht zijdelings begrepen zijnde in den blaam van den ridder, aangezien de moord van Artevelde zoo niet op ingeving, dan toch met goedkeuring van het fransche hof geschied was, geene enkele stem opging, zelfs die niet van graaf Lodewijk, die met eene fransche prinses

was gehuwd, om dezen blaam af te wenden of te verschoonen.

De graaf, hoe zeer van zijn stuk gebracht, gevoelde dat deze indruk op de gasten niet lang mocht duren, want de feest was met het banket slechts begonnen. Nauwelijks was Simoen van Mirabello dan achter het laken voorhangsel verdwenen, dat de zaal van den gang scheidde, of hij stond op van zijne zitplaats, wenkte de speellieden vóór te gaan, en riep:

- Geene donkere gezichten van daag! Leve de wijn en de dans. Is het heden wel de oogenblik, raad te slaan of te twisten over middelen en doel eener reeds volbrachte onderneming! Ridders, edelen en jonkvrouwen, laten wij ten minsten dezen nacht onze vreugde redden, gelijk wij onze dynastie en ons gezag hebben weten te handhaven. Wel op, mijne vrienden, daar nooden ons de harpen, schalmeien en bongen reeds ten dans!

Robert van Valois, die onder deze laatste woorden opgestaan en de gravin genaderd was, geleidde haar naar de nevenzaal, gevolgd door de overige gasten, die elk eene jonkvrouw bij de hand hielden.

II. Een Ochtendbezoek.

Het steen van ridder Simoen van Hale verhief zich in de alstoen nog afgezonderde en weinig bewoonde Burchtstraat, zoo genoemd naar derzelve nabijheid van den ouden burcht of het gravelijke slot⁽¹⁾. Eenvoudig, doch sterk opgebouwd, met twee ronde torekens boven den ingang, strekte het zich in het verdiep uit tot den stadswal, heden ten dage nog onder den naam van Houtlei bekend. Binnen de groote overwelfde poort was een vierkant plein, waar zich rondom de stallen en

(1) Het steen der van Hale's stond omtrent de plaats waar nu het huis N^r 55 zich bevindt. In het jaar 1360 werd er het godshuis der *Bonifanten* opgericht, doch in 't jaar 1376 ging deze gemeente naar 't huis (nu) N^r 26. De Calvinisten vernietigden dit gesticht. - Op den hoek der *Ramen* stond in de XIIIe eeuw een *hospitaal en kapel van Maria*, en daar dichtbij de Neeringhuizen der Visschers en Vischkoopers. Men trof in de straat ook eenige poortershuizen aan, waaronder eene bakkerij.

woonplaatsen der dienstknappen bevonden, en in het verdiep zag men de grauwe muren der adellijke woning ten gronde uitrijzen. - Het gezin der Mirabello's neemt in onze geschiedenis een te werkelijk deel, dan dat wij ons niet verplicht achten in eenige bijzonderheden over de familie in 't algemeen en ieder lid in 't bijzonder te treden.

Johan van Mirabello en zijn zoon Simoen waren, in den aanvang der XIVe eeuw, wegens staatszaken verbannen geworden uit het hertogdom Milanen, hun vaderland, door den eersten hertog van dit gewest Joanni Sfortius. Naar Vlaanderen gekomen alwaar, vier eeuwen vroeger, nog verscheidene adellijke familiën uit Italie zich hadden nedergezet⁽¹⁾, won de laatste hier door zijne deugd en dapperheid het aanzien van de grooten

- (1) Na een bezoek van graaf Aarnout den Jonge, omtrent het jaar 963, aan het hof van Berengaar IV, koning van Lombardie, wiens dochter hij huwde, bracht die vorst met zich naar Vlaanderen eenige edellieden uit Italie, die zich met der woon te Gent vestigden. Het waren namentlijk de ridder de la Luna (uit Rome), stamvader der *Ser Sanders*, en de stamvader der *Borluuts* (uit Genua), der *Bette's* en *Ser Simoens*. Het aanzien en de invloed, door deze vier familiën langzamerhand in Vlaanderen verworven, konden voor de Mirabello's, alhier *Van Hale* geheeten, een machtig aanloksel zijn, althands men weet dat graaf Aarnout den Jonge hun het bestuur der stad toevertrouwd, en ieder hunner in eene der vier stadsparochiën had geplaatst. *De acht mannen van het schependom van Gent*, reeds vermeld in 1060, behoorden tot de Bette's, Ser Sanders, Borluuts en Ser Simoens.

en de achting der poortery, dewelke ongetwijfeld niet verminderden toen graaf Lodewijk van Nevers hem zijne bastaarddochter Elizabeth tot vrouw gaf, met de vrijheerlijkheden Eecloo, Zomergem en Caprijk tot bruidschat. De oude Mirabello leefde niet lang na zijne uitwijking in Vlaanderen, en Simoen, een edel gebruik van zijne rijkdommen makende, stichtte te Gent het godshuis der *Bonifanten*, alsmede het klooster van Ste Margareta, meer gekend onder den naam van *abdij van den Groenen Briele*, hierin het voorbeeld volgende van de aanzienlijkste geslachten des lands, die in stede van hunne schatten opeen te stapelen of in ijdeloofte te verspillen, wijkplaatsen voor het ongeluk of de vroomheid openden. Simoen, vermaagschapt met de vorstelijke familie, zag gedurig zijnen invloed vergrooten, en toen graaf Lodewijk van Nevers de partij koos van Frankrijk tegen het recht en de belangen zijner eigene onderzaten, werd hij door dezen tot ruwaard benoemd, eene eer die nooit dan aan de aanzienlijksten des lands werd toevertrouwd.

Simoen van Mirabello was door aankoop heer geworden van Perweis, Beveren en Hale. Hij was een man van middelbare gestalte, en zijn hoofd maakte een treffend contrast met het goudkleurige of blondachtige der landzaten, hetwelk nog in de middeleeuwen zoo sterk den noordschen oorsprong van den vlaamschen stam aanduidde; zijne lokken, die hij, tegen het destijds heerschend gebruik, vrij lang liet, waren

glanzend-zwart als de vederen der raaf, en op zijn bleek en mager wezen, dat vol uitdrukking was, en in zijne diep staande en schitterende oogen lag het duidelijke kenmerk van zijnen oorspong uit de Zuiderlanden. Op het tijdstip dat deze geschiedenis voorvalt is ridder Simoen tusschen de veertig en vijftig jaren oud, dus in de volle kracht des levens.

Vrouwe Elizabeth van Vlaanderen, echtgenoot van den edelman, was een tiental jaren jonger dan deze en prijkte in den vollen glans eener echt vorstelijke schoonheid. Dat zij verre was van haars vaders verderfelijke denkbeelden aan te kleven, mag blijken uit de liefdadige stichtingen die, vermoedelijk op heur aandringen, door Mirabello werden gedaan, en uit de omstandigheid dat deze laatste met hart en geest verkleefd was aan de volkszaak, eene gehechtheid welke de oorzaak zijner dood zoû wezen. Het valt althands niet te betwijfelen dat die vrouw, ware zij met andere gevoelens dan haar echtgenoot beziel geweest, en meer of min onder den invloed staande van den graaf en van het hof, waar zij nu en dan verscheen, hem vroeg of laat eene andere richting had doen nemen.

De vrouw toch, zoo algemeen bekend is, oefende eenen aanzienlijken invloed uit op den man in de middeleeuwen, al beschouwde zij dien ook als een oppermachtig meester; want de ridderschap, zonder eigenlijk haar eenig bepaald recht toe te kennen, had haar verheven tot een voorwerp van diepe vereering, en,

zonder andere titels dan hare zwak- en bevalligheid, beheerschte de vrouw inderdaad het gemoed des mans.

In dien tijd brachten de adellijke vrouwen schier hun geheele leven door binnen de sombere muren der kasteelen, die dan nog van de andere woonsteden door grachten, muren en poorten waren afgescheiden; de weinige geestbeschaving, alstoen verspreid, was waarlijk eene weldaad voor hen, want de droevige reeks van eentoonige bezigheden en plichten, waar zij aan geboeid waren, had anders de eenzaamheid ondragelijk gemaakt. Behalve deze verlichting was vrouwe Elizabeth des te min te beklagen, daar het steen van Van Hale vervrolijkt was door eene jonkvrouw, Simoen's achttienjarige zuster (de zelfde die wij op het banket ten hove leeren kennen hebben), en door eene paar eigen kinderen, in wie zij de liefde tot haren echtgenoot verdubbelde. Mejonkvrouw Clara was, zoo wij reeds gezien hebben, verloofd aan Geeraard van Moerzeke, edelknaap bij graaf Lodewijk.

In den morgen van den tweeden dag die op het hooger vermelde feestmaal volgde, zaten, voor eene der hooge en diepe boogvensters van het steen, vrouwe Elizabeth en Simoen's zuster, naarstig aan het bewerken van een groot op raam gespannen goud laken. Een allerliefste hazewind lag aan hunne voeten op een mollig oudenardsch tapijt te spelen, en sprong bij wijlen naar de sneeuw witte handen der adelvrouwen om die te streelen. Reeds herhaalde malen had Clara

het lustige dier zacht van zich afgewend, toen zij, de aanhoudende plagerijen en de onderbrekingen in haren arbeid eindelijk moede, half spijtig en half gram het toeriep:

- Maar hou u toch stil, Diana, gij breekt gedurig mijnen draad en doet mij missen in de steken!

En na deze woorden, welke zij als eene inleiding gaf tot een gesprek dat zij hoogst scheen te verlangen, zag zij half op naar heure gezellin; maar vrouwe Elizabeth, in haar werk verdiept, bleef zwijgen, zoodat Clara, die sedert een half uur een woord op de tong had dat zij zocht te lossen, na eene poos ongeduldig wachten zich ontvallen liet:

- Dunkt u niet, melieve, dat Gerrit wel lang op zich laat wachten?

- O spreek me van geen jonkers! zei vrouw Elizabeth. Half dood zullen zij zich loopen om onze gunst te winnen, en eenmaal daarin gelukt...

- Ei! lachte Clara, was het in uwe jonger jaren ook zoo? En beteren de mannen zich niet als zij echtgenooten zijn?

- Ja wel, kind! hoop zulks. Grooter woordenbrekers dan de mannen...

- Zijn er niet, de vrouwen uitgezonderd! lachte eene kloeke stem achter de half geopende deur der zaal.

Half verschrikt keerden de beide edelvrouwen het hoofd om, en Diana was reeds naar den ingang ge-

sprongen, van waar ridder Simoen beide met eene lange reeks schertserijen bejegende.

- Plaaggeest! knorde vrouwe Elizabeth. Is het uwe gewoonte ons gesprek te beluisteren?

- Zoo gij geheimen hebt, gaf de ridder tot antwoord, spreek dan stil. Of veronderstelt gij zooveel onverschilligheid bij een man, dat hij beî zijne ooren stoppen en een anderen weg nemen zal, wanneer hij in de gelegenheid zich bevindt het gesprek van twee bekoorlijke Eva's kinderen te aanhooren?

- Altijd de zelfde! zeî vrouwe Elizabeth, echter met eenen lonk die blijken liet dat zij aan de hoffelijkheid niet ongevoelig was; eerst geplaag en dan gevlei.

- Ik zie, vervolgde de ridder, dat de morgendstond niet alleen goud heeft in den mond, maar ook in de naald?

- Ei zoo! broêr wordt geestig! spotte Clara fijn.

- Om uw spijt te verbannen wegens Gerrit's wegblijven! zeî Simoen, blijde dat hij de scherts zijner zuster dadelijk kon betaald zetten.

- Ja, wij moeten wel neerstig zijn, Ser van Hale, antwoordde Elizabeth, want indien deze koorkap niet op Sint Lievens dag gereed is, vrees ik Mher van Sint Baafs te bedroeven. Gij weet, de vrome man is gewoon de feest van Gent's beschermheilige in zijne abdij plechtig te vieren...

- En gij, hem ieder jaar een geschenk te doen, onderbrak de ridder. Maar wat zal ik zeggen? Mher van Sint Baafs bemint de pracht, en...

Hier hield hij stil en boog vol aandacht het hoofd naar de venster, als scheen hij naar iets te luisteren. Een minuut nadien vernam men het geschal eens horens.

- Nu, wat mag zulks? vroeg vrouwe Elizabeth.

- Het zal bij de Ser Simoens⁽¹⁾ zijn, meende Clara.

- Toch niet, kind-lief! hervatte Elizabeth. Hoor, het gerucht schijnt *ons* te naderen. Verneemt gij geene hoefslagen? En zie, daar opent Joost de wachter reeds onze poort.

- Naar voren! Gerem, Ulrich! riep thands de ridder aan den ingang der zaal.

Op den zelfden oogenblik kwam een heele troep ruiters, met graaf Lodewijk en Robert van Valois aan het spits, 't binnenplein van het steen opgereden.

- Mher van Vlaanderen! zeî Clara verwonderd.

- Mijn broeder? vroeg vrouwe Elizabeth. En beide stonden van hunne zitplaats op.

- En Mher van Valois... en valkeniers! stotterde de jonkvrouw spijtig. Broeder, wist gij iets van eene jacht?

(1) Het steen der *Ser Simoens* stond bijna tegenover dat der Van Hale's, op een vijftigtal schreden afstands, bepaaldelijk ter plaatse waar tegenwoordig de Abraham- vroeger Ser Simoen-straat ligt. Dáar, waar nu de Meerstege is, was alsdan een *Brouch* of moerasgrond, aan de eene zijde door een meer bezoomd. - *Ser*, verkorting van *Sire*, was de titel van toespraak voor de edelen; *Mher*, mijnheer, voor de burgers en ook wel eens voor den vorst, en voor de vrouwen van aanzien *Ver* (samentrekking van *vrouw*). De jonkvrouwen en rijke poortersdochters noemde men bij verkorting *jonkver*.

De blijde glimlach die een stond te voren Clara's wezen beglansde, wanneer haar scherp rondziende blik onder de aankomende ruiters jonker Gerrit had bemerkt, week even vlug als hij verschenen was voor het denkbeeld, dat de op handen zijnde jachtpartij verscheidene dagen kon duren; en hadde Gerrit dat onverdoken liefdespijt zijner getrouwe maar kunnen bemerken, zonder twijfel ware de aanstaande verwijdering hem dragelijker geweest.

Intusschen waren de gasten de zaal binnengetreden.

- Uwe genade! sprak de ridder, den vorst toetredende, en eene diepe buiging voor Mher van Valois doende.

- Goeden morgend, Ser van Hale; even zooveel, lieve zuster. Reeds gewerkt? en gij ook, bevallige jonkvrouw? Dat zal waarschijnlijk voor uw bruidskleed zijn.

Clara keek diep blozend voor zich. Wij verzekeren echter niet of het om 's graven aardigheid dan wel om Gerrit's liefdeblik was, die haar door de venster werd toegeworpen.

- Daarvoor zal wel nog geen garen gesponnen zijn, genadige graaf! zeî Simoen met een lach. Doch... mag ik weten wat mij de eer van uw bezoek verschaft?

- Zoo gij bemerken kunt, Ser van Hale, wij komen u in het voorbij rijden ophalen om deel te nemen aan eene ontworpen jacht, ter eere van onzen beminden broeder... Daar gij gister niet aan het hof zijt geweest, en.....

- Ik was zoo vermoeid van de lange reis...

- O geene verschooning, Ser van Hale! wij zeggen u zulks niet met eenig inzicht; het verwondert ons zelfs u zoo wakker en frisch te vinden, na al de afmattingen en ontberingen eener reize. Nu, ik zie dat gij reeds uwen kolder zoekt; gij hebt een kwaart uurs van dien zandlooper dáar boven op den haard, en terwijl gij u gereed maakt zullen wij zoo vrij zijn met de jonkvrouwen eenen beker van uwen besten morgendwijn te nutten.

En terwijl ridder Simoen zich naar de wapenzaal van zijn steen begaf om zich van het noodige voor de jacht te voorzien, inwendig verheugd voor zijne Elizabeth dat het onaangename voorval in het hof, door hem verwekt, teenemaal vergeten scheen, vervoegde de fransche prins zich bij de jonkvrouw, en sprak haar volgender wijze zacht en teeder toe:

- Ik ben nog gantsch onder den zaligen invloed van het genot, lieve jonkvrouw, dat gij mij op de dansfeest van het hof hebt laten smaken. Zoo ik niet vreesde uwe zedigheit te kwetsen, ik verklaarde U luidkeels de bevalligste danseres die ik ooit op mijne reizen of...

- Vleijer! onderbrak hem de jonkvrouw lachend, gij zult me trotsch maken.

- Ach, of gij het niet reeds te veel waart, althands voor mij... Maar ik bid u te gelooven, lieve jonkvrouw, dat ik rechtzinnig spreek, voegde de Franschman er op een toon van diepe overtuiging bij. En meteen,

zonder dat Clara het voornemen had kunnen merken, vatte hij haastig hare hand, die toen juist den draad naar zijnen kant uittrok, en bracht die aan zijne brandende lippen.

Op dien oogenblik ging een scherp gehuil in de zaal op: de andere hand der jonkvrouw, die een klein mesjen hield waar zij den draad mede zoû afsnijden, trok zij bij's prinsen beweging onwillekeurig vooruit, en de scherpe punt geraakte, vrij onzacht, in de huid van de lieve en getrouwe Diana.

Bij 't gehuil van het gepijnigde dier keerden aller hoofden zich schielijk naar de vensternis, waar de jonkvrouw nederzat, doch zij stelde de mannen gerust, en liet haren arbeid op den grond glijden om den hazewind in haren schoot te nemen en te streelen.

- Ach, zeî Mher van Valois spijtig, al wie u thands in zulke houding aanschouwt, mejonkvrouw, moet het lot van dit dier wel zeer benijden. Wist ik, dat met één dolksteek in zijn strot, het mijne gunstiger worden zoû...

- Genoeg, bid ik u, Mher van Valois! zeî Clara half lachend, half ernstig, er *is* reeds bloed tusschen ons.

En haren fijnen blanken wijsvinger op de kleine wonde van haren lieveling leggende, richtte zij zich op, en verliet met eene kleine buiging de zaal. Zij stapte regelrecht naar het voorhof, doch aan den steiger vond zij jonker Gerrit, gereed om binnen te komen.

Was het gelaat der jonkvrouw in den laatsten oogenblik door eene wolk overtrokken geweest, thands werd

het op eens geheel helder in de tegenwoordigheid van haren geliefde. Schertsend voegde zij hem toe:

- Zeg eens, aller getrouwste! hoeveel dagen het geleden is dat men u niet te zien kreeg? Gij houdt uw woord! Weet gij wat uwe handelwijze verdient? Voor het minst acht dagen banning uit het steen...

- Bekijf mij niet, liefste! lispelde haar de edelknaap toe, terwijl hij steelswijze hare hand tot zich trok en aan zijn hert drukte, zonder dat hèn die gunst werd ontzegd of kwalijk afgenomen; - bekijf me niet om eene nalatigheid jegens u, die alleen aan mijne dienst is te wijten. Gister riep mijne plicht mij aan het hof...

- En dezen ochtend vroeg? onderbrak de jonkvrouw, terwijl zij zijnen blauw-zijden kolder in betere plooiën schikte.

- Dezen ochtend vroeg moest ik bij den wapensmid, die een borstkuras voor Mher Lodewijk en een dolk voor uwen broeder te vervaardigen heeft. Maar hoe... Clara! gij verbleekt...

- Een dolk voor Simoen! zuchtte de jonkvrouw verdrietig. Dat is geen gewoon wapen voor eenen ridder. Ik vrees maar, Gerrit, dat hij zich door zijne volksliefde vijanden op den hals heeft getrokken, en bid u, hem niet uit het oog te verliezen waarheen gij met hem trekt...

- Ik, waken over Ser van Hale! zeï de edelknaap lachend. Bij uwe lieve oogen, neen, Clara! hij heeft geen jonker noodig om hem te beschermen.

- En hoe lang denkt gij, Gerrit, dat de jacht duren zal? vervolgde de maagd.
- Men sprak in den burcht van drie dagen...
- Drie dagen, Gerrit? En de maagd verbleekte eenigzins.
- Ach ja! God weet hoe het mij in deze drie eeuwen zijn zal! zuchtte de jonker verdrietig.

Deze liefdevolle uitboezeming verdiende wel een kus, maar in bijzijn van zooveel ridders dorst de jonkvrouw niet. Gerrit had geene moeite om haar teeder inzicht te raden, en voerde het maar zelf stoutweg uit.

- Ei, stil dan! lispelde Clara daarop, verlegen, en sterk blozende. In tegenwoordigheid zooveler lieden...

- En zijt gij dan minder zoet en schoon in tegenwoordigheid van menschen, dan als wij gantsch alléén zijn, liefste?

En mogelijk zoû de jonker zijne liefkozing hernomen hebben, ware op dien eigen stond niet een hevig gelach uit den groep der hovelingen opgerezen, hetwelk beiden nieuwsgierig deed omzien.

- Nu, riep de zware stem van den vrijheer van Ghistel, tot ridder Simoen die reeds geheel uitgerust in den kring der edele jagers stond, hij kan u deze scherts onderwege wel betaald zetten. Ik geloof dat ons langer talmen ook aan deze schoone adelvrouwen hier lastig vallen zoû, en...

- En wij maar best te paard zullen stijgen! riep de graaf uit. De zandlooper wijst reeds tien ure. Ei sa!

op, ridders en jonkers, en ons in de genade van Mher sint Huibrecht aanbevolen!

Na deze woorden nam het aanzienlijk gezelschap, naar het voorbeeld des graven, een minzaam afscheid van vrouw Elizabeth en jonkvrouw Clara, welke laatste het jongste woord voor haren Gerrit overhield; de geheele ruitertroep rende in een stillen draf den weg op naar Eecloo.

III. In den Grooten Helm.

Op het pleintjen besloten tusschen de Vrijdagmarkt en de Leije, ten einde der Lange Munt, dat alsnu gekend is onder den naam van Groot-Kanon-plaats, doch vroeger den *Wannekins-aard* werd geheeten⁽¹⁾, bevond zich recht over de brouwerij en herberg *den Sleutel*, eene kleine lage woning, waar men boven de half zwart geworden eikenhouten deur met grooten ijzeren klopper, aan eene sterke roede, tamelijk ver over de straat een bord zag uitsteken, op hetwelk een reusachtige helm was afgebeeld, alles in 't ijzer. - In dit huis

(1) Naar een huis, met een *wanneken* tot onderscheidingsteeken. In de middeleeuwen hadden de huizen geen nummer, als tegenwoordig, en de onderscheidingsteekens waren ook niet met een opschrift bedied, de geleerdheid alstoen weinig verspreid zijnde. - Zie hierover ons *Boek der vermaarde Uithangborden*.

woonde meester Jakob, bijgenaamd *de Hamer*, als zinspeling op de buitengewoone kracht van zijnen arm, en korthedshalve door 't gemeen Jaak d'Hamere genoemd. Hij was, gedurende den tijd dat ons verhaal voorviel, de beste wapensmid van Gent, en kwam met de praktijk alléén van het hof ruimschoots aan zijn brood. De ingang tot zijne woonst en werkplaals was op den Wannekins-aard, dicht bij de Leije, die onder de vensters der achterkamer vloeide, zoodat het huis den hoek der plaats besloeg naar de zijde der Lange Munt.

Jakob d'Hamere was een man van ruim de veertig jaren, groot en zwaar van lichaam en bedeed met een paar armen aan welker spieren het gereedelijk te zien was dat zij ongemeen voor den smidsarbeid moesten geschikt zijn. Zijn gelaat was open, rond, en liet met den eersten oogslag al de gulheid en vrijmoedigheid raden waar een vranke, onafhankelijke Vlaming uit dien tijd vatbaar voor was. Men zag dat het den man onmogelijk was één woord in te houden dat eenmaal hem aan de tong was geraakt; maar even zoo duidelijk scheen het, aan den opslag van zijn schitterend blauw, een weinig diep liggend oog, dat de omzichtigheid eene zijner goede hoedanigheden was, en hij de gewoonte had iedere zaak van belang rijpelijk te overwegen aler zich aan de uitvoering derzelve te wagen. Hij leefde alleen met zijne dochter, wier geboorte aan hare moeder het leven had gekost, en die, hoewel pas achttien maal

verjaard, zich van de huishouding kweet op eene hem alleszins bevredigende manier.

Den zelfden morgen dat wij graaf Lodewijk van Nevers en zijnen doorluchtigen gast met hun gevolg naar de jacht zagen vertrekken, waren meester Jaak en zijne drie werkgezellen neerstig aan den arbeid. De werkplaats bestond uit twee vertrekken, een dat op den Wannekins-aard en een ander dat op de Leije zicht gaf, beide laag van bouw, en maar flauw verlicht door een paar vensterramen, waarvan de kleine ruiten in lood waren gevat; aan de wanden en aan de zoldering hingen allerlei wapens en gereedschap: de lompe *goedendag* van Vlaanderen naast de fijnbewerkte spaansche dagge, ten onzent ingevoerd door de portugeesche zeelieden; de lange piek naast het kleine jachtmes, de breede bijl nevens den helm en den schild. Meester Jaak liep gestadig van de eene werkkamer in de andere, zonder daarom zijne eigene bezigheid te verwaarloozen - want was hij een diklijvig man, voor den spoed en de orde in zijn werk zouden weinigen hem de loef hebben afgesteken - en hij maande aldus meer door zijn voorbeeld dan door zijne woorden de gasten tot vlijt aan. Zeker moest er bij de werklieden eenigblij vooruitzicht bestaan, want het ware elken vreemde een lust geweest te zien hoe vreugdig aller oogen glanst, en te hooren wat zoete liederen, nu en dan afgewisseld door schertserijen, van hunne lippen stroomden. De baas vooral was in de hoogste opgeruimdheid; en zooals hij in der-

gelijke gemoedsstemming de gewoonte had, was hij onuitputtelijk in het praten.

- Lustig, jongens! dapper aan! riep hij met eene stemme, zwaar en daverend als eene klok, terwijl hij zelf met eenen ontzachlijken hamer op een helm bonsde; een, twee! dapper aan, gezellen! want gij weet, alles moet nog dezen middag gereed. Zijn we klaar, hier over in den *Sleutel* tapt Kobus een *klaauwaartje*, dat zich drinken laat!... En Jaak d'Hamere kniest op geene kruik, dat weet men hier hij ondervinding...

- Daar staan er nog negen aan den balk... fluisterde Sander, den eersten gezelschap voor Jaak en ook voor..... Veerle, des wapensmids dochter; maar hoe stil het de knaap ook aan zijnen buurgast had gevezeld, de meester had het gehoord, en ophoudende van kloppen, en de beide handen aan de heupen leggende, viel hij barsch in:

- Wat prevelt mij daar die baardeloze knaap? Een, twee. Nog negen aan den balk...! Wie durft zeggen dat Jaak d'Hamere één grootjen schuld heeft in de gantsche stad?

- Ik heb niet gezegd dat die op *uwen* naam stonden, meester.

Een uitbundig gelach bejegende die scherts van Sander, maar dewijl hij een woordeken meer zeggen mocht dan zijne makkers, en de baas ten overige voortreffelijk geluimd was, lachte de smid meè, en was zelfs op het punt eene aardigheid er bij te voegen, toen de

derde gezel, Daneel of Neel, van achter eene houten schutting te voorschijn trad, en bij den meester gaande, fier eenen fraai bewerkten dolk in de hoogte houdende, zeide:

- Zoû meester Jaak er iets aan hebben?

- Hoe! riep deze verwonderd, reeds geheel af? - En het wapen in de hand nemende en het langs alle zijden met aandacht beschouwende, hervatte hij:

- Neel, dat wil wat zeggen! Gij wordt een voortreffelijk werker. Ik zal, nu gij bewijs van voorderingen geeft, uwen lof even min sparen gelijk ik u over den hekel baalde toen gij nog de bruine meid uit de *Meerminne* in uw hoofd hadt, en ik gantsche dagen om uwe onachtzaamheid morren moest. Nu zijt gij verstandig, omdat gij niet meer verliefd zijt...

- Wat belieft er u, meester? vroeg Sander.

- Ja, zet maar beî uwe ooren open, knaap! en neem voordeel uit de les. - Bij den pelgrimstaf van Mher sint Jakob, mijn lieven patroon, die dagge zal in 't lijf dringen gelijk in de boter... De hemel zij den man genadig wien eene groetenis met dit staal bestemd is.

- Ja, liet Sander, deze maal met ernst, er op volgen, wist ik niet dat Ser van Hale een braaf ridder is, ik zoû zeggen: Hij is op 't sluipmoorden uit...

- Onder ons gezegd, liet meester Jaak er somber Op volgen, ik geloof dat er aan het hof aardige nesten broeijen... De Heere weet wat er al binnen de muren van 's graven steen geschiedt. Sedert den moord op

onzen armen volksvriend, Mher van Artevelde, verdringt de eene list er de andere, en nevens de staatkundige ongerechtigheden geven de walgelijkste schandtooneelen er den toon... Mijns heeren zoon van Vlaanderen...

- Ach ja! onderbrak Neel, eene gebalde vuist in de hoogte heffende, Mher van Male... Zie, als ik nog denk aan dit arme schaap uit mijne buurt...

- En Martijntje Wessels! zeï de knaap aan den blaasbalg.

- En de deerne uit *het Wolvengat!*

- En zoo vele andere slachtoffers nog van dien apenen papegaaijengek, die ons te eeniger tijde regeren moet... Maar de maat zal vol loopen, zeï meester Jaak driftiger, en wee dan aan den vertrapper van onschuld en recht!

Jaak voelde zich het hoofd warm worden, en de opkomende droevige stemming niet verder voedsel willende geven, begon hij uit alle macht aan 't kloppen te vallen op het wapen, dat hij in de hand hield, een middel door hetwelk hij er steeds in lukte eene afleiding aan zijne denkbeelden te geven.

Doch op eens hield hij stil, en stapte naar de deur: men had geklopt.

Het was de lijfjonker van den graaf van Valois die binnen stapte.

De smid deed eene eerbiedige buiging voor den edelknaap, en leidde hem de werkplaats in, zeggende, in gebroken fransch:

- Nog een paar oogenblikken, en Mher van Valois zal gediend zijn.

En na hem eene eikenhouten schabelle te hebben aangeboden die in den hoek der smidse stond, ging hij de laatste hand aan het bestelde wapen slaan. Hetzij uit gewoonte, hetzij uit geest van vrijmoedigheid die door zijne vorige denkbeelden thands levendig was opgewekt, werd meester Jaak weder praatziek, en, hoewel op een minder lossen en vooral zachteren toon dan hij placht, (dit zoo niet uit ontzach, dan minstens uit achting voor zijnen begunstiger,) sprak hij weêr elkeen zijner gasten toe:

- Sa, Sander, moedig op! gij ziet, de lijfjonker zit daar reeds te wachten. Zijne titels mag ik wel achterwege laten, want hij verstaat toch geen dietsch. En gij daar, Neel, hoe staat ge daar nu te talmen! Toon dien franschen windhond dat wij, van Vlaanderen, even zoo neerstig als dapper zijn. Zie mij toch dit bleek gezicht eens aan! de leliën schijnen hem op het voorhoofd te wassen... Hoe of zijn naam ook zijn mag? Welnu, Sander! is het af? Recht zoo, kerel! dat heet ik werken. Een, twee, en nu aan 't polieren: zoo blinkt het als een zilveren spiegel. - Ziedaar, jonker, vervolgde hij met eene buiging voor den edelknaap, en weder in fransche taal: Ziedaar eene dagge die mag gezien zijn van koningen!

Maar de jonker had nauwelijks een oog voor het meesterlijk gewrocht van Jaak d'Hamere: hij kon zijne blikken niet strak genoeg houden op eenen tegen den

muur hangenden vreeslijken knods, en in 't eind vroeg hij in het fransch, met zachte stemme:

- Waartoe dient dat?

- Dat ding dàar? lachte de smid, terwijl hij zijnen gasten eenen zijdelingschen lonk zette; daar weten de fransche ridders en edellieden wel van te vertellen.

- Ik ben ook van adel! zei de lijfjonker fier.

De smid boog het hoofd.

- Ik heb daar geenen oogenblik aan getwijfeld, bracht Jaak nederig in.

- Ik ben een Châtillon...

De smid boog nogmaals, doch de gasten hadden niet zoodra den naam van Vlaanderens voormaligen dwingeland vernomen, of er ontstond een dof gemompel onder hen, dat de smid voorzichtig oordeelde door zijn woord te smachten.

- Dees wapen, Ser van Châtillon, is de vlaamsche *goedendag*, en dit bepaaldelijk heeft in 1300 te Brugge, en in 1302 te Groeningen voor het vaderland gewrocht. Het is 't eenigste erfdeel dat mijn vader mij heeft nagelaten...

De jonker wankelde, en zijn gelaat werd op eenmaal zoo bleek als de blanke streep in zijnen zijden kolder. Hadde zijne hand den hoek eener werktafel niet ontmoet, voorzeker ware hij ten gronde gezakt.

De sterke aandoening ging niet voor den smid verloren; en, hoe groot een haat hij ook voor elken Franschman koesterde, speet het hem niettemin die

woorden te hebben geuit. Immers de jonker was niet als vijand tot hem gekomen, en hij besepte nu wel wat pijnlijken indruk de herinnering aan den ellendigen dood van zijnen grootvader, Jakob van Châtillon, op hem maken moest. Hij besloot dus het gesprek eene andere richting te geven.

- Zie daar! hervatte hij, voor de tweede maal het wapen van Mher van Valois toonende, zie daar eene dagge die zeker in gantsch Parijs geene weêrga heeft. Zoû Servan Châtillon het ook niet denken?

- Het is inderdaad een heerlijk stuk! liet de edelknaap er op volgen, met belangstelling het glinsterende staal aan alle kanten beschouwende. Men heeft mij niet te veel gezegd, man, wanneer men u als den besten wapensmid van Vlaanderen prees. En hoeveel moet daarvoor betaald?

- Dat geldt hier twee Sint Jans-gulden! gaf de smid ten antwoorde, blijkbaar over den lof van den vreemdeling in zijn schik.

- Zie daar! sprak de lijfjonker, het gouden muntstuk in Jaak's vereelte hand leggende. En nu eene vraag... Waar loopt het water heen, dat onder deze venster vloeit?

- Naar den Rooden Toren, op 't gebied der Sint Baafs heeren, alwaar het zich met de Schelde vermengt.

- Dus de Leije?

- Juist zoo, Ser.

- Die van Kortrijk en Groeningen's weide afstroomt: fluisterde Neel zijnen medegezel in 't oor.

- Stil! zei Sander, en stootte den knaap zoo geweldig met den elleboog in de heup, dat hij wankelde. Ik geloof dat het gesprek belangrijk wordt.

- Zoudt gij bij geval niet weten waar ik ergens een vaartuig kan in leen bekomen? hernam de Franschman met eenige aarzeling.

- Een vaartuig? vroeg de smid verwonderd, een om buiten stede...

- Toch niet! ik bedoel eene kleine schuit, onderbrak Châtillon verlegen; voor twee, drie menschen...

- Eene schuit... neen! zei Jaak d'Hamere, wiens verbazing en ergwaan bij elken polsslag hooger klommen. Doch zich bezinnende, voegde hij er bij: - Toch wel! nu herinner ik mij Philipken, uit de *Vossencluus*... 't manneken heeft een boot aan zijn huis liggen. Den eigenaar kan uwe hoogheid vinden aan gindsche brug, honderd stappen verder af... 't Huis staat gantsch alléen, en de drinkebroêrs uit Mher Sint Peters gilde zult gij van verre wel hooren zingen.

- En een speelhuis... eene wel bezochte herberg, waar kan ik die vinden?

De wapensmid meende te droomen; ten minste dacht hij dat de lijfjonker hem voor den gek hield. Doch Châtillon scheen ernstig te spreken. Na den jonker van top tot teen beschouwd te hebben als kon hij van zijne verwondering niet terug keeren, hervatte Jaak:

- Wij hebben te Gent drie soorten van speelhuizen: 'quekebarden, dobbelscholen en rollebanen.' De

meest beruchte, hoewel maar onlangs geopend, is in de Perkamentstege, en heet *den Haan*⁽¹⁾. Daar dicht bij is ook eene Stove⁽²⁾. Het is, even als de meeste speelhuizen, door Mher van Vlaanderen in pacht gegeven aan eenen zijner oude bedienden⁽³⁾, namentlijk Jannekin van Gelderen, over vijf jaren nog Mijns heeren stalknecht. Men kan de gedoogzaamheid niet begrijpen van ridder Simoen van Hale, en van zijne echtgenootte vrouwe Elizabeth, die op de sluiting van dit speelhuis nog niet hebben aangedrongen, ofschoon zij, van uit hun steen, langs den waterkant, die open ligt, het lawijt der drinkers nacht en dag duidelijk moeten hooren...

De smid hield zich in, want de houding van den edelknaap was inderdaad verwonderlijk geworden. Reeds van den beginne had deze geheel zijne aandacht gewijd aan de verklaringen van Jaak, doch niet zoodra was hem de naam van ridder Simoen ontvallen, of de belangstelling van den jonker verdubbelde zichtbaar. Het scheen of ieder woord uit des sprekers mond niet

- (1) STEYAERT. *Volledige Beschrijving van Gent*, 224.
- (2) *Stove*, badhuis. - 'Verhuert eene mannenstove, staende in de Perkament Steghe.....' (*Jaer-Register der stad Gent*, 1417.)
- (3) Het recht om bier te verkoopen en eene taveerne aan te leggen behoort den grave des lands of den heeren der bijzondere heerlijkheden, en er moet daartoe eene bepaalde vergunning worden aangevraagd. (HOFDIJK. *Ons Voorgeslacht*, III, 370.)

spoedig genoeg kwam, alhoewel de smid er tamelijk vlug mede was! en zijne oogen schitterden van een ongewoon vuur, dat steeds levendiger en driftiger werd en blijkbaar maakte hoe zeer de uitlegging in zijn schik viel.

- Eene laatste vraag, zeide Châtillon driftig, en trappelend als brandde de grond onder zijne voeten: gij spraakt zoo even van den waterkant aan Ser van Hale's steen... ik wil zeggen, aan *den Haan*... Heeft gindsche rivier gemeenschap met de Leije hier?

- Ja wel, Ser, langs achter Sinte Verhilde, de hofkapel van 's Graven Steen...

- Best! lispelde de Franschman tot zich zelve, en nam haastig van den smid afscheid. Maar niet zoodra was de deur achter hem gesloten, of Jaak d'Hamere trad tot in het midden zijner werkplaats, kruiste de beide armen op de borst, en:

- Een, twee! klonk zijne spreekwijze, ditmaal eenigzins langzamer dan hij gewoon was; dit heeft wat te beduiden. Of wel die vreemde heeft iets oneerlijks in den zin, ofwel hij houdt me schoontjes voor den gek... Een Franschman, die Jaak den wapensmid... maar neen! dat vlamvend oog, het ongeduld dat hem zoo duidelijk uit het gelaat straalde; - en die boot, dit onderzoek nopens de plaatselijke ligging, dat speelhuis, deze dolk, met Jaak's eigen handen gemaakt uit beste staal, ach! misschien om eenen gentschen poorter te vermoorden... eindelijk die aandoening bij 't vernemen van Ser van

Hale's naam - hier schuilt iets donkers achter dat ik wil opgeklaard hebben.

Hij wandelde eenige malen diep denkend zijne werkplaats over en weêr, en riep dan met al de kracht zijner forsche stem Sander bij zich. Hij gaf den knaap last om den jonker op den voet te volgen, tot in de taveerne der Perkamentstege, en alles op zulker wijze aan boord te leggen, dat hij alle, of althands een deel van Châtillon's bedoelingen vatten mocht. De wapensmid koos daartoe Sander uit, niet alleen omdat hij de vernuftigste zijner werkgasten was, maar omdat hij door den edelknaap, van de plaats waar deze had nedergezeten, niet was opgemerkt geweest.

Vlug als eene hinde spoedde zich de jongeling voort.

De taveerne der Perkamentstege boven welke ingang op een grooten, vooruitspringenden balk, een haan gehouwen stond, was saëmgesteld uit twee benedenplaatsen, namentlijk de drinkkamer, achter dewelke die, alwaar, volgens de uitdrukking des tijds, het queckberd en de dobbelschool werd gehouden. Beide plaatsen waren niet ruim, laag van zoldering, en ieder verlicht met een paar kleine vensters; het plaveisel was hier en daar sterk geschonden, bewijs van buitengewoon geweld in vechtpartijen, hier door de bezoekers geleverd; en tegen de vier naakte muren stonden banken, overtrokken met leder, waarbij ruw

bewerkte tafels, alles in eikenhout, en die door 't gebruik of de onzindelijkheid des tappers half zwart waren geworden. De overige plaatsen van de woonstede dienden tot des pachters eigen gebruik.

Toen Sander *den Haan* binnentrad, vond hij in de drinkkamer minstens een dozijn gasten, staande of zittende, doch allen aan 't praten of redetwisten. Wie de gewoone bezoekers van die taveerne en van alle speelhuizen diens tijds waren, hoeft nauwelijks te worden gezegd: werklieden die de weelde niet dragen konden, en zulken trof men niet weinig aan in eene zoo overbevolkte stad als Gent in de middeleeuwen was; want het zevenjarig beleid van Jakob van Artevelde was voor de gemeente een tijdvak van wonderbaren voorspoed geweest, waardoor ook wel Vlaanderen's zedelijke grootheid was ontstaan, maar, zoo licht te denken is, bij enkele individuën de ondeugden en driften werden opgewekt, die niet zelden de weelde op de hielen volgen; men trof er ook ledigloopers en avonturiers aan, lieden die geen denier den hunne mogen noemen, en toch nooit broodgebrek hebben; altijd gereed voor elke intrigue, als voor iederen opstand, waarin zij geen recht of vrijheid, maar een rijken buit zochten; ten dienste van rijke poorters en edellieden tot koeling van dezer persoonlijke veeten, en wie het aan te zien was dat zij voor sluipmoord noch voor geweldige ontschaking zouden terugdeinzen; daarbij voege men doortrekkende vreemdelingen die, met de hoop op

groote winst, de laatste penningen verspelen, vrucht van zuren arbeid en bestemd voor vrouw en kinderen; en eindelijk ook wel eens ridders en edellieden die hun blazoensleuren door de modder der losbandigheid, iets waartoe de veelvuldige oorlogen op vreemden bodem, en de zedeloosheid der eigene vorsten, inzonderheid van den vermoedelijken opvolger des graven, Mher Lodewijk van Male, aanleiding hadden gegeven.

Sander had goed rond te blikken in deze eerste plaats, de lijfjonker van den franschen prins was niet te zien. Hij vroeg een glas *clauwaart*⁽¹⁾ en ging er mede regelrecht naar de speelkamer, waar het lawijt niet minder groot was. Zijn eerste blik alhier ontmoette Alfried van Châtillon, bezig met te dobbelen. Zijn medespeler was een man van omtrent dertigjarigen leeftijd, wiens zwarte, diepliggende oogen en half bruine gelaatskleur afschrik en walg inboezemden, even als de onreinheid van zijn groven laken kolder en wollen hozen, die op eenige plaatsen herstelling vroegen. Alles bij dien persoon had het kenmerk van verbastering en losbandigheid, en ook zijne inborst stemde met zulk uiterlijke overeen. Geheel zijn leven had hij in ledigheid doorgebracht, en de gewoone bezoekers der slechtst befaamde speelhuizen alléén kenden zijn naam, wisten iets van zijn handel en wandel. Van dit laatste liep nog het gerucht, dat hij in zijne jeugd lang in Frankrijk, en, onder Arte-

(1) Zoo noemde men in de middeleeuwen het gentsch hoppebier.

velde's beleid, een bezoldigde bespieder van graaf Lodewijk was geweest; voorts waren er weinigen die met hem durfden den dobbelsteen werpen of quecberden, twee spelen die des te meer gezocht werden daar de overheid er een streng toezicht op uitoefende.

Den afstammeling der Châtillon's daar in zulk ellendig gezelschap ziende zitten, kwam in Sander's vluggen geest onmiddellijk de gedachte op dat de edelknaap iets zeer gewichtigs, ja tevens iets boosaardigs in den schild voerde. Het was hem toch duidelijk dat de erfgenaam van eenen der roemrijkste namen van Frankrijk niet noodig had eenige koperen muntstukken af te winnen van ellendige kerels, te meer daar de jeugd en het waarlijk edel voorkomen van den lijfjonker des koninklijken prinsen hem van zulk vermoeden konden vrijwaren.

- Hij heeft eene zending voor zijnen meester! sprak de jonge wapensmid tot zich zelve, en zette zich op eenen kleinen afstand van de beide dobbelaars neder, in den schijn het spel gadeslaande van twee andere gasten die aan 't quekberden waren. Zijne aandacht, zijn geest, zijne gantsche ziel waren voor den lijfjonker en diens speelgezel.

- Alle duivels! hoorde Sander den laatste met eenen afschuwelijken vloek in 't fransch uitroepen; een zoo gelukkig speler als uwe heerschappij is voorzeker nog niet in *den Haan* geweest. Dat heet te recht eene dobbelschale. Doch let op, ik werp... acht!

- Daar rollen er elf! sprak Alfried van Châtillon bedaard.

- Elf? tierde de kerel, en nogmaals de steenen gooiende: Ziet nu... Ei mij! slechts zeven.

- Ik werp daar nogmaals elf tegen, zeï de edelknaap lachend, terwijl de steenen werkelijk zulk getal vertoonden.

- Nogmaals elf! schreeuwde de andere voort, daar hij zijne gebalde vuisten met zulke hevigheid op de tafel sloeg, dat een der dobbelsteenen op den grond tuimelde; elf... dat liegt gij, heerschap! daar waren er slechts zeven... of zijn vijf en twee bij u elf?

- Ik wierp vijf en zes, sprak de jonker, in schijn zeer bedaard en rustig, doch marmarbleek van woede voor de hem aangedane belediging. Doch kom, als gij 't volstrekt zoo wilt, het zij! Bezig goed uwe oogen: vijf en vier!

- En ik... vier en zes!

- Naar den duivel het spel, zeï de ongeduldig geworden edelknaap, terwijl hij de twee dobbelsteenen tegen den muur smeed.

Doch nauwelijks had hij deze woorden uitgesproken, of Alfried richtte zich, vlug als een bliksemstraal, op, en ook Sander - want beide zagen den gentschen speler een lang scherp mes van onder zijnen keerle trekken. De jonge wapensmid week eenige schreden van hen af, oordeelende dat hier een bloedig gevecht op handen was, en reeds naar de deur ziende om des noods zich

gauw uit de voeten te kunnen maken. Groot was echter zijne verwondering wanneer hij zag dat de fransche edelknaap zijne tegenpartij bedaard en kalm, ja gantsch onverschillig in 't gezicht bleef zien, hem eenige muntstukken in de hand stopte, en te gelijk eenige woorden in zijn oor prevelde die het wezen van zijnen maat plotseling verhelderden, en van woedenden aanvaller als hij een stond te voren was, hem de houding deden nemen van een nederigen dienaar.

- Daar wordt de zaak nog donkerder, en ons vooruitzicht waarheid! mompelde Sander binnen 's monds, en schoof in stilte eenige voeten dicht bij het fluisterende paar. Doch met hoeveel aandacht hij ook toeluisterde, geen enkel woord bereikte zijn oor; de jongeling die, even als zijn meester, van deze zaak met al hare gevolgen oogenblikkelijk *de zijne* had gemaakt, omdat zijn voorgevoel hem zegde dat hier zedelijk nadeel van eenen of meer zijner stadsgenooten beraamd werd, was niet weinig door zulken geringen uitslag van zijne moeite te leur gesteld, en wat hij met zijn oor niet te weet konde komen, betrachtte hij thands door de scherppte van zijnen blik. Toen hij naar den groep omkeek, zag hij den jongen Châtillon met de hand heenwijzen naar den stadswal, langs de zijde van Mher van Hale's steen, en ophelderingen vragen aan den speler, die deze met een woesten lach om de lippen beantwoordde. Nu meende Sander ruim genoeg te weten, betaalde zijnen beker *clauwaart* en ijld *den Haan* uit.

IV. Op Iacht.

De streek, waar graaf Lodewijk met zijn gezelschap was heengetrokken om er zich aan het genot eener groote jacht over te geven, was het domein van Ser van Hale. Hoewel te dier tijde reeds gedeeltelijk uitgeroeid en door de vlijt der bevolking voor den akkerbouw gewonnen, besloeg het woud waar *Eec-loo* zijnen naam aan ontleend heeft, nog eene vrij aanzienlijke uitgestrektheid in de XIVe eeuw, zoodat het niet zelden in vredestijd aan de jachtgezinde vrienden van Simoen tot uitspanning diende.

De aloude sterkte der vrijheeren bestond te dier tijde niet meer, maar tusschen den zoom des wouds en eene weide verhief zich nog een klein slot, dat in de laatste tijden was opgebouwd door de vlaamsche graven, aan wie de heerlijkheid vroeger had toebehoord. De deelnemers der jacht vonden dus hier alle gemak: uitge-

strekte bosschen en vlakten, rijk aan wild, en goede herbergzaamheid die de vermoeijenissen der strooptochten konden doen vergeten.

Het was een uur of twee na den middag toen de ridderlijke troep en het gevolg te Eecloo aankwamen; men begrijpt dat deze dag niet meer aan de jacht werd gewijd, maar de gasten begonnen met zich eens recht goed te doen aan al hetgeen de herbergzaamheid hun op deze eenigzins afgezonderde plaats kon aanbieden, terwijl de dienaren de wapens en ander jachtgerief voor den volgenden ochtend in gereedheid brachten. Ridder van Hale toonde zich jegens zijne gasten uiterst voorkomend en vriendelijk, en den franschen prins inzonderheid had hij aan de oplettendheid zijner bedienden ten hoogsten aanbevolen.

Van al de ridderlijke wapenoefeningen en uitspanningen, die gedurende de middeleeuwen aan het hofleven eenen zweem van gedurige feestviering gaven, mag de jacht voorzeker als de bijzonderste genoemd worden. Niets zoo schilderachtig, niets zoo levendig en genoegvol als die strooptochten in woud of weide, onder het blij geschal van den hoorn, het geblaf der honden en het gebriesch der paarden, en het aanhoudend aanmoedigend geroep of gejuich der mannen; dan schijnt het of een wedstrijd gehouden wordt tusschen de oude en jonge ridders, waarbij de eersten er zich op bevljigten het bewijs te leveren dat zij nog niets van hunne kracht en behendigheit hebben verloren, en de

anderen zoeken uit te munten door onverschrokkenheid en verachting van alle gevaar.

En dan de feesten iederen avond, in de groote slotzaal, rond den breeden, gedurende den winter met turf en hout gevoeden haard; aan de lange, wel bezette tafels, opgesierd met het kostelijkste, fijnste wildbraad en met de lekkerste bijspijsen, waarvan de opstijgende damp meer dan de aangenaamste balsemgeuren de zinnen der gasten streelen mogen; en al die keur van wijnen, met de reusachtige bekers die de genoodigden tot een veelvuldig gebruik schijnen uit te lokken; en al die geestige, vertrouwelijke gesprekken, verhalen van jacht- en liefdegevallen, en die schoone zangen van den rondzwervenden minnestreel, den ouden wapenroem en de genoegens van 't ridderleven verheffende, en eindelijk het genot der liefde zelf...

Het was dus in de hoogste spanning des ongedulds dat de hovelingen, van voór het opkomen des volgenden dagersaads, zich bereid hadden gemaakt om de meest gezochte hunner uitspanningen te nemen, van dewelke zij door de vorige staatkundige beroerten en oorlogen lang beroofd waren geweest.

Twee mannen ontbraken echter nog om het gezelschap, dat buiten het slot aan den weg zich vereenigd had, voltallig te maken. Keeren wij ons naar den achterkant der gebouwen, waar zich de stallingen voor de paarden bevinden, langs weêr zijden van een open plein; stappen wij nu de eerste open staande deur van deze binnen,

en gaan wij tot omtrent het einde der stallen voort, waar wij het ongeduldig getrappel van een paar rossen vernemen - en wij vinden dàar in een stil, zeer vertrouwelijk gesprek ridder Simoen van Hale en zijn vriend jonker Gerrit van Moerzeke, den verloofde zijner zuster.

- Ik kan met moeite aan uwe gezegden geloof slaan, zegt de ridder, wiens sombere gezichtsplooiën blijkbaar in strijd zijn met zijne geruststellende woorden. Ser van Valois kan tot zoo verre de vlaamsche gastvrijheid niet vergeten, om gedurende een enkel bezoek aan het hof, zulke lage ontwerpen te smeden. Gerrit, de ijverzucht maakt u stekeblind; misschien zijt gij nog gebelgd op Ser van Valois voor zijne woorden tot Clara, op het laatste banket ten hove...

- Het is droevig, onderbrak de jonker met ongeduld, dat Ser Simoen mij niet gelooven wil. Ik herhaal het: over een goed uur herwaarts komende, aleeer iemand op het slot, buiten de dienstmannen, te been was, vernam ik, onvrijwillig, een gesprek van den franschen prins en zijnen schildknaap, die mij van achter eene half geopende deur van dezen stal niet bemerkten hadden, Mijn plicht was, terug te keeren, maar eene onzichtbare hand scheen mij nader tot hen te drijven. Ik vernam dan zeer duidelijk wat ik u zoo even zegde: Ser van Valois voert iets tegen jonkvrouw Clara in den schild.

- Nu, hervatte Simoen bedaard, ik zal een oog in 't zeil houden; doch houd ik het er voor dat de ijverzucht

u bedriegt. Maar ik hoor de mannen ginds aan den weg, het wordt tijd dat ik mij bij hen vervoege. Ga, jonker! doe uwe plicht, en wees onbekommerd.

En Gerrit zacht vóór zich uit den stal drijvende, greep hij den toom van zijn ros en leidde het naar de plaats aan den weg des kasteels, waar reeds al zijne vrienden waren vergaderd. Op zijn kalm, effen gelaat was geen de minste trek van bezorgheid te zien.

Na de wederzijdsche groetenissen, en nadat men plaats en uur der terugkomst van de jacht bepaald had, - want men was overeen gekomen om dezen eersten dag niet gezamentlijk uit te rijden, - gaf graaf Lodewijk het sein aan de dienstknappen om den hoorn te blazen. Eenige der ridders begaven zich links, anderen rechts; enkelen verkozen de opene vlakte, doch de meesten het woud, waar natuurlijk de rijkste buit op te doen was. Toevallig bleven ridder Simoen en de lijfjonker van Valois, Alfried van Châtillon, die den vorigen dag eenige uren nà den troep was aangekomen, - onze lezers weten de reden dezer vertraging, - alleen, en de eerstgenoemde was niet weinig verwonderd, ja stond eenigzins verbaasd, als zijn oog op het schoeisel van den jonker was gevallen en hij daaraan de onloochenbare teekenen zag dat zij weinig tijds te voren door een moeras hadden gegaan: beide de tippen en de randen waren besmeurd met een geelachtig slijk. Simoen's eerste denkbeeld was, den jonker daarover met een schertsend woord aan 't praten of in verlegenheid te

brenghen, want hij begreep aanstonds dat er iets geheims moest verbonden zijn aan eenen tocht door 't moeras, vóór het krieken van den dag ondernomen..... Hij bedacht zich echter, om, zoo er wezenlijk iets kwaads door de vreemdelingen beraamd werd, hun geene aanleiding tot ergwaan te geven, en besloot, al ware het maar om zijne nieuwsgierigheid te voldoen, op navorschingen uit te gaan.

- Indien de jacht een voorwendsel is voor hen, zeî Simoen tot zich zelve, om andere avonturen te zoeken, dan is het stellig dat de lijfjonker naar 't moeras zal terugkeeren, want de eerste tocht daarheen kan, voor een vreemdeling, slechts tot verkenning der plaats gediend hebben.

De ridder rende tot aan den zoom des wouds, maar hield daar plotseling stil: wist hij wel den weg naar het moeras? De gantsche streek was zijn eigendom, maar het woud had hij misschien nog geene twee malen in geheel deszelfs uitgestrektheid doorloopen. Zooveel echter wist hij, dat het moeras langs een uitkant van het woud zich bevond, en begrensd was door eene rivier⁽¹⁾; Meer niet... Dit was nu eerst eene arme aanduiding om tot zijn doel te geraken, daar het woud

(1) Eecloo was, vóór dat de Lieve gedolven werd, gelegen aan eene rivier die zich te Aardenburg in de zee ontlastte. De *Annales Abbatiae S^{ti} Petri Blandiniensis* (bl. 82) noemt ze de *Mare* (Maris), en Malbrancq in zijne geschiedenis der Morinen, de *Melda*.

uren in den omvang telde... Hij was dan voornemens naar het slot terug te keeren en eenen van zijne bedienden, die daar het geheele jaar verbleven, met zich te nemen om hem den weg te doen wijzen, toen hij graaf Lodewijk in gezelschap van den heer van Ghistel spoorlags langs heen den wal van 't slot zag rennen, eenige hazen achtervolgende welke niet missen konden in hun bereik te vallen. Hij bezon zich, dat hij ook den graaf niet in de gelegenheid stellen moest zijne aandacht op hem te vestigen, verzamelde nog eens goed zijne herinneringen van de vroegere tochtjens, en reed daarna, op goeden uitval, een eng pad van het woud in.

Robert van Valois intusschen was hem een goed eind vooruit, doch de wijze op dewelke de fransche prins reed, liet duidelijk zien dat zijn tochtje niet bloot avontuurlijk heeten kon, zooals de jacht gewoonlijk is; telken male het enge pad in 't woud eenen ommekeer maakte, keerde hij 't hoofd om, als om den afgelegden weg te meten, en aarzelde hij voort te gaan gelijk iemand die zich bedenkt om een verkeerd spoor te vermijden; eenmaal echter voortgereden, zette hij zijnen klepper duchtig aan, en spaarde het zelfs den spoorslag niet, hoe hijgend en bezweet het reeds was. Zoo geraakte hij, na omtrent drie kwart uurs op weg te zijn geweest, en gantsch onverschillig om het vóór zijne voeten heen vluchtend wild, dat hij gemakkelijk had kunnen treffen, aan eene plaats waar het hout volstrekt ondoordringbaar werd, of liever waar het ge-

boomte vervangen was door dicht dooreen gewassen struiken. Hier steeg de fransche prins af, bond zijn paard aan eenen zwaren eiken tronk, en velde met zijn degen een aantal struiken vóór zich plat, blijkbaar met het inzicht om bij den terugkeer zonder moeite of zoekens weder zijnen klepper kunnen bereiken. Hij moest eventwel in dien houtkappersarbeid zijn geduld niet lang op de proef stellen, want nauwelijks een tiental schreden verder kwam hij aan eene opene en onbegroeide plaats, waar een kleemen hutteken stond, doch hetwelk men niet naderen kon zonder tot eene zekere diepte in 't moeras te zinken, dat daar gevormd was door eene onlangs plaats gehad overstroming van de rivier, die niet ver van daar vloeide. De hut, te oordeelen naar den uitwendigen staat, was niet bewoond; immers het strooi dat over het dak was gelegd, hing op vele plaatsen half rot over de lage, doorscheurde muren van kleem, en liet op verscheidene plaatsen eene opening zien van minstens eenige duimen in 't vierkant; de opening die vroeger gediend had om doortocht te laten aan den rook des haardvuurs, was thands gedeeltelijk gedoken door twijgen en bladeren, van de nabijzijnde boomen daarheen gewaaid tijdens ongeweerten; en de deur waar met moeite één man, en dan nog met diep te bukken, door kon, hing geheel uiteen.

Het was in zulk ellendig hok, en na eerst zijn kostelijk rood geschoente van cordowaasch leder in het moeras

besmeurd te hebben, dat Robert van Valois, de broeder van den machtigen koning van Frankrijk, de geduchte, de hoffelijke ridder, zonder aarzeling en zonder afkeer binnentrad.

Wij zegden dat de hut niet bewoond was, toch moest zij op dezen oogenblik niet verlaten zijn, want niet zoodra was de prins aan den uitgang des wouds verschenen, of een man - wij zouden moeten zeggen een groote, rosachtige baard, want meer was er van 't gezicht des persoons niet te onderscheiden - stak het hoofd uit het eenige vensterke dat dit klein gebouw verlichtte. Aanstonds trok zich het hoofd weder terug, en een oogenblik nadien werd de deur geopend, zelfs vóór dat Robert van Valois die bereikt had.

- Ellendig gewest! gevloekt hol! zeï de vreemdeling, terwijl hij het hok binnenstapte, en naar zijn schoeisel keek dat schier niet meer zichtbaar was door de modder.

Maar nog waren geene drie minuten verlopen of Ser van Hale verscheen aan de tegenovergestelde zijde, waar wij Valois zagen uitkomen. De ridder zat nog te paard, dewijl aan dien kant des wouds al het struikgewas, vroeger, misschien voor het dagelijksch gebruik der hutbewooners, neêrgehakt was geweest, en de weg dien hij gevolgd had dus geene belemmering voor hem of zijn paard aanbood.

Met den eersten blik dien Simoen op de plaats wierp, was hij overtuigd dat daar menschen moesten zijn of

kortelings geweest waren; doch hoe groot was niet zijne verwondering toen hij, achter het kreupelhout der overzijde, het ros van den franschen prins bemerkte! Even spoedig vloog nu zijn blik naar de hut, en het scheen hem toe dat hij, door eene spleet heen, de gestalte zag van meer dan één persoon... De donkerheid echter die in de verlatene woonplaats heerschte, belette hem iets bepaalds te onderscheiden.

Stil gleeed de ridder van zijn ros af, streefde het een paar malen aan kop en hals, en leidde het dan voorzichtig één tiental stappen dieper in 't hout, en eenigzins bezijden, tusschen het geboomte in; bond het daar vast, en trok in der haast eenig hoog opgeschoten gras uit dat hij voor de voeten van het dier strooide. Vermoeid als het was van zulken moeilijken tocht door het woud, bukte het gretig den kop en verzadigde zijnen honger.

Aldus verzekerd dat het, althands voor eenige oogenblikken, rustig zijn zoû, naderde de ridder op nieuw den uitkant, verdook zijne gestalte achter eenen dikken eiken tronk, en bleef aldus op loer staan.

Maar hoe deerlijk werd de driftige Italianer op de proef gesteld! Vijf, tien minuten verliepen, ja een kwart uurs... en de twee mannen die hij allengs duidelijker in 't oog kreeg, bleven roerloos als steenen beelden... Een oogenblik schoot hem het gedacht in den geest, zijnen schuilhoek te verlaten en stout weg in de hut te gaan, zoo zeer uit begeerte om den tweeden persoon te

kennen die zich daar binnen bevond (want hij was overtuigd dat het noch graaf Lodewijk noch de jonge Châtillon zijn kon) als om het raadselachtige dier bijeenkomst opgehelderd te hebben. De voorzichtigheid des ridders behaalde eventwel de bovenhand op zijnen drift, te meer daar hij tot hiertoe geen het minste bewijs kon aanvoeren van het vermoeden, dat de vreemdeling iets tegen hem op had. En welke aanleiding ook had hij tot dergelijk ontwerp gegeven? De vrees, zich bij den franschen prins bespottelijk voor te doen, in den gevalle deze inderdaad zulk vermoeden niet verdiende, deed dan zijne hand terugtrekken die reeds een paar malen zijnen degen had gevat...

Eindelijk werd zijne nieuwsgierigheid bevredigd. Robert van Valois verscheen buiten de hut, en ging zwijgend naar de plaats waar zijn ros gebonden stond; een man, gekleed met een blauwen kolder, volgde hem, doch daar hij den rug keerde naar Simoen, was het dezen onmogelijk hem te huis te wijzen; zijne kleedij kwam hem nochtans bekend voor. Deze omstandigheid verergerde nog zijn ongeduld.

- Gij zult niet heengaan, mompelde de ridder binnen 's monds, zonder mij uw gezicht te toonen! en hij brak met geweld eenen zwaren tak van den boom, die hem aan 't zicht der onderhandelaars had onttrokken. Op het daardoor ontstane gekraak keerden beiden, de prins en de man met den blauwen kolder, het hoofd om, en één oogslag van Simoen was

nu voldoende om hem den laatste bekend te maken.

Maar die ontdekking scheen hem te doen schrikken; hij moest zich geweld doen om den kreet in te houden, die gereed was hem uit de keel te vliegen: de persoon, die geheime verstandhouding had met den vreemdeling, bleek hem niemand anders te zijn dan Boidin, de bewaker van 't slot gedurende des vrijheeren afwezigheid.

Trappelend van drift, bleek van verslagenheid en woede, zonder te weten wát hem zoo diep ontstelde, ijelde Simoen naar zijnen klepper, maakte hem los, en rende, zoo vlug als hem de vele kronkelingen door het woud vergunden, in de richting waar hij dacht den ongetrouwen, of althands geheimzinnigen dienaar alléén te kunnen ontmoeten: want dat de prins in diens gezelschap zoû teruggekeerd hebben, was alles behalve waarschijnlijk.

De onbekendheid met de plaats deed den ridder ongelukkig verdolen, en zoo moest hij nogmaals zijn brandend ongeduld bedwingen. Ten einde eene tijdelijke afleiding te geven aan zijne denkbeelden, besloot hij het eigentlijke doel des tochts niet langer te verwaarloozen, en hij ging nu met zooveel drift en hardnekkigheid aan het jagen, dat er hem weinig wild ontsnapte van al hetgeen hij op zijnen weg ontmoette.

Zoó had de zon al een goed gedeelte van hare dagelijksche baan afgelegd, en was de uur voor den terugkeer genaderd.

De meeste jagers waren reeds vereenigd op het voorplein van het slot, dat nu een echt schilderachtig zicht opleverde. Eenigen, namentlijk de laatst aangekomenen, zaten nog te paard, en hielden den spot met hunne vrienden die niet zooveel buit als zij hadden opgedaan; anderen hadden zich op het gras, onder de breede linden uitgestrekt, om een weinig uit te rusten van de vermoeijenissen, in afwachting van den krachtherstellenden maaltijd; terwijl nog anderen van den eenen groep tot den anderen gingen, en hunnen spotlust bot vierden op het door hunne gezellen getroffen wild.

Onder deze laatsten was ook Mher Lodewijk van Nevers te tellen, die, stil houdende voór den vrijheer van Heule, het door dezen omgebrachte wild langs alle zijden beschouwde, en eindelijk in zulken luiden lach uitborst, dat er zich spoedig een breede kring van ridders rond hen vormde.

- Lieve Ser Arnout! riep de graaf spottend uit, waar hebt gij toch al die lekkernijen vandaan gehaald? Ziet toch eens goed, heeren, welk een paar versleten konijnenvellen - want wat is er meer aan dan een vel - en die acht hazepooten met twee koppen en staarten... Men zoû waarachtig zweeren dat Arnout zelf die aaneen heeft genaaid. O zeg, waar hebt gij toch al die schoone dingen bijeen gekregen?

- In de schoone bosschen van mijnen goeden vriend van Hale! bromde de aangesprokene, een weinig wrevelig over den spot waar hij aan was blootgesteld.
Hij

alléén weet, waar hier de beste brokken schuil houden...

- Of weet die best te treffen! riep de stem van eenen aansnellenden ruiter den spreker te gemoet.

Allen keerden zich om, en konden geene uitroeping van bewondering onderdrukken toen zij ridder Simoen zagen, wiens paard als gebukt ging onder den last van den behaalden buit. Het scheen, dat de ridder een staal had willen toonen van al het wild dat op zijn domein rondliep, want zijne vracht was daartoe wel in staat!

- Maar waarom langer onzen goeden vriend Arnout bespotten, zegde de heer van Ghistel, voor het wild, dat hij niet gevangen heeft...

- Wat! niet gevangen? klonk het vragend uit tien monden te gelijk.

- Zeker. Ik heb hem zoo wat in 't oog gehad dezen ochtend, en hem meer bij de deerne eener herberg op den Gentweg dan op jacht gezien. Ik durf wedden dat hij inmiddels den tappersbaas zal gelast hebben al die schoone woudbewoners den nek te breken... Ziet liever, of hier geen knuppel omtrent is geweest, want deze twee hazen zijn den kop gepletterd...

Een uitbundig gelach bejegende de ontdekking van den heer van Ghistel, en de ongelukkige Arnout, aldus zijn geheim verraden ziende, wist niets beter dan zijn wrevel te laten waren en meê te lachen.

Eenige oogenblikken nadien kwam Mher van Valois aan. Ook hij had, niettegenstaande zijn uitstapje buiten het bepaalde doel, een goede vangst gedaan, en geen

der gasten zoû vermoed hebben dat hij een deel van den tijd aan iets anders had besteed. Ridder Simoen alleen sloeg eenen blik op zijn schoeisel, waar geen spoor van slijk meer aan te zien was, en deze tegen alle gewoonten strijdende zorg om van de jacht netjens voor den dag te komen, was natuurlijk niet van aard om zijn wantrouwen jegens den vreemdeling te verminderen.

Een oogenblik nadien verwittigde een hoorngeschal dat de tafel opgediend was, en de gantsche stoet trok het slot binnen.

V. Naar Gent!

Het groote feestmaal in het slot van Eecloo had tot laat in den avond geduurd, en was op het einde in eene echte brasserie ontaard. Het scheen of het hof van Mijnheer van Vlaanderen er op gezet was door buitensporigheden zich het verlies te vergoeden van feesten, die door de oorlogen en de afwezigheid uit het land van graaf Lodewijk in lang geene plaats hadden kunnen hebben.

Nu had de stilte en rust het gewoel van den dag vervangen. Langzaam, schier gedachteloos, wandelde ridder Simoen in de lange, breede bovengaanderij van het slot, die toegang gaf tot de vertrekken der gasten. Hij zocht eene verkoeling voor zijn hoofd, sterk verhit door den wijn, en bleef aldus eenzaam over en weêr wandelen zonder acht te slaan op het late uur.

Twee groote lampen lichtten aan ieder einde van den gang.

Nu en dan hield de ridder stil aan eene der vensters, die zicht gaven op de verder liggende stad Eecloo, als zocht hij een denkbeeld om zijnen geest bezig te houden. Doch wat kon zij hem in 't geheugen brengen, of waarmede zijne belangstelling opwekken, de kleine stad die daar op dien oogenblik voor hem lag als eene donkere, aan de stilte des kerkhofs overgeleverde plaats, en waar zelfs geen enkel lamplichtjen dien tooverachtigen rooden wederschijn door eene venster joeg, dewelke zoo aangenaam en schilderachtig de droevige duisternis afbreekt? Alleen het geblaf van eenen hond, op eenige hoeve, kondigde aan dat er nog leven was in den omtrek, die weinige uren te voren zoo luid weêrgalmd had van het gerucht der menschelijke stemmen.

De ridder was dan op het punt zich insgelijks te rust te begeven, en had reeds de lamp gedoofd die aan de zijde van den trap de gaanderij verlichtte, wanneer hij plotseling in zijne nabijheid een gedruisch hoorde dat al zijne aandacht boeide. Een minuut vervloog, gedurende denwelke niets verder te vernemen was, en Simoen, denkende dat zijne inbeelding hem bedrogen had, stapte voort, toen hij achter zich den stap meende te hooren van eenen man die zeer behoedzaam langs heen den muur aansloop. Dewijl het juist van de donker geworden zijde der gaanderij was, dat het gerucht kwam, kon Simoen aanvankelijk niet zien wie op dit

late uur en met zooveel geheimzinnigheid dit gedeelte van het slot bezocht, daar hij wel wist dat al de gasten reeds lang ter slaapkoetse in den sterken roes der dronkenschap lagen. Hij naderde den muur, en strekte tastend de handen uit, te gelijker tijd op bevelenden toon vragende:

- Wie daar?

Op deze vraag volgde geen antwoord; maar hetzij de onbekende den muur verlaten, hetzij hij tusschen dien en den ridder zacht voortgetreden was, Simoen hoorde in den volgenden oogenblik den voetstap weder, ditmaal voór zich uit.

- Sta! riep hij nogmaals, terwijl hij den onbekende achterna ging.

- Zijt gij het, Ser Simoen? vroeg thands eene stem, zacht en met eenige beving.

- Bij Mher sint Joris! zegde de ridder verwonderd, het is, geloof ik, Gerrit?

- Gij kent mijne stem beter dan ik de uwe! fluisterde de gravelijke edelknaap - want hij was het inderdaad. Zijt gij alléén, Simoen?

- Ik geloof waarachtig dat de jonker bang is? spotte de ridder. Hebt gij misschien gedroomd van spook en draken, en komt gij me vinden om uwen moed heroptebeuren? Ik verwittig u, thands geen tijd te hebben om uwe vertellingen te aanhooren. - Ga, jonker...

- Spreek toch stiller, bid ik u! zeï de edelknaap

met blijkbare verlegenheid, en, naar de laatste nog brandende lamp snellende, blies hij 't licht uit, en trok den ridder voort met de woorden: - Ik heb u iets gewichtigs mede te deelen, Simoen. Laat mij in uwe kamer.

De ridder verbaasde bij die zonderlinge handelwijze zijns jeugdigen vriends niet weinig; en hij was door de onverwachte verschijning en vooral door den toon van diepe aandoening, welke uit 's jonkers woorden klonk, zelf zoo zeer ontsteld, dat hij zonder verder ondervragen zich geleiden liet. Nauwelijks was de deur van Simoen's kamer achter beiden gesloten, of Gerrit begon in dezer voege:

- Ik begaf mij, over een half uur, naar mijne kamer met het gedacht van rust te nemen, toen ik op den trap die naar onze vertrekken leidt een man ontmoette, die blijkbaar ontstelde als hij mij zag, en niet scheen te weten welke houding nemen, als iemand die op een oneerlijk feit wordt betrap. Ik herkende den bewaker van het slot, en dacht in den eersten oogenblik dat de man misschien onachtzaam of nalatig was geweest, en vreesde door mij te zullen berispt of aangeklaagd worden. Ik dacht er verder niet aan en naderde mijne kamer, doch mijne verwondering was groot wanneer ik aan het slot der deur bemerkte dat iets anders dan een sleutel daar was aan geweest. In het vertrek zelf was echter niets in wanorde of verlegd, ten zij het tapijt voor 't ledekant, waarop het spoor van een morsigen

voetstap zichtbaar was. Had de man, dien ik op den trap ontmoette, zich willen verzekeren of ik ingeslapen was - en om welke reden? Ik ging hem dadelijk achterna, doch op den trap vond ik mijnen vriend Gerem, uwen schildknaap, die mij namens Mher van Vlaanderen kwam zeggen dat deze mijne dienst nog noodig had... Ik begaf mij in alle haast naar Mijns heeren slaapvertrek, na Gerem verzocht te hebben Boidin op te zoeken en bij mij te brengen wanneer ik van de dienst ontslagen zoû worden. Na ruim een kwartuurs gewacht te hebben, liet Mijnheer Lodewijk mij zeggen dat hij van gedacht veranderd was, en ik maar zoû naar bed gaan. Ik liep onverwijld tot Gerem, en deze berichtte mij dat Boidin in gantsch het kasteel niet meer te vinden was. Ik begaf mij dan met hem naar de stallen... Weet gij, Simoen, dat Valois en Châtillon op dezen oogenblik van het slot afwezig zijn?

- Wat zegt gij? riep de ridder in de uiterste verbazing, en op eenen toon die ontsteltenis verried; Valois en Châtillon zijn niet hier?

- Hunne paarden zijn uit de stallen. Bovendien heeft mij een der bedienden verzekerd, dat Boidin reeds over eene uur beider ros buiten 't kasteel heeft gebracht. Maar ik wilde mij van dit feit zelf overtuigen. Ik volgde Boidin na, die, zoo ik vermeen, zich door het goud van Mher van Valois om het eene of andere heeft laten omkopen...

Hij is er wel toe in staat! onderbrak de ridder.

De kerel is ook maar sedert eenige maanden in mijne dienst, en werd mij aanbevolen door den graaf...

- Is hij niet uit Frankrijk?

- Uit Picardie. Maar ga voort, Gerrit; gij hebt mijne nieuwsgierigheid ten hoogsten aangeprikkeld.

- Ik begaf mij naar de kamer der vreemdelingen; ik had waarlijk geene de minste moeite om mij van hunne afwezigheid te verzekeren, want de deuren stonden open, zeker om zonder gerucht weder binnen te kunnen, als zij van hun nachtelijk tochtje terugkeeren...

Jonker Gerrit zweeg hier eensklaps, en stil naar de deur gaande, legde bij zijn oor aan het slot, fluisterende tot den ridder:

- Simoen, hebt gij daar niets vernomen?

- Inderdaad, sprak deze, insgelijks naar de deur tredende. Hij schoof den jonker op zijde, nam voorzichtig het slot vast, en met éenen ruk de deur openslaande, zag hij in de gaanderij rond. De duisternis belette hem iets te bemerken, maar eene zachte stem voer hem bedeesd te gemoet:

- Zijt gij het, Ser van Hale?

- En gij?

- Gerem, uw schildknaap.

- Treed binnen, en zeg wat u hier geleidt.

De vriend van Gerrit voldeed aan de uitnoodiging, en nauwelijks was de deur weder achter hem gesloten, of hij sprak:

- Weet gij, ridder, dat Mher van Valois en de jonge Châtillon over een uur spoorslags naar Gent zijn gereden?

Op dit bericht voelde Simoen zich koud worden. Hij greep de hand van den jonker, en sloot die met zooveel geweld in de zijne, dat Gerem zich moeite doen moest om eenen kreet te onderdrukken, terwijl hij van pijn ineen kromp.

- Zijt gij zeker van die beweering? sprak de ridder met drift.

- Maar al te zeker. De bediende die hun de poort moest openen, heeft hen zelfs tot aan den Gentweg moeten vergezellen, ten einde hun den weg te wijzen. Zij schikken echter met het aanbreken van den dag hier terug te zijn.

- Dus waarlijk iets geheims, sprak de ridder langzaam, en zich eene wijl bedenkende, liet hij de beide edelknapen alleen bij de deur staan.

- Eén woord! zeî Gerrit zacht, wiens gelaat op de mededeeling van zijnen vriend doodsbleek was geworden; in de veronderstelling dat Ser van Hale niet besluit in aller ijl naar Gent te rijden, wilt gij me vergezellen, Gerem? Ik schrik niet, om den tocht alléén te doen en in Gent mijn plicht te kwijten, zoo mij die waarlijk dàar roept; enkel vrees ik dat er op den weg hinderpalen mochten gelegd zijn door de vreemdelingen, in den gevalle deze waarlijk iets kwaads tegen ons in den zin hebben. Eén man alléén kon des noods bezwijken,

een tweede mogelijk zich redden. Zal ik twee paarden zadelen, Gerem?

De jonker antwoordde niet, doch drukte de hand zijns vriends met warmte, en stuwde hem, zonder dat Simoen er iets van vernam, de kamer uit.

De ridder had inmiddels zijn besluit genomen. Uit zijne peinzende houding richtte hij zich als een geheel ander mensch op; een woeste hartstocht had zijn gelaat verwilderd, het vuur zijner italyaansche ziel was op eenmaal, slechts door het bloot vermoeden dat hij een vijand had en hij zich misschien door dezen reeds had laten afbreuk doen, heropgeblakerd. De gloeiende, bevende hand die hij op Gerem's schouder legde, liet den jonker het genomen besluit raden.

- Gerem, sprak Simoen, als 't ware met halve woorden, zadel terstond onze paarden, en haal een paar van mijne beste degens. Wij rijden naar Gent, en zullen misschien het wapen moeten gebruiken. Vlieg, jonker! ik ben binnen een oogenblik bij u. En gij, Gerrit...

De ridder zocht naar den jonker om, maar hem niet bemerkende, dacht dat hij met Gerem in den spoed naar beneden was geijld. Hij sloot voorzichtig zijne kamer, en begaf zich eveneens naar buiten.

Toen hij aan de stallen kwam, vond hij er alreeds drie paarden gezadeld, en Gerrit op een derzelve gezeten.

- Wat zal dat beduiden? vroeg hem de ridder verwonderd. Ik beveel u hier te blijven, Gerrit.

- Trek dit bevel in, Simoen! antwoordde de edel-

knaap bedaard. En vooral, laat ons geen tijd verliezen in woordenwisseling.

- Ik moet uw gezelschap missen, hervatte Simoen vriendelijk, doch op vasten toon. Stijg af, jonker! en begeef u ter rust.

- Ter rust, terwijl Simoen naar Gent rijdt, en daar misschien zijn leven verpandt voor eene zaak, waar ik even veel belang in heb als hij...

- Maar wie zegt u, sprak de ridder ongeduldig, dat ik naar Gent vertrek? dat er gevaar is?...

- O spaar mij de waarheid niet! bad de jonker op weemoedigen toon. Ware ik zoo zeker van mijne plaats in het paradijs des Heeren, als van het doel uwer reize! Verberg mij uwe gevoelens niet, ridder! het ware volstrekt nutteloos. Zie ik niet duidelijk aan het vuur van uwe oogen, aan het ongeduld in uwe bewegingen, aan den haat die uit den grimlach uwer lippen spreekt, wat u woelt in het hart?... O Simoen, ik heb geen recht om aldus te spreken, ik weet het; mijn plicht als edelknaap is, het bevel des ridders stipt na te komen, al zij het in mijn eigen nadeel; des noods ja kunt gij Mijnheer van Vlaanderen wekken, om mij te doen gehoorzamen. Maar ik smee den broeder mijner Clara, die op dezen oogenblik, mogelijk in het uiterste gevaar, meer naar uren verloofde dan naar uren broeder roept... laat mij mede naar Gent! O schud het hoofd niet, grimlach niet zoo trotsch, Simoen. Ik dank uwe edelmoedigheid, die mij het gevaar wil doen ver-

geten dat *ons* bedreigt; maar toch, ik herhaal het, lees ik uwen kommer en uwe vrees op uw voorhoofd.

De jonker naderde met zijn paard tot dicht bij Simoen, en vervolgde met eene half door de aandoening verstikte stem:

- Indien hij eens onze Clara schaken wilde! En ben ik het niet, die het recht heb haar voor de schande te hoeden?

- Naar Gent! brulde de ridder plotseling met al de kracht zijner stem.

Dit enkel woord, hem in de opwelling der aandoening ontvallen, verried zijne denkbeelden, zijn voornemen, al zijn haat tegen Valois. Gerrit, wien eene inwendige stem van nakende gevaren had gewaarschuwd, werd door dit woord eventwel diep geschokt, want hoe zeer de mensch, in de meeste omstandigheden, door zich zelve overtuigd is dat een ramp hem over 't hoofd hangt, klimmen toch de smart, de angst, de wanhoop hooger, wanneer een andere mond hem daar de bevestiging van geeft, of minstens in de vrees daaromtrent deelt. Driftig keerde hij zich naar het zuidoosten, als mat zijn blik den afstand die hen van Vlaanderen's hoofdstad scheidde.

Op dezen oogenblik steeg binnen het kasteel een scherp, doch kortstondig gegil op, als van iemand die onverhoeds aangevallen en nedergeslagen wordt. Een minuut nadien kwam Gerem buiten gestapt, drie degens in de hand houdende.

- Daar is ten minsten één, sprak de getrouwe en behendige schildknaap tot den ridder, terwijl hij te paard steeg, en de wapens aan zijne vrienden overreikte - daar is ten minsten één die ons niet meer schaden zal.

- Boidin?... vroeg Simoen.

- Heeft de gerechte straf voor zijne trouweloosheid ondergaan. Hij stond in de keuken voor de venster naar hier te loeren, en riep om genade, van zoodra hij mij in 't oog had. Ik heb u de vernedering gespaard, Ser van Hale, uwe hand op eenen eerloozen te moeten leggen, die uwe weldaden met verraad loont.

- Gij hebt wel gedaan, jonker! sprak de ridder. En nu geen oogenblik meer verloren. Vooruit!

Gerrit, die door het ongeduld als verteerd werd, had middelerwijl de poort doen openen, en de kleine troep rende op eenen draf naar Gent.

VI.**Robert van Valois.**

De dag was buitengewoon heet geweest, en groote wolken hadden zich tegen den avond aan den hemel opeengehoopt, dreigende iederen oogenblik in een verschrikkelijk ongeweerte los te breken. Noch ster noch maan schoot eenig licht op de aarde.

De groote stad, zoo woelig en bedrijvig in den dag, lag thands binnen hare wallen als dood, ontvolkt, verlaten. Slechts hier en daar, waar de vroomheid van de Gentenaars een Lieve-Vrouwe-beeld aan den hoek of omdraai eener straat had geplaatst, zwierde in den wind eene kleine koperen, met glas overdekte lamp, die van verre een vliegend spooklicht scheen in de ondoordringbare duisternis.

Hoewel de tijd door de gemeentelijke verordeningen tot het sluiten der taveernen bepaald, reeds lang verstreken was, stond de deur van *den Haan* in de Perka-

mentstege nog ten halve open en brandde er nog licht in de anders geheel verlatene drinkkamer. Geheel verlaten - zoó ten minste zoû een voorbijganger hebben geoordeeld naar de diepe stilte, die in de taveerne heerschte, doch een blik door de half openstaande luiken zoû op twee mannen hebben gevallen die beide, voor eenen grooten tinnen kroes en een paar steenen kruiken, welke waarschijnlijk reeds waren geledigd, met de ellebogen op de tafel, in slaap waren geraakt: de tapper uit *den Haan* en de dobbelspeler dien wij drie dagen vroeger in gezelschap van den jongen Châtillon hebben aangetroffen, sliepen den roes der dronkenschap uit...

Zij waren zoo diep ingesluimerd, dat zij het geroep niet hoorden hetwelk opging van het water, dat onder de vensters der speelkamer vloeide, en ook de slagen niet, die daarna herhaalde keeren op het kruis der venster werden gegeven. De persoon, die de hulp of de dienst van Jannekin noodig had, scheen eventwel niet met eene groote mate geduld begaafd, want ziende dat zijn geroep en geklop vruchteloos bleven, sloeg hij met zooveel geweld op het glas der venster zelf, dat twee of drie van de kleine in lood gevatte ruiten in scherven op den grond vlogen, en een lawijt maakten, groot genoeg om deze maal ten minste de slapers te wekken.

- Wat gaat er om? vloekte de tapper woedend, terwijl hij den slaap uit de oogen wreef en zich loom

oprichtte. Wat gaat er om? Zal een christen mensch niet met rust aan zijn eigen haard mogen slapen?

Maar de dobbelspeler was vlugger. Zijn slaap althands was niet zoo vast geweest, om geheel onbekend te zijn met de oorzaak van het gerucht, en met éenen sprong was hij het achtervertrek binnen. Toen Jannekin hem daar vervoegd had, hoorde hij zijnen gezelschap aan het spreken met twee mannen, die op eenen boot stonden, doch die hij niet kon onderscheiden uit hoofde van de duisternis. Hij moest echter wel van de komst dezer lieden verwittigd zijn, want niet zoodra had hij gehoord dat het gesprek stil, en in het fransch gebeurde, of hij ging de voordeur sluiten, nam een lantaarn die bereids op de tafel stond, stak dien aan, en begaf er zich mede terug bij de vreemdelingen. Deze waren nu aan de venster niet meer, en hij moest terug naar de voordeur om hen in te laten, daar zij van den boot waren gestapt en langs de steeg bij kwamen.

Zwijgend en bezorgd traden de twee vreemdelingen in de taveerne, en zelfs zonder eenen blik te slaan op Jannekin die eventwel, het zij in 't voorbijgaan gezegd, hun al de eerbewijzingen deed welke hij ooit, in zijne betrekking van stalknecht aan het hof van Vlaanderen, in de gelegenheid was geweest te moeten doen. Zij zetten hun gesprek stil met den dobbelaar voort, en wij nemen deze oogenblikken te baat om van nabij de twee vreemde personen te beschouwen, en het een en ander over hunne kleedij mede te deelen.

De oudste en voornaamste van beide, zoo als te zien was aan de ontzachbevelende houding en de trotschheid in al zijne bewegingen, droeg eenen kolder⁽¹⁾ van blauwe zijde, doorstikt met zilveren leliën, en op den voorkant, onder aan de borst, versierd met een in goud gestikt wapen, ook met leliën; onder dit kleed had hij, niet het harnas (hetwelk gewoonlijk aangetrokken werd als de ridder ten strijde toog) maar een pantsier, of wapenrok met mouwen, uit ijzeren ringen of maliën vervaardigd; zijne hozen of beenkousen waren van prachtige roode zijde, en zijn puntig schoeisel⁽²⁾ prijkte op den voorkant met eenige schitterende

- (1) De kolder was een kleed zonder mouwen, en reikende tot aan de knieën. De ridders droegen er van zijde of gouden laken. Een overblijfsel van den kolder ziet men hedendaags nog te Gent in het borsten rugkleed, meest van groen of blauw laken, dat sommige brouwersgasten aantrekken als zij biertonnen vervoeren en bestellen. De gentsche weesjongens *de Kuldere* hebben ook hunnen naam aan dit kleed ontleend.
- (2) De pracht en weelde in de kleedij was, in Frankrijk vooral, sedert Philips den Schoone hoog gestegen. In dezen tijd verscheen een nieuw schoeisel van een zonderlingen vorm, dat geheeten werd *souliers à la Poulaine* (naar den uitvinder *Poulain*); het eindigde met eenen meer of min langen punt volgens den stand en rijkdom der personen. De punt aan de schoenen der prins en groote heeren was niet min dan *twee voet* lang; voor de andere rijke lieden één voet, en een halve voet voor de lieden der neeringen. Hiervan wordt het spreekwoord afgeleid: *Se mettre sur un bon pied*; - *Sur quel pied est-il?* Deze bespottelijke dracht werd door koning Karel V afgeschaft.

steen. De helm, waaronder zijne lange ravenzwarte lokken tot op de schouders neêrhingen, was van glinsterend zilver, en versierd met eenen sneeuwvitten vederbos; ook de knieplaten waren in het zelfde metaal, en zijne handen staken in handschoenen van dassenleder. De kleedij van zijnen gezel was, hoewel minder kostbaar, ook rijk; alleenlijk had deze op den kolder geene leliën, en was een min ontzachwekkend wapen op den voorkant afgebeeld. De eerste, een ridder, zooals op te maken was aan de éene spoor die hij droeg, was - onze Lezers hebben het ongetwijfeld reeds geraden - de broeder van den koning van Frankrijk, en de andere, zijn schildknaap, de jonge Châtillon.

De dobbelspeler, van zijnen kant, had dezen dag eene min slordige kleeding aan dan wanneer wij hem voor het eerst ontmoet hebben; er waren althands geene gaten in zijne hozen van rood gentsch laken, en er was geene de minste vlek zichtbaar op zijnen korten bruinen kolder, die in de lenden gesloten was met eenen breeden riem van ruw getaand leder, waaraan een knijf hing; zijn hoofd stak in eene huik of kappe van groen laken, de gewoone dracht der handwerkers van dien tijd, en liet niets van zijne haarlokken zichtbaar. Men denke eventwel niet dat de kleêren van den speler nieuw waren: de kleur van kolder en kap begon reeds te verschieten, doch de poor ter, van wien onze speler die gekocht of geleend had, was er zeer zorgelijk over geweest, en zoo mocht de kerel gezien worden.

Na een klein kwart uurs stil met elkander gesproken te hebben, verlieten de drie mannen de taveerne, en richtten zich weder naar het water, nadat de speler aan den hospes last had gegeven, de deur niet te sluiten en tegen ieder geval van bijstand of verschuiling gereed te zijn. Doch hoe groot was hunne verwondering toen zij den boot, met denwelke de vreemdelingen van af de Torrepoort⁽¹⁾, waar de speler hen had afgewacht, tot hier gekomen waren, niet meer vonden op de plaats waar de jonge Châtillon zelf dien had vastgelegd! Het gelaat van Valois teekende verslagenheid, gemengd aan woede. Driftig keerde hij zich naar den speler, zag hem eene wijl vrij scherp en wantrouwend in de oogen, en hem dan bij de keel grijpende, riep hij hem vloekend toe:

- Waar is die boot, gemeene schurk?
- Uwe genade... stotterde de kerel, bleek van angst, en krimpens onder de zware vuist van den prins; ik zweer u bij mijne ziel...
- Zweer niet! onderbrak de prins woedend; wie zoû op den eed van een kerel uwer soort afgaan... Pleegt gij verraad, en moet ik u hier aan mijne voeten verpletteren?

(1) De Torrepoort stond op de brug welke heden nog Torre- of Turrebrug wordt geheeten. Gantsch deze streek, van 's Graven Kasteel af tot aan de gemeente Mariakerke, anderzijds begrensd door het gebied van de parochie Akkergem, heette het *Marialand*. De weg naar Eecloo leidde langs dáar.

- Het touw is afgesneden! merkte de fransche edelknaap op, en bracht onder het oog van den prins het stuk touw, nog aan den staak gehecht, en waaraan duidelijk te zien was dat een mes of ander scherp snijdend tuig de koord had doorgehakt.

De prins trappelde van ongeduld op den grond, en sloeg eenen ondervragenden blik op zijnen jeugdigen gezelschap om te weten of men zich verder op de hulp van den kerel verlaten zou. Alfried van Châtillon herinnerde zijnen meester, hem bij 't instappen in den boot opmerkzaam te hebben gemaakt op riemslagen, welke hij alsdan vernam in hunne nabijheid, doch dat de duisternis hun belet had te zien wie of wat hen volgde; de verdwijning van het vaartuig kon dus wel een afgetrokken feit, de daad van oneerlijke lieden geweest zijn, en er werd besloten, eenen der booten die gewoonlijk aan *den Haan* door visschers vastgelegd werden, voor het doel te gebruiken dat men beoogde.

Aleer in den boot te gaan, hield de fransche prins den speler tegen, en zegde hem:

- Hoe is uw naam?

- Toon of Antoon Ver...

- Laat de rest maar weg. Zie eens goed naar deze dagge, Antoon: zoo lang zij is, steekt u die dezen nacht in uw lijf, wanneer ik het minste verraad of de geringste aarzeling bij u bemerk. Kwijt gij u daarentegen stipt van de taak voor dewelke gij u verbonden hebt, ik beloof u dubbel loon... Nu, ik mag uwe bedan-

kingen missen... Zwijg, zie en hoor en handel goed; en nu voort!

Dit gezegd hebbende, stak hij met den voet van den wal af, en de kleine schuit voer terug.

Toon hanteerde de riemen bijna zoo knap als een bedreven schipper, en ondertusschen werd hem door den lijfjonker het geheele ontwerp dat stond uitgevoerd te worden, bekend gemaakt. Wel had men hem eenen aanslag op personen laten vermoeden, een woordje gerept van eene ontvoering, doch uit voorzichtigheid hadden de vreemdelingen hem nog geenen naam genoemd; hij verschrikte dus wel een weinig als hij vernam dat het de schaking van mejonkvrouw van Hale gold, doch werd dadelijk gerust gesteld door de verzekering, dat de ridder, haar broeder, zich op dien oogenblik op vier uren afstands van Gent bevond.

Mogelijk zal de Lezer verwonderd zijn, dergelijk vermetel ontwerp van den franschen prins te vernemen, daar deze nauwelijks sedert eenige dagen in de stad was, en het geslacht, hetwelk hij voorgenomen had te beleedigen, een der aanzienlijkste was van geheel het graafschap. Was de bewondering, welke de schoonheid van Clara van Hale hem, van het eerste zicht reeds, had afgeperst, dan plotseling zoo hoog gestegen, aangegroeid tot een driftig liefdegevoel hetwelk het onmiddellijk bezit eischte, en voor geene stoffelijke hinderpalen of beschouwingen van zedelijken aart wijken kon?

Robert van Valois volgde alleen de stem zijner onedele driften; sedert het banket aan het hof, vooral sedert het ochtendbezoek op het steen, was de beeltenis der schoone itaaliaansche maagd nog geenen oogenblik uit zijnen geest geweest, niet als het zachte, engelachtige wezen dat de diep minnende ziel met huivering zich voorspiegelt en angstig en bedeesd volgt - maar als eene kostelijke prooi die te overweldigen was, als eene overwinning die al zijne vorige bekroonen moest... Doch de gevaren, de plichten der gastvrijheid, de ridderlijke trouw? zal men vragen... Daaraan dacht de losbandige niet. Met zijnen naam, met zijn wapen, dacht hij zich sterk genoeg om zelfs de wraak van Simoen van Hale te ontkomen. En was Mher van Vlaanderen hem niet een verkleefde vriend, van wien hij verzekerd mocht zijn dat hij hem tegen alle wederwaardigheden zoude beschermen?

Twee middels lagen in het bereik van den prins om tot zijn doel te geraken: hij kon in van Hale's steen dringen langs de Perkamentstege, welke zijde schier open lag, daar alleenlijk een lage muur tot afscheiding diende; en langs den waterkant, waar eene kleine deur boven een steenen trap tot den tuin van het ridderlijk verblijf toegang gaf. Valois verkoos den laatsten weg, omdat het hem gemakkelijker was het slot eener deur te doen springen dan zelf een sprong te doen over den muur, die des te gevaarlijker zijn moest daar nu eene volkomene duisternis heerschte. Op het punt den voet

te zetten op den steenen trap, keerde hij zich schielijk om, en beschouwde den jongen Châtillon, die even als hij aandachtig scheen voor een naderend gerucht.

- Hoor ik daar niet roeijen in het water? vroeg de prins verwonderd.

- Inderdaad! antwoordde de handlanger, en zoo ik uwe genade iets aanbevelen mocht, ga spoedig met uwen jongen vriend in den tuin; ik zal aan den trap blijven liggen met den boot, en zien wat hier te doen is. Ik acht mij sterk genoeg om list of geweld te boven te komen.

Valois was gereed in gevolge dier aanbeveling te handelen, doch zijn wantrouwen kwam terug, en hij besloot zijnen schildknaap bij den speler te laten. In een oogwenk was zijne dagge in het slot der deur, en vloog die open.

De vreemdeling was niet bang, doch een vreemd gevoel beklemde zijne borst. Had hij vroeger nog ontvoeringen gewaagd, het was geweest naar de ridderlijke wijze van minder beschaafden tijd, dat wil zeggen met geweld, tegen den wil - doch ook wel eens met toestemming van het slachtoffer; welk een onderscheid bestond nu niet tusschen zijne vroegere veroveringen in zijn vaderland, waar het meestal vrouwen van lichte zeden waren die hij aan het hof zijns broeders had ontmoet, en deze vrome, kuische jonkvrouw, die zijne hulde reeds met zulk een ondubbelzinnig blijk van versmading had bejegend! Maar juist deze omstandigheid, verre van

hem te doen aarzelen, prikkelde zijnen lust en zijnen moed aan. Behendig als een dief, sloop hij langs de wegels van den tuin voort en naderde alzoo het steen, behoedzaam voor en rondom zich ziende, en van verre met de oogen de plaats zoekende langs waar hij gemakkelijkst zijn ontwerp zoû kunnen uitvoeren. Aan de huizing gekomen, trad hij schoorvoetend de geheele lengte van den bouw af, en ziet! als hadde een bewoner van het steen zelf hem eene geheime hulp toegezeid, de prins vond eene der kleine vensters van den kelder open staan. Na met den blik de diepte van de plaats gemeten te hebben, wrong hij zijn lichaam door de enge opening heen, en bevond zich een oogwenk nadien in de woning van ridder van Hale. Zijne eerste zorg was, de deur te gaan openen die uitleidde naar den tuin, ten einde te gelegener ure zonder belemmering weg te kunnen.

Het steen had geene groote uitgestrektheid, en de meeste vertrekken die in verschillende omstandigheden tot vereeniging des adellijken gezins diende, bevonden zich allen beneden; zoo had men de kapel rechts van den ingang, op het einde van eenen gang, en daar tegenover de kamer waar mejonkvrouw Clara en vrouwe Elizabeth het bezoek der hovelingen hadden ontvangen; ook de eet- en wapenzalen besloegen een gedeelte van het beneden, zoodat het Robert van Valois niet moeilijk was de kamers van de jonkvrouw te bereiken. De inlichtingen, hem door den trouweloozen Boidin van

het slot te Eecloo verder gegeven, kwamen hem hier bijzonder te stade, en deze moesten wel zóo volledig zijn en juist, dat de prins geen oogenblik op zijne stappen aarzelde.

Maar al eer hij aan het einde van den breeden eikenhouten trap was, die naar boven leidde, vernam hij een gerucht dat van buiten opsteeg, en hetwelk hem eene siddering over het lichaam joeg; hij vernam duidelijk het gekletter van wapens, maar geene enkele stem, geen gezucht - niets daartusschen. Dat Alfried van Châtillon en Toon aan het worstelen waren, hetzij tegen elkander, hetzij gezamentlijk tegen vreemde aanvallers, daarvan hield hij zich schier overtuigd, doch hij meende daarbij dat er wel geen gevaar voor hem bestaan kon, dewijl zijn getrouwe schildknaap geen sein gaf om hem te verwittigen. En lag de ridder van Hale niet in zijn kasteel, midden de bosschen van Eecloo, gerustelijk in de armen van den slaap! Zulk onbeduidend gerucht schrikte hem dus niet af, en hij spoedde zich voort.

Nog meer omstandigheden schenen den lafhertigen aanslag te begunstigen: de warmte van den verloopen avond was oorzaak geweest dat de deur van jonkvrouw Clara's slaapvertrek half open stond. Maar toen Valois dit heiligdem van maagdelijke deugd, vroomheid, eer en geluk zoude binnendringen, overviel hem de vrees, en spookte het boos ontwerp in al zijne hatelijkheid hem voor den geest. Hij hoorde de zachte ademhaling

der jonkvrouw, zoo gerust als haar schuldeloos gemoed, van achter het damasten behangsel der slaapkoetse, en deze stilte, deze vrede, welke hem hier als in eene wolk geheel en al omhulde, terwijl in zijn eigen binnenste de drift zoo hevig was opgebruischt en woelde, deden hem pijn aan het hert. Een oogenblik zelfs voelde hij zijnen moed wankelen, doch tegenover zijn geweten kwam zich het beeld der verleidelijk schoone jonkvrouw plaatsen, dat zijne verbeelding, door de begeerte aangevuurd, in nog treffender idealische vormen afmaalde, en deze eenige aarzeling was ook de laatste. Hij trok eenen sjerp van onder zijnen kolder, en plooide dien op de kniën om zijn slachtoffer bereids het schreeuwen te kunnen beletten. Nog één stap, en hij stond voor het ledekant, en zijne handen vatten de ontbloote armen der jonkvrouw welke over haar hoofd waren saëm gestrengeld.

Was het een droom, die de maget wakker schrikte, of had zij den scherpen gil gehoord die juist op dezen oogenblik van den kant des stadswals opging? Althands zij richtte zich plotseling op, en hare oogen staarden in die van Robert van Valois...

VII.**Jaak d'Hamere.**

Het is thands noodig terug te keeren tot meester Jaak d'Hamere, op wiens bevel, zoo men zich herinnert, Sander naar *den Haan* was geloopen ten einde onderzoek te doen naar het ontwerp, hetwelk hij meende dat door de vreemdelingen werd beraamd.

Toen de jonge smidsgezel bij zijnen meester terug kwam, en dezen alles verhaald had wat hij in de taveerne der Perkamentstege had opgemerkt, dan werd Jaak in zijn vermoeden nopens Valois nog versterkt, en zijn gezond oordeel en menschenkennis deden hem begrijpen dat er waarlijk iets gewichtigs op handen was. Waar, of tegen wien, bleef hem natuurlijk nog twijfelachtig, niettegenstaande de woorden van den jongen Châtillon en de aanduiding door Sander gegeven; doch verwonderlijk kwam het hem voor, dat, telken male hij aan den franschen prins dacht, insgelijks mejonkvrouw van

Hale hem voor den geest stond. Dit voorgevoel vleide den wakkeren man niet weinig, want zoo er één adellijk geslacht was in Gent, hetwelk hij hartstochtelijk had willen dienen, voor hetwelk hij zijn goed en leven had willen verpanden, dan was 't wel voor het gezin van den gewezen ruwaard van Vlaanderen, den vriend van Jakob van Artevelde, en wiens populariteit in de hoofdstad zijne staatkundige en huisselijke deugden evenaarde. De dikke man kon geenen lach bedwingen toen hij op dit alles nadacht, want hoe schoon en genoegvol scheen eene onderneming tegen eenen van 's lands erf-vijanden hem toe, eene onderneming welke zijne eigenliefde hem reeds als gewonnen voorspelde.

Jaak wierp dan onmiddellijk zijn schootleêr af, stak zijnen kolder met het groote knijf aan den riem over, zette de kapoen op en stapte de smids uit. De goede man was zoo zeer bekommerd met hetgeen hem in 't hoofd speelde, dat hij vergat bezigheid te geven aan zijne gasten. Deze nalatigheid was toch voor iemand goed: Kobus uit *den Sleutel* viel duchtig aan het tappen voor Neel en den blazer - de meester had hun immers dien zelfden ochtend eene goede kruik beloofd? - en Sander hield open hof met des smids dochter.

De wapensmid begaf zich vooreerst naar den kant van het gravelijk Steen, en daar werd hij door den koster der hofkapel Ste Verhilde onderricht van de groote jacht, naar dewelke geheel het hof vertrokken was. De man viel, zoo men 't heet, niet links: hij

bevond zich enkel vijftig schreden van de Perkamentstege, en zestig van Mher Simoens' steen. Hij trok eerst naar de taveerne.

Zijn oude vriend Jannekin van Gelderen, dien hij in lang niet gezien had, wilde hem met open armen ontvangen, doch Jaak hield den bedorven kerel koeltjens van zich af, vroeg en betaalde eenen beker *clauwaart*, en riep den tapper in eenen hoek der kamer, welke op dien oogenblik schier ledig was, alleen. Hij ondervroeg hem nopens den vreemdeling die eene uur te voren in zijne woonst was geweest, doch al wat de man zeggen kon was de hem door Antoon medegedeelde veronderstelling dat de Franschen eene schaking in den zin hadden. Het was waarlijk niet veel, doch genoeg om hem te overtuigen dat hij zich niet in zijn vermoeden bedrogen had.

Ziende dat er hier niet méer te vernemen was, dankte Jaak zijn voormaligen vriend voor de mededeeling, en na hem eerst te doen beloven hebben geen woord aan den gehuurden kerel van deze zijne navorsching te reppen, verliet hij de taveerne en trok zonder aarzelen naar van Hale's steen.

Het was de eerste maal niet dat Jaak zich in de adellijke huizing aanbood, maar nu had hij geene bepaalde boodschap voor den ridder; hij moest dus een voorwendsel zoeken om hem de poort te doen openen. Gelukkig viel het hem in, te vragen of aan Mher van Hale wel de dolk besteld was voor welks vervaardiging hij

eenigen spoed had gevergd, voorgevende van huis afwezig te zijn geweest en, toevallig hier voorbij komende, daar zekerheid van te willen hebben; en met dit flauw, maar toch voldoende voorwendsel liet hij den zwaren ijzeren klopper op de poort nederbonzen. Natuurlijk bracht hem de poortbewaker het geruststellend antwoord dat jonker Gerrit zich met de boodschap gelast had, en nu begon de smid met den dienaar een praatje, eerst over onbeduidende zaken, en eindelijk over den ridder. Zoo vernam hij dat Mher van Hale en zijn schildknaap beide naar Eecloo waren gereden met den hofstoet, en dat dus de adelvrouwen alleen waren op het steen, zonder andere verdedigers dan de gewoone huisbedienden. Deze ontdekking - want het was er eene voor den smid - verheugde den man grootelijks, omdat hij nu de gelegenheid zich zag aangeboden eene geheime verdedigingswacht aan het steen te houden, tot dat de ridder mocht terug gekeerd zijn. Hij dacht, daartoe geen verlof te moeten gaan vragen aan de adelvrouwen, omdat, mocht hij zich al of niet in zijne vooruitzichten en verdenkingen bedriegen, de rust der beide vrouwen niet moest gestoord worden. Voldaan over den goeden uitslag van zijne poogingen, verliet de smid het ridderlijk verblijf en begaf zich regelrecht naar den man, die, volgens hij zich overtuigd hield, in staat moest zijn die verschillende inlichtingen te kunnen volledigen.

Philipken uit *de Vossencluis* was juist bezig, vóór

aan zijn huis, het water uit zijnen boot te scheppen, toen Jaak er aankwam; nevens hem lagen eenige doeken, blijkbaar bestemd om het vaartuig langs binnen op te kuisschen. De wapensmid stond reeds eenige minuten aan den boord der Leije, en nog had de visscher hem niet bemerkt.

- Een, twee! riep de dikke smid zijnen vriend te gemoet. Hebt gij zoo veel haast, Philipken, dat gij niet eens den rug moogt draaijen om Jaak een goeden dag te wenschen en eenen handdruk te geven?

Het manneken in den boot keek op, en den spreker ziende, liet hij aanstonds de houten schup vallen waar hij het water meê uitschoot, en de handen aan de heupen leggende, lachte hij:

- Wel, onze oude, beste vriend Jaak! hoe gaat het, en wat voert u midden den dag voorbij *de Vossenhuus*? Komt gij niet een oogenblikje binnen, maat, en zoudt ge mij niet het genoeggen verschaffen een beker met mij te klinken?

- Ik dank u hartelijk voor uw vriendelijk aanbod, antwoordde de smid, en daalde den oever af om dichterbij den visscher te zijn. Ik merk wel, dat gij het druk hebt. Ook verwondert mij zulks niet, want uw mesken snijdt aan alle kanten. Ja, kijk maar zoo verwonderd niet op, beste! ik weet wel wat ik zeg... Philipken is geen dom kereltje, dat dient verklaard... Zeg eens, hoeveel betaalt hij u wel voor den boot?

- Ik weet waarachtig niet wat gij meent, Jaak!

antwoordde de visscher met een zweem van verwondering.

- Philipken heeft dus geheimen? lachte de smid. Best, we zullen ze eens ontsluijeren. Een, twee! gij hebt over een uur of zoo wat eenen franschen edelknaap ten uwent gehad...

- Ik herinner mij nu, gij hebt gelijk, meester Jaak! Maar waar wilt gij eigenlijk heen met uwe vrage? Ligt daar zooveel wonderbaars in, dat een vreemdeling eenen boot komt huren, en dat die vreemdeling een edelknaap zij?

- Misschien wel, hervatte de smid. Maar laat mij u eene vraag stellen, aleer ik verder spreke. Is Philipken, mijn oude vriend, nog in zijne denkwijze omtrent de regering niet veranderd; klopt zijn hert nog even driftig als te voren voor zijn vaderland?

Bij dit laatste woord sprong het manneken in zijnen boot zoo hevig op, dat het kleine vaartuig dreigde te kantelen.

- Mher sint Philip, mijn genadige patroon, beware mij ooit zulke taal te moeten vernemen uit eenen onbekenden mond! sprak het ventjen met verbeter toorn, want die twijfel alleen acht ik eene belediging. Is onder de geheele visschersneering een vuriger Gentenaar dan Philipken...

- Al genoeg! onderbrak de smid lachend, ik deed u maar de vraag omdat men tegenwoordig niet te best weet wie men voor heeft. Dat vervloekt gespuis van

Mher Denijs en zijne aanhangers... Doch laten wij dit voor heden dáar. Zeg eens, beste! wat zoudt gij wel wagen zoo gij wist dat een Franschman op de eer uit was en misschien op het leven van eene vlaamsche familie, die voor den oogenblik niet bij machte is zich te verdedigen?

- Wat ik doen zoû! zeî de visscher, met het rood der gramschap op het voorhoofd; ik zoû dien aanslag beschouwen als op mij zelven gericht, en...

De beweging welke het manneken met de hand deed naar het vervaarlijke mes, dat hij aan den gordel droeg, zegde aan Jaak d'Hamere meer dan eene uur pratens.

- Gij zijt nog altijd de moedige en brave borst die ik sedert veertig jaren ken, antwoordde de wapensmid, niet zonder aandoening; en daarom stel ik u nog deze vraag: weet gij, Philipken, dat gij uwen boot hebt geleend tot een schelmstuk, dat heden of morgen nacht in Gent moet volvoerd worden?

Philipken werd bleek.

- Wat zegt gij! riep hij, van den boot op den oever springende en den smid bevend naderende.

- Uw boot moet dienen tot de ontvoering van eene der edelste jonkvrouwen onzer stad, door Mher van Valois en zijn schildknaap Alfried van Châtillon.

- Wat! riep de visscher als buiten zich zelve, Valois... Châtillon... zijn die te Gent?

- Ach ja! hernam de wapensmid, en wie weet wie er nog in het leeuwennest ongekastijd den voet zal

zetten, nu Mher van Artevelde niet meer daar is om het leliaartsgebroed te verguizen... Ja, Philipken, het is een Châtillon die u den boot is komen afvragen, en de aanslag geldt mejonkvrouw van Hale...

Philipken wankelde, en sloeg zich wanhopig het hoofd. Plotseling keerde hij zich om, en eene zware plank nemend die op den oever lag:

- Verga liever het getuig, waar ik mijn dagelijksch brood mede win! sprak hij driftig, dan dat het dienen zoû om een Vlaming door eenen vreemde te laten afbreuk doen.

En het hout in de hoogte heffende, was hij gereed het vaartuig er mede in den grond te slaan, toen Jaak hem bij den bevenden arm greep, en bedaard zegde:

- Niet voorbarig, Philipken! Laat ons eens de zaak onderzoeken, en zien of die boot zelf het afschuwelijk plan van Valois niet kan verijdelen. Wanneer komt men hem halen?

- Morgen avond, als het donker is...

- Dus niet voór tien ure. Philipken, ik heb thands gehoord dat gij u tot eene goede daad wilt leenen. Ik vraag u niet veel, en hoop wel dat gij mij daarin zult ten dienste staan. Verre van uwen boot te vernietigen of onbruikbaar te maken, zult gij dien leenen, ja trachten dat geen andere daartoe gebezigd wordt.

- Jaak...

- Onderbreek mij niet, zeî de wapensmid, ik heb mijn plan. Hoor. Gij tracht eene tweede, en zoo het

zijn kan, eenigzins grootere schuit te mijner beschikking te houden. Verstaat gij?

- Zoo ten halve, antwoordde de visscher met voldoening. En als gij eene dagge noodig hebt...

- Ik dank u voor uw inzicht, sprak Jaak, terwijl hij den visscher warm de hand drukte; ik heb mijne twee gezellen, aan wie ik moeten beloven hebben hun op de feest uit te noodigen, waarbij een Valois en Châtillon zullen vernederd worden; en daarbij - de arm van Jaak d'Hamere telt er voor twee. Dat is gekend. Ik wil niet dat er kan gezegd worden dat Jaak de wapensmid overmoed heeft gepleegd! En nu, Philipken, een, twee! geef mij uwe getrouwe hand.

- Ei! ei! kermde het ventjen, wiens hand onder eenen enkelen vingerdruk van den zwaarlijvigen smid kraakte; ei! meester Jaak, meent gij dat gij voor uw aambeeld staat? Nu, moge Mher sint Jakob u beschermen in uwe onderneming!

- Het zij zoo! dus tot morgen avond - sprak de smid, en keerde terug naar zijne woonst.

Hij haalde Neel en den blazer uit *den Sleutel*, betaalde aan Kobus het gelag, en gaf Sander, die nog altijd in de keuken met zijne dochter aan het vrijen was, een lichten knip voor den neus, hem lachend tot in de smids duwende, waar hij zich met zijne drie gasten opsloot, om hun zijn geheel ontwerp uit te leggen. De smid wilde noch min noch meer dan de schakers langs het water achtervolgen, en hen, voor het

uitvoeren hunner euveldaad, met het wapen aan te vallen.

Wat vreugde, welke fierheid blonken uit de oogen van Sander en Neel bij de aankondiging zulker gewichtige onderneming, waarin hun zelven eene werkelijke rol zoû opgedragen worden! Hadden zij allen, vroeger, wel eens gejammerd over de schrikkelijke veeten en den bloedigen haat welke enkele personen, ja soms gantsche familiën, elkaâr toedroegen en in het harnas joegen, en de straten van Gent zoo dikwijls met bloed besmeurden, - euvel daden die, volgens de bestaande wetten en zeden, door schier onbeduidende *zoendingen* konden worden afgekocht of geboet, - ditmaal zagen zij de gevaren noch de verantwoordelijkheid der onderneming in, daar hun geweten hun zeide eene regtveerdige zaak te dienen: de bestraffing der misdaad, gepleegd door personen wier namen door iederen Vlaming werden verfoeid. - Het was, zoo als Jaak tot Philipken had gezegd, in de oogen der twee oudste knapen (de derde voor de onderneming nog te jong zijnde) inderdaad eene feest op dewelke zij genoodigd waren.

Reeds was Sander druk aan 't zoeken onder al de oude wapens die in de werkplaats verspreid lagen, naar een hem passend staal, toen hij eensklaps weder bij Jaak kwam, en zeide:

- Uw plan, meester, is opperbest, doch ik geloof dat wij iets vergeten hebben. Het moest nu eens morgen

nacht een ongeweerde maken, gelijk de groote hitte dezer laatste dagen wel doet voorzien; hoe zouden wij den boot van Valois op zekeren afstand kunnen volgen en geene enkele zijner bewegingen uit het oog verliezen? Mij dunkt, er zoû aan Philipken dienen gevraagd te worden om achter aan het vaartuig, door de vreemdelingen gehoord, een klein lampje te bevestigen, derwijze dat de bemanning er niets van bemerken kan. Zóo zouden wij ons op een tamelijk grooten afstand van hen houden kunnen, en geen ergwaan opwekken...

- Alle Sancten in den hemel! riep de smid, opgetogen, en den knaap warm de hand drukkende; dat is een kostelijk gedacht! Zoo wordt ons de boot der schakers eene geleid-sterre, die de drie Wijzen van den *Wannekens-aard* den weg naar het Oosten, dit wil zeggen, naar de overwinning wijst... Kom hier, jongen! laat mij u omhelzen. Anderen maakt de liefde dom, u daarentegen slim als een vos. Zie, Sander! toont gij u morgen moedig en braaf, wij zullen dan naderhand eens samen over Veerle praten... Nu, jongen, verworg mij niet in uwen drift... ga thands naar bed, en slaap goed uit. Morgen hebt gij daar zeker de gelegenheid niet voor.

Sander sprong en danste den huize uit gelijk een krankzinnige; het was ook geene kleine zaak: Veerle, de eenige dochter van zijn meester, die verscheidene goederen binnen en buiten de stad bezat - hem, een ongelukkig weeskind dat niets in de wereld had dan

zijne twee handen die hem 't dagelijksch brood verzekerden, Veerle hem toegezeid als prijs van zijne liefde en als loon van zijnen moed... Daar mocht een *clauwaartje* op! en Neel moest meê. Kobus uit *den Sleutel* mocht dien avond den jongen gezelschap bewonderen, die in de houding van een kastelein kruik op kruik op de tafel deed komen, en vriend en vreemde bij riep. Gelukkig dat Neel, die drinken kon als een tempelier, den anders matigen werkgezel een paar uren later naar huis geleidde, want alleén had Sander zijne woonst stellig niet bereikt.

VIII.**Arme Neel!**

Den volgenden dag, voór het vallen der avondschemering, waren Jaak, Sander en Neel in *de Vossencluis* aan het dobbelen. Zij hadden dit spel enkel gevraagd om geen ergwaan te geven aan Antoon, den gehuurden handlanger der Franschen, die daar reeds eene uur voor eene groote bierkruik was gezeten, en zijnen moed en vermetelheid scheen te willen aanvuren door het lekker hoppebier van Philipken, dat hem bijzonder goed scheen te smaken. Onze wapensmeden hadden daarbij de gelegenheid, hunnen tegenstrever en zijne bewapening eens goed waar te nemen, en van dit laatste moesten zij bekennen, dat hij even goed en duchtig als zij was toegerust: zijn gordelmes was een vervaarlijk staal, en daarbij scheen hij nog een dolk onder zijnen kolder te hebben. Zij voorzagen dus dat een kerel van die soort, een ridder als Mher van Valois en een

zoo wakker edelknaap als de jonge Châtillon, hun alle drie geen gering spel zouden hebben geleverd. Gelukkig ontbrak het geen hunner aan moed, als verder zal blijken.

Het was omtrent negen ure toen Antoon *de Vossencluu*s verliet en in den boot stapte, wel verwarmd door den drank, doch niet beschonken. Met welke aandoening zagen onze drie vrienden den man vertrekken, volgden zij elke zijner bewegingen, en stonden zij eindelijk van hunne bank op om hem te volgen: hij toch, die daar een tijd lang tegenover hen had gezeten, wien zij nooit het woord hadden toegevoegd, misschien nooit te voren gezien hadden, het voorwerp van hunnen haat, van hunne wraakneming, kon, aleer een paar uren zouden vervlogen zijn, mogelijk reeds onder hun staal zijn nedergestort, of..... misschien hùn moordenaar zijn... Doch daàr dacht Jaak niet aan; Sander gevoelde zich te gelukkig om niet telkens dit denkbeeld van hem te kunnen drijven, en het was alleen Neel, die in weemoed verzonk wanneer hij zijne onbedrevenheid in den wapenhandel tegenover de behendigheid der tegenstrevers stelde. Dit voorgevoel echter verminderde niets van zijnen ijver, en zonder spijt of vrees volgde hij zijnen meester en Sander in den boot.

De huurling van de Franschen was eene goede boogscheut vooruit, en onze vrienden hielden zich op zulken afstand van het eerste vaartuig. Gelijk Sander voorzien

had, was de lucht gedurende dien avond zeer betrokken, door de dicht gepakte onweêrswolken die iederen oogenblik dreigden los te barsten; het kleine lampje, dat achter aan den boot was vastgemaakt, kwam hun bijzonder goed te stade, want de afstand tusschen *de Vossencluis* en de Torrebrug, waar de huurling last had de komst der beide edellieden af te wachten, bedroeg ongeveer een half uur, en hadden zij, gedurende al dien tijd, den kerel dicht bij moeten naroeijen, zijn ergwaan zoû natuurlijk opgewekt zijn geworden. Jaak toonde zich vrolijk als een kind over deze heerlijke gedachte van Sander, en hadden zijne gezellen hem niet telkens de behoedzaamheid aangeraden, hij zoû, onder den invloed van dit gelukkig voortteeken, al de liedekens hebben opgedeund die hem nog van zijne jeugd in het geheugen speelden.

Het was omtrent middernacht toen Valois en Châtillon, gantsch bezweet en bedekt met stof, aan de Torrebrug aankwamen. Zij wekten den bewaker der poort, en verzochten hem hunne twee kleppers voor eenigen tijd te willen bewaren, hetgeen de man met des te meer genoegen toestond, daar de fransche prins hem een goudstuk in de hand stopte. - Wij weten dat zij zich vervolgens op den boot en naar de taverne in de Perkamentstege begaven.

Het zal wel overbodig zijn onzen Lezer te melden, wie het vaartuig der vreemdelingen, gedurende hun verblijf in *den Haan*, van het touw had losgemaakt: de

beweegreden van deze handeling der wapensmeden was geweest, de schakers te noodzaken een minder gemakkelijk vaarttuig te nemen dan dit, welk Philipken hun bezorgd had, en zelven twee booten te hebben ten einde des noods een aanval langs twee zijden te gelijk te kunnen doen, of man tegen man worstelen. Zij zouden echter ondervinden dat deze voorzorg nutteloos was.

Het plan van den wapensmid strekte om stil aan den trap te liggen voór de poort, die uit van Hale's hoving naar het water bracht, en daar, de dagge in de vuist, de schakers den ingang te beletten. Jammer, dat het mislukte. Noch Jaak noch zijne gezellen kenden hier de verdeeling der gebouwen, en zoo maakten zij hunne booten vast bij den watertrap van het *Weezenhuis*⁽¹⁾, dat met zijnen tuin aan dien van het ridderlijk steen grensde. Het gevolg daarvan was, dat Mher van Valois reeds binnen het beluik van het steen was, als zij gewaar werden dat zij gemist hadden.

Dadelijk maakten zij de booten weder los en roeiden met alle kracht naar het andere punt.

- Vervloekt! prevelde Jaak, mistroostig over zijne misvatting, daar geraakt mijn heerlijk plan geheel en

(1) Op den hoek der Ramen, ter plaatse waar thands de gebouwen N° 59 en 61 staan, was in 't begin der XIIe eeuw een hospitaal en kapel van Ste Maria. Omtrent het jaar 1300 werd het een weezenhuis, en in 1605, na de oprichting van het krankzinnigengesticht, afgeschaft. De kapel bleef tot in 't jaar 1691.

al uit zijne vijzen. Bij den staf van Mher sint Jakob! ik zweer dat de schurken het daarom niet gemakkelijker hebben zullen! Sander, haal de riemen in, en houd u gereed. Neel, let op; stap in den anderen boot over, en val aan als ik het u zeg. Goed zoó, daar schenkt de maan heur licht; het is als hadde zij onzen wensch begrepen... Een, twee! het gaat er op los!

De maan, die zoo onverwacht op eenmaal de duisternis had verdreven, bescheen een echt zonderling tooneel, uit twee groepen saëmgesteld: te midden des waters, de twee booten met de wapensmeden, en beneden aan den trap de jonge schildknaap van den franschen prins met Toon den dobbelaar, - alle vijf het blinkend staal in de hand, en rondom zich ziende als wilden zij, voor aleer elkander aan te vallen, de plaats des gevechts meer zelfs dan de vijanden nauwkeurig opnemen.

De jonge Châtillon werd bleek toen hij den wapensmid herkende, doch geen trek van zijn gelaat bewoog, en zijne houding veranderde niet.

- Weet gij hier de poort van Mher van Hale's steen? riep de dikke smid, op eenigzins bitsen toon, aan den handlanger van den franschen prins.

Een schaterlach was het antwoord van den kerel. Maar de lach was valsch, valsch als zijne ziel, want het was aan de houding van den dobbelaar genoeg te zien dat de mannen die zoo onverhoeds als wrekers kwamen opdagen, hem eenige vrees aanjoegen.

- Ha! hervatte Jaak met woede, gij schijnt mij te begrijpen, gemeene kerel? Nu, ik zal u eens leeren hoe men ellendige boeven en adellijke schurken in onze goede stad behandelt.

- Hola! blonde knapen daar! riep hierop Antoon spottend tot Jaak's gezellen, waarom keert gij niet liever terug tot uwe moeder, in plaats van uw graf te komen zoeken in dezen wal? Past op, kleinen! dat gij u niet bezeert.

- De schurk moet een lesjen hebben in de wapenschool! knarsetandde Sander, bleek van woede. Wacht, men zal er u bereids een geven!

De booten dreven intusschen door een riemslag van Neel naar den oever, en nog waren zij den steenen trap niet genaderd, wanneer reeds de armen der vijf mannen vooruit staken om elkaër van kant te brengen.

- Val aan! brulde de grove stem van den smid, en naar de voorzijde des eersten boots springende, om te beletten dat een van beide schakers er voet zoude op zetten, zwaaide hij zijne sterke dagge boven het hoofd, en viel op Antoon aan met al de woede die sedert een paar dagen tegen de vreemdelingen in zijn binnenste aan het gisten was. Sander, van zijnen kant, wendde zich naar den jongen edelknaap, want hij beschouwde het als een bedrijf van eeuwigen roem voor hem, zich te meten met den afstammeling van een in Vlaanderen gevloekt Franschman, die even als zijn voorzaat den weg der eerloosheid was ingeslagen.

Uitgehongerde leeuwen hadden elkaër zoo dol niet op het lijf gesprongen als die vijf mannen. Er was iets wanhopigs bij de beide partijen, dit kon men gereedelijk aan hun wezen zien, en hunne woede was zoo hevig, dat geene genade te verhoppen was voor hem die slechts éenen stond gearzeld of eene onbehendigheit zoû bedreven hebben; Jaak en Sander ondervonden dat het hunne tegenstrevers noch aan moed noch aan bedrevenheid faalde; vooral de dobbelaar hield zich fel, draaide en wrong zich voor- en achteruit, en rond den wapensmid, met de vlugheid eener slang, de meeste stooten ontwijkend, of die door het kruisen met zijnen eigen dolk onbeduidend makende. Beide hadden reeds verscheidene wonden aan armen en handen, en het bloed dat daaruit op elkander spatte, maakte hunne razernij nog sterker.

Neel, ondertusschen, had gemerkt dat de fransche edelknaap aan Sander eene geweldige steek had toegebracht bezijden den hals, waaruit een breede bloedstroom gudste; dit verzwakte de krachten zijns vriends merkelyk, en hij oordeelde den oogenblik gepast om hem ter hulp te komen. In zijn eersten aanval op Châtillon bracht hij dezen eenen steek toe in de zijde, die hem zeker noodlottig ware geweest, zoo de edelknaap dien niet gedeeltelyk had kunnen afweeren. Maar de blik van den dobbelaar rolde over gantsch dit tooneel met eene oprecht verwonderlyke vlugheid en klaarheid: ziende hoe moeijelyk het de vriend van

zijn meester kreeg, nam hij de gelegenheid te baat toen Jaak eenigzins op zijde week om eenen in zijn oog gespatten bloeddruppel weg te wisschen, en sprong op den tweeden boot, die door Neel eenen stond te voren was verlaten, van daar op dien waar de beide gezellen tegen Alfried van Châtillon worstelden, en aler Neel, of Jaak zelfs, zich hadden kunnen omdraaijen, lag de eerste, tusschen hen, over de beide booten uitgestrekt, met het hoofd voorover in het water, en eenen diepen, doodelijken dolksteek in den rug.

Vier kreten stegen op dit zicht naar omhoog; maar juist als Sander de dagge ophief om op zijne beurt den dobbelaar te treffen, wrong deze zich langs hem voort, stiet hem over boord en sprong terug op den trap.

Het was echter Sander alleén niet die in de rivier stortte: toen Alfried merkte dat de dobbelaar weder den trap trachtte te bereiken om hem te vervoegen, boog hij een weinig, langs den muur over het water heen, daar de trap wat eng was; Antoon stiet met geweld tegen hem, de lijfjonker verloor het evenwigt en tuimelde achterover in den wal.

Het zicht van den stervenden Neel scheen van Jaak een tijger te maken; bloedrood van woede, met het schuim op de saêmgetrokken lippen, sprong hij Antoon achterna, en deze maal was de slag vreeselijk: het staal van den wapensmid drong schier tot aan het gevest in de borst van den schurk, en vloekend zonk hij op den trap ineen, juist wanneer de poort open-

vloog en Mher van Valois, den degen in de vuist, op het tooneel verscheen.

Bij het zicht van zijnen nedergeslagen huurling en van den doornatten en bebloeden lijfjonker, deinsde de prins eerst onwillekeurig achteruit; zijn gelaat vertoonde den zelfden moed, zijn oog de zelfde vurigheid niet meer met welke hij het steen was binnengedrongen; zijn zijden kolder was aan flarden gescheurd, en diepe ontsteltenis sprak uit elken trek van zijn wezen. Er vervloog één stond in pijnlijke stilte; en dan vernam men van de zijde der Burchtstraat het getrappel van snel rijdende paarden. Valois zag naar Châtillon, Châtillon keek naar Valois, en, als hadden beiden elkander met dien korten blik begrepen, zij sprongen weder in den boot en lieten Jaak en Sander aan de zorg van den stervenden gezelschap, en overwinnaars van den strijd.

Het denkbeeld schoot Jaak te binnen om de worsteling tegen den laaghertigen ridder te herbeginnen, en hem de dood zijns vriends duur betaald te zetten; doch hij merkte dat Sander, die voor de eerste maal zijns levens aan een gevecht had deel genomen, te zeer door bloedverlies uitgeput en te zeer door smart aangedaan was over het verlies van zijnen gezelschap, en hij liet de vreemdelingen in schande, en onverrichter zake - zoo hij meende - aftrekken, echter niet zonder Valois eene bloedige belediging toe te werpen. Hadde de moedige poorter geweten, wat in dien tusschentijd binnen het steen was voorgevallen, voorzeker ware

of Robert van Valois, of hij, niet van deze plaats vertrokken. Hij wierp zich jammerend naast Sander op Neel, waschte zijne wonde, riep hem met de teederste namen toe, doch de arme smidsgezel gaf zelfs geen zucht meer tot antwoord... Het was wel een lijk, dat beide in hunne armen gesloten hielden!...

Alfried van Châtillon voerde den boot terug naar de Torenpoort, en dorst met moeite naar den prins opzien, wiens gelaat een verschrikkelijken inwendigen storm verried, en aan wiens tot flarden gescheurden kolder duidelijk te zien was dat iets buitengewoons moest gebeurd zijn. Zij lieten den boot op gemelde plaats liggen, en renden haastig naar 's Graven Steen, voornemens zijnde aldaar op de gevolgen der half mislukte onderneming te wachten.

IX.**Simoen van Hale.**

Twee dagen zijn verlopen sedert de tooneelen, welke wij in het vorige hoofdstuk beschreven hebben, plaats vonden. Het is vroeg in den morgen; geheel het gezin van den ridder van Hale is in de kapelle van het steen vereenigd. Reeds lang is de priester den altaar afgetreden, alwaar, na het Misoffer, zijn troostend woord krachtig en overredend had geklonken, en nog schijnt geen van allen de plaats te kunnen verlaten waar de door smart getroffene ziel leniging vraagt en geduld en sterkte.

Welke verwoestende hand heeft op het gezin gedrukt, dat allen daar in de diepste neêrslachtingheid nederzitten, en ieders gelaat de sombere wanhoop afteekent? eene wanhoop die geene klacht, geen gemor, geen gezucht zelfs uit kan brengen, maar des te scherper de ziel doorvlijmt? Welke storm heeft de fierheid van den ridder zoo op eenmaal gebroken, en hem hier heen

gebracht met bleek en vertrokken gelaat, met een van moedeloosheid bukkend hoofd, en met eene radeloosheid die zijne sterke ziel nog dieper schokt dan de ramp zelve?

Toen Simoen, in den nacht van den aanslag op de eer der jonkvrouw, met Gerrit in het steen was aangekomen, was 't eerste hetwelk hem daar in het oog sprong, de openstaande deur van den tuin..... Eene ijskoude rilling liep hem over het lijf, en hij aarzelde eenen stond voort te gaan, zoo zeer vreesde hij om de bevestiging van zijn verschrikkelijk vermoeden te zien... Maar de doodsche stilte, die in gantsch de huizing heerschte, en de afwezigheid van de bedienden, lieten hem nog in den waan dat deze misschien verzuimd hadden de deur te sluiten, en met een tusschen vrees en hoop geslingerd hart stapte hij voort, terwijl Gerrit den tuin doorzocht. Zijne echtgenootte lag gerust in slaap, en dit bemoedigde hem nog meer; hij wekte haar, en Elizabeth, eerst verschrikt over de onverwachte verschijning, verklaarde hem dat niet het minste voorval in zijne afwezigheid had plaats gehad. Doch toen hij haar zijne vrees uitdrukte, en zegde de deur van de hoving open gevonden te hebben, en Elizabeth verzekerde dat die den vorigen avond wel degelijk was gesloten geweest, liepen beide met spoed naar Clara's slaapvertrek. Welk ontzettend schouwspel bood zich daar voor hunne blikken aan! De jonkvrouw, het hoofd gedeeltelijk sterk bewonden met eenen sjerp, uit hare

slaapkoets op den grond gesleurd of gestort, in eene worsteling, waar heur gewaad en het geheele ledekant de onloochebare bewijzen van vertoonden, en buiten kennis, en - hoe zoû de ridder en Elizabeth het ook niet hebben vermoed? - mishandeld tot de laagste der onteeringen!

Wij beschrijven het tooneel niet hetwelk volgde toen de jonkvrouw, door de zorgen van haren broeder en zuster tot het bewustzijn teruggekomen, beiden en, eilaas! haar zelve herkende, en toen zij eenige oogenblikken later haren verloofde in de kamer zag treden, waar het geschrei der vrouwen en de vervloekingen van Simoen hem heen dreven; en toen zij, zich den afschuwelijken nacht herinnerende, met snikken, jammerklachten en geschrei verhaalde dat Robert van Valois tot haar was gedrongen, hoe hij haar den mond gestopt had om te beletten dat zij om hulp schreeuwde, en hoe alleen hare wanhopige verdediging haar van de ontvoering had gered.

De ridder had gezworen, de oneer aan zijn bloed toegebracht, te wreken in het bloed van den schuldige, die intusschen door bemiddeling van graaf Lodewijk had aangeboden zijne schanddaad uit te willen wisschen door een openbaar huwelijk. Was het inderdaad een genegenheidsdrift - of een bloote uitvlucht om alle verantwoordelijkheid te ontkomen? Althands men denke met welke verachting zijn voorstel op het steen onthaald werd, en allermeeft door Gerrit die, even zoo bloedig geslagen als zijne bruid, schier wegteerde

in de wanhoop dat hem, enkelen schildknaap, door de ridderwet ontzegd was zelf den prins den handschoen in 't gezicht te gaan werpen.

Thands zitten allen, Elizabeth, Gerrit, Simoen en Clara, in de kapelle van het steen; de jonkvrouw is als verborgen in eenen hoek des altaars, het hoofd over hare kniebank gebogen en gehuld in eenen samaar of bouwen van donkerblauwe zijde, die van den hals tot de voeten afdaalt, en welks donkere kleur tegen de blanke versierselen van het altaar en het schitterend rood en goud van het leder, aan de muren, nog somberder voorkomt. De zachte blos die nog eenige dagen vroeger zoo liefelijk haar gelaat verlevendigde, de vurigheid van haar helder oog, de vrolijkheid van haren grimlach, die scheen te willen uitdrukken hoe gelukkig zij zich gevoelde, en met welke heerlijke vooruitzichten van genoegens hare ziel gestreeld werd - dat alles is verdwenen, verdwenen met de bewustheid dat zij den jonker voortaan niet meer zoó gelukkig zal kunnen maken als zijne diepe trouw, en de genietingen welke zij bij hem had mogen smaken, verdiende.

Langzamer hand verlieten de leden van het steen de bidplaats, en Gerrit en Clara bleven alleen; de jonker wachtte te vergeefs dat zijne verloofde zoude opstaan, maar een half uur, een uur verliep, en nog zat Clara met voorover gebukt hoofd op hare kniebank. Eindelijk naderde hij haar, legde zijne hand in de hare, en trok haar zacht naar buiten.

- O Clara! zuchtte de jonker bewogen, het is niet wel dat gij bij de droefheid, welke mij zoo diep treft, nog nieuwe smarten voegt...

- Ik?... onderbrak de jonkvrouw, verwonderd en getroffen.

- Ach, uwe handelwijze te mijwaart is niet te rechtvaardigen. Sedert twee dagen dat ik het steen niet verlaten heb - en gij raadt wel waarom, Clara! want uw doffe blik zegt mij genoeg welk ontwerp gij koestert... - sedert deze twee dagen dat gij ziet onder welk lijden mijn herte breekt, hebt gij mij nog niet eens het woord toegestuurd. Gij zit daar, en zwijgt, en heft de oogen niet op, en ontwijkt mij. En nochtans weet gij, dat gij mij even waard en lief zijt als voorheen... O Clara, dat en is niet wel!

- O wees toch niet hard, Gerrit, ik bid er u om! smeekte de jonkvrouw, en drukte met hartstochtelijkheid de hand des edelknaaps. Waarlijk uwe liefde is weerd te bewonderen, en beschaamt mij. Maar spreekt en handelt gij niet onder den invloed van het verledene, en beseft gij wel al het gewicht van onzen toestand? Zie, Gerrit, er is sedert twee dagen een denkbeeld in mij opgekomen dat ik maar niet verdrijven kan, noch bij nachte noch bij dage, noch in uwe tegenwoordigheid noch in uw afzijn, en ik smeed u, bij uwe liefde zelve waar ik u mijn geheel leven voor danken zal, in den naam van uw eigen geluk - ziet af van mij, Gerrit! en vergeet dat eene Clara van Hale ooit

geleefd heeft... Er zijn kloosters in Gent, waar nooit het gerucht der wereld toegang vindt; van waar nooit de stemme der bedrukten tot in de wereld nagalmt. O laat daar, in rouw en weemoed, uwe Clara gaan sterven...

De jonker liet haar niet uitspreken, maar vatte de beide handen zijner verloofde en zegde haar op vasten toon:

- Geen woord hierover meer, liefste! indien gij me wezenlijk bemint. Zoo het waar is wat gij me vroeger dikwijls hebt herhaald, dat mijn geluk het uwe was, en eenmaal uw eenig levensdoel zoude worden, o ik bezweer u, vergeet liever dan u zelve, liever dan mij, dat... een Robert van Valois in de wereld is, en heb medelijden met uwen ongelukkigen vriend.

Snikkend vloog de jonkvrouw aan den hals van den getrouwen edelknaap, die haar de tranen uit de oogen kuste, en haar naar de groote zaal bracht waar de overige leden des gezins vereenigd waren.

De ridder stond gereed om te vertrekken. Tegen zijne gewoonte had hij zijn harnas onder den kolder en een langen degen aange gord. In zijne hand hield hij een kunstig gewerkt koffertje van eikenhout, dat aan de randen met zilver was belegd. Gerrit hield voor hem stil en sprak op weemoedigen toon, terwijl hij met spijt op zijne kleedij van lijfjonker wees:

- Simoen, hetgeen gij voornemens zijt te doen, zoû eerder aan mij toekomen; maar zeg aan Valois dat mijn

tijd als schildknaap ten einde loopt, en ná den broeder, de verloofde van zijn slachtoffer hem rekenschap over zijne eerloosheid zal komen vragen.

Simoen nam nu afscheid van zijne echtgenooten en van zijne zuster, meer teederheid dan naar gewoonte aan zijne omhelzing gevende. De beide adelvrouwen, die maar te goed de bedoeling des ridders begrepen, dewelke zij, uit hoofde van de heerschende begrippen aangaande het punt van eer, niet beproeven mochten door één woord hem daarvan te willen afbrengen, zochten thands door nog vuriger bewijzen van liefde dan waarmede zij hem vroeger hadden bejegend, zijnen moed, zijne sterkte en zijnen wil te vermeederen. Zich zelf voelende verteederen, en in zijnen toestand behoefte hebbende aan alle behalve zachte gevoelens, scheurde hij zich uit hunne armen los, drukte Gerrit nog eenmaal de hand, en verliet het steen, zich begevende in de richting van het gravelijk verblijf.

Na het niet aangekondigde vertrek van den ridder en Mher van Valois, met hunne schildknapen en met Gerrit, zijn eigen lijfjonker, uit Eecloo, had graaf Lodewijk dadelijk eene vijandelijke ontmoeting tusschen de twee edellieden gevreesd, en was in aller haast met zijn gevolg naar Gent gereden, alwaar hij, niet zonder ontzetting, de tijding vernam van den aanslag die door den broeder des konings op zijne nicht was gepleegd. Dit voorval bracht den graaf in eenen neteligen toestand; van den eenen kant beval hem zijne verslaafd-

heid aan het hof van Parijs, alles aan te wenden om de gevolgen te voorkomen, die Robert van Valois noodlottig konden zijn, terwijl van den anderen kant de stem van het verongelijkte bloed luid om wraak riep. Alvorens Mirabello iets had aangevangen tot de eerherstelling of de straf des schuldigen, had hij zich haastig als bemiddelaar tusschen beiden aangesteld, en vooreerst den franschen prins in zoo verre kunnen overtuigen, dat alles voor tern door eene huwelijksbelofte met mejonkvrouw van Hale te redden was; al zijn invloed bij de van Hale's, zelfs bij zijne zuster, was, zoo wij reeds weten, niettemin machteloos geweest om de zaak in der minne bij te leggen, en de graaf voelde zich waarlijk niet op zijn gemak, toen hij nu den ridder, somber van gelaat en met eene nog fierdere houding dan vroeger, in de raadzaal van zijnen burcht zag binnentreden.

Lodewijk stapte naar hem toe, even als de edellieden die in de zaal aanwezig waren, en allen drukten hem hunne deelneming uit in den slag, die zijn gezin zoo wreed getroffen had. Simoen bedankte hen, bewogen maar toch kalm, en scheen met den blik aan zijne vrienden zijne verwondering te willen uitdrukken, iemand aan de zijde van den graaf te missen.

Het was de eerste maal dat de ridder sedert den noodlottigen nacht aan 't hof verscheen; en vermits allen genoeg de driftigheid zijner italyaansche ziel kenden, welke, eenmaal opgewekt, van geen toom of breidel wist, waren zij niet weinig verheugd dat juist op dien

oogenblik 's Konings broeder niet op den burcht aanwezig was. Graaf Lodewijk, zijne verzoeningstaak op nieuw willende beginnen, en zijne raadsmanen eenen wenk gevende die hun verstaan liet dat hij op hunne hulp rekende, sprak hem aan in dezer voege:

- Ridder, gij houdt u, zoo ik hoop, zeker genoeg overtuigd van onze welwillende gevoelens te uwen opzichte. Wij hebben u reeds genoeg bewijzen gegeven van onbeperkt vertrouwen, om daar éenen oogenblik aan te kunnen twijfelen; daarom zagen wij met diep leedwezen onze poogingen ter verzoening met Mher van Valois vruchteloos blijven, en ik geloof dat uwe vrienden het met ons hierin eens zijn. Wij verzoeken u nogmaals, Simoen, allen haat en wrok af te gaan, en grootmoedig te vergeven aan den man, die waarlijk spijt gevoelt over zijne schuld, en bereid is dit ongelijk te herstellen.

- Ik ben overtuigd, gaf de ridder ten antwoord, dat uwe genade altijd met rechtzinnigheid en als een vriend van mij heeft gehandeld, doch zij zal begrijpen dat in dit geval, waar de eere van mijn geslacht op het spel staat, ik bijzondere plichten heb te vervullen, van dewelke geene vriendenstemme mij vermag af te brengen. Ik heb, heer graaf, in mijn steen rechtzinnig met u gesproken, en al waren sedert nog in mij andere gevoelens opgekomen dan die, welke ik u beleden heb, dan nog zouden zij tegen de diepe verachting van Clara van Hale en den onverzoenlijken haat van Gerrit van Moerzeke

schipbreuk lijden. Neen, Mher Lodewijk, ik ben hier heen gekomen met het vaste inzicht om Valois mijnen handschoen in 't gezicht te werpen, en in een besloten of onbesloten kamp hem op leven en dood uit te dagen.

- Simoen, wees op uwe hoede! gaf de graaf ongeduldig tot antwoord, die aan den toon van des ridders stemme en aan de sombere plooijen van zijn gezicht genoegzaam zich overtuigen kon, dat het uitgedrukte voornemen moeilijk zoû kunnen aan het wankelen gebracht worden. - Ik moet u niet zeggen, vervolgde hij waarschuwend, wat macht en invloed de Koning in Vlaanderen heeft, en dat hij de zaak zijns broeders als de zijne beschouwen en vervolgen zal, zoo één haar van diens hoofd mochte gedeerd worden.

- Zoû onze vriend Simoen ook wel gedacht hebben, bracht de heer van Ghistel in, dat aan Mher van Vlaanderen zware moeilijkheden zouden kunnen berokkend worden, indien namentlijk 's Konings broeder in den kamp met hem moest omkomen?

- Zoo iets is waarlijk niet te veronderstellen, antwoordde de ridder. En ten overige, Mher van Vlaanderen heeft alreeds tot hiertoe zijne beschermende hand uitgestrekt over Valois, want gaat hij niet sedert twee dagen met 's graven geleide door de stad?...

- Wij doen onze plicht als gastheer! viel Lodewijk koeltjens in.

- Ik beweer het tegendeel niet, Mher Lodewijk, doch zoo veel durf ik zeggen, dat, in de plaats van

Valois, ik mij schamen zoude zulk geleide rondom mij te zien. Men vreest toch niet, hoop ik, dat Simoen van Hale eenen hoop gemeene lieden zal bezoldigen om eenen sluipmoord te bevelen? Maar... hoor ik daar buiten niet de stem van Valois?...

De ridder wilde naar de venster snellen, die uitzicht gaf op eene der binnenplaatsen van den burcht, doch werd door Lodewijk tegengehouden.

- Wat wilt gij, Simoen? vroeg de graef, bleek wordende van verlegenheid.

- Laat mij, in 's Hemels name! riep de ridder driftig; want het zoû mij leed doen uwen wil even als uwe begeerte onvoldaan te moeten laten.

Hij stapte naar de venster, wierp eenen haastigen blik op de binnenplaats, en Valois bemerkte hebbende, trad hij weder bij den graaf. Zijn gelaat was op eenmaal met het rood der gramschap overtogen, alsof het scheen dat al zijn bloed naar het hoofd drong. Hij haalde van onder zijnen kolder het houten koffertje, dat hij uit zijn steen had medegebracht, en reikte het aan Lodewijk over met de woorden:

- Ik ben niet zeker, Mher van Vlaanderen, of ik binnen eene uur nog in leven zijn zal; althands Robert van Valois of Simoen van Mirabello moet uit den weg. Er kan geene plaats zijn onder de zon voor twee mannen, die elkaer met zulken hevigen haat vervolgen. Hoe zeer vertrouwende op mijnen moed en op mijn goed recht, ben ik echter op alles voorbe-

reid⁽¹⁾. Zie hier, Mher Lodewijk, de kleinoodiën der kroon weder, die gij mij, bij uw vertrek uit Gent, over eenige jaren, ter bewaring hebt toevertrouwd.⁽²⁾ Mocht ik omkomen in den strijd, ik verhoop dat mijn vorst geen te streng oordeel over mij vellen, en gedenken zal dat ik voor de zuster van zijnen behuwdbroeder was te velde getrokken; bezwijkt Châtillon, ik houd mij overtuigd dat dit voordeel mij de gunst en de vriendschap van Mher van Vlaanderen niet zal doen verliezen.

Na deze woorden bleef Simoen, als wachtte hij meer dan een antwoord van Lodewijk, voor hem staan, en de waardige, kalme houding des ridders, en de toon van diepe overtuiging welke hij aan zijne rede gaf, vermocht zoo veel op het gemoed van den graaf en van zijne vrienden, dat geen enkele er aan dacht hem langer in zijn ontwerp te wederstreven. Zoó was het met van Hale altijd geweest; zijne trouwhertigheid, rechtzinnigheid en open karakter, hoe zeer somwijlen in strijd met de zeden en de beginselen die aan het hof de voorkeur verwierven, hadden hem een invloed, een zedelijk gezag verzekerd, waar niemand aan kon wederstaan.

Graaf Lodewijk zelf, in gemoede van 's ridders recht

(1) .... 'Simon fit des dispositions testamentaires en 1345.....'

J.F. VAN HOOREBEKE. - *Jacques d'Artevelde*.

(2) .... 'Il était dépositaire des joyaux du comte.'

BUTKENS.

overtuigd, moest deze maal zijne hardnekkigheid breken met dewelke hij altijd de fransche belangen had gediend, en hij reikte, niet zonder aandoening, de hand aan Simoen. Deze schudde ze hartstochtelijk, en wendde zich daarna tot ieder der hovelingen, zijne vrienden, van wie hij een hartelijk afscheid nam.

Robert van Valois bevond zich nog op de binnenplaats van den burcht, gereed om op zijnen klepper te springen en in gezelschap van zijnen lijfjonker en eenige ruiters van 's graven geleide, de poort uit te rijden. Den ridder van Hale bemerkende, hield hij zich stil, en scheen een oogenblik in zijn besluit te wankelen. Dan trad hij Simoen onverbleekt te gemoet, en stak hem de hand toe:

- Zonder wrok of wrevel! sprak de vreemdeling in het fransch tot den ridder. Ik beken mijne schuld, en...

Simoen, die reeds zijne hand geweigerd had, liet hem niet uitspreken; hij sprong vooruit, met gewrongen vuist; de aderen zwollen hem schier te barsten op het voorhoofd; het bloed der razernij kleurde hem de oogen. De beradenheid, de kalmte van den oogenblik te voren waren weg; Simoen was op het zicht zijns vijands als een verwoede leeuw geworden.

- Spreek niet van schuld, maar van lafhertigheid! schreeuwde de ridder hem toe, en zeg dat gij den eed geschonden hebt van de ridders trouw, die u eerbied aan de vrouwen gebiedt. Hier is mijne verachting (en dit zeggende smet hij zijnen handschoen in het gezicht

van den prins) en indien gij zoó laag niet gevallen zijt om niet meer te weten dat gij u thands te verdedigen hebt - welaan, Valois, de degen uit de scheede!

Robert van Valois had zich niet aan zulk tooneel verwacht; dit zag men aan de bleekheid die zijn gelaat schielijk overtoog, en aan den onvasten blik met welken hij van Hale in 't gezicht zag. De vernedering, welke deze hem in tegenwoordigheid van edellieden en dienaars had doen onderstaan, liet hem niet toe, hoe zeer het ook zijn wensch was, het gevecht te vermijden, en hij raapte den handschoen op, waarna hij naar zijn paard stapte en den voet in den stijgbeugel zette.

- Welnu, riep hem Simoen achterna, meent gij dat ik u tijd en gelegenheid wil laten om te vluchten?

- Wat, vluchten! morde Valois, nog bleeker wordende, en de hand aan den degen slaande. Een Valois vluchten voor een baron van Mirabello? Maar gij raaskalt, man!

- Gij verlaat den burcht niet! hervatte de ridder, bij mijne zaligheid in Gods hemel, gij verlaat hem niet! Deze aarde, die gij onteert met elken voetstap, zal uw bloed drinken, en u de gastvrijheid verleenen die gij met laagheid en gruwel loont... Het wapen in de hand, Valois!

- Niet hier, antwoordde de vreemdeling koel, maar met verbeten toorn; in besloten kamp, en naar al de wetten van de ridderschap.

- Wat spreekt gij van wetten, gij die allen met

de voeten trapt? En meent gij, trotsche Valois, dat mijn geduld zoo lang om uwentwil zal gemarteld worden? Voor de laatste maal, de degen uit! of ik werp u als een gemeenen slaaf voor mijne voeten in het zand!

- Neen! antwoordde Robert, en wilde heen.

De schijnbare koelheid van zijnen vijand deed Simoen zwellen van razernij. Hijgend, bevend, stak hij den arm dreigend naar hem uit, doch geen enkel woord kon van zijne tong. Een storm van verontwaardiging daalde in zijne ziel, en dreef hem 't bloed naar het hoofd. Eindelijk voelde hij weder de macht om te spreken, en op schimpenden toon voerde hij Valois te gemoet:

- De koninklijke Leliën vreezen den Leeuw⁽¹⁾? het ras der Valois is dus zoo lafhertig als eerloos? dat weet gij, gij de kleinzoon des moordenaars van Enguerrand de Marigny⁽²⁾. Moet ik u nog meer zeggen, ridder zondereer en moed? zal ik u mijn degen in 't gezicht

- (1) Zinspeling op beider wapens. Valois voerde de Leliën, en van Hale een gouden Leeuw op rooden grond, geklauwd en gekroond in lazuur.
- (2) Enguerrand de Marigny, opper-broodmeester derkoningin in 1298. was door Philips den Schoone opgemerkt, die hem, tot loon van zijn ijver en vernuft, ridder maakte, vervolgens kamerling, graaf van Longueville, toezichter der financiën en gebouwen, kapitein van den Louvre. Zijn raad en trouwe dienst verwierven hem vele gunsten. Bezitter van aanzienlijke goederen die men geschat heeft op 40 miljoen; met belangrijke zendingen gelast bij Eduard II en bij de Vlamingen, groot redenaar en behendig staatsman, genoot hij eenen invloed aan 't hof waar die van Karel van Valois en andere groote heeren niets tegen vermochten, en zoo geraakte Enguerrand in haat. Na de dood van Philips den Schoone verklaarde de afgunst zich openlijk; de graaf van Valois klaagde Enguerrand aan, die in hechtenis genomen werd onder de beschuldiging van zich te hebben verrijkt ten koste des konings, en (er bestond geen schijn van rede) dezen daarbij te hebben willen vermoorden..... Enguerrand mocht zich zelfs niet verdedigen; hij werd veroordeeld, en te Montfaucon gehangen.

moeten slaan als een ellendigen dorper die aan den ploeg ligt?

En waarlijk zijnen degen trekkende, sprong hij vooruit en wilde den prins volgens zijn bedreiging kastijden; doch de driftigheid zijner beweging, de woede, die hem schier uitzinnig maakte en zijne oogen als met eene wolk van bloed verduisterde, deed hem den slag missen, en -

Robert van Valois stortte stervend aan zijne voeten neêr. Het bloed gudste als een stroom uit eene afzichtelijke, diepe wonde zijner keel.

Een scherpe schreeuw ging binnen den burcht op, en graaf Lodewijk, bleek en sprakeloos van aandoening, verscheen een oogenblik nadien op het bloedige tooneel.

- Simoen van Hale! stotterde de graaf in woede, gij hebt eenen moord gepleegd... Ik zoû het recht hebben, ingevolge de wet dezer stede, u te doen in hechtenis nemen, en u als een gemeen poorter te laten veroor-

deelen. Vertrek, vertrek van hier, ridder! en hoed u voor den toorn van den Koning!

Half zinneloos van spijt over zijne driftigheid, en het hoofd over de borst gebogen als een schuldige, gelijk hij was, verliet Simoen van Hale het gravelijke slot.

X.**Philipken uit ‘de Vossencluis.’**

- Ei daar! is er niemand in huis! riep op den morgen van den 9 Mei des jaars 1346, aan de schenktafel van de *Vossencluis*, een man die reeds sedert een paar minuten binnen was getreden en te vergeefs herhaalde malen had geklopt. Is hier niemand binnen in dit verwenscht hol, om een eerlijken Gentenaar drank te geven?

Van ongeduld greep de man eene steenen kruik die op de schenktafel stond, en klopte er met zulk geweld mede tegen de deur, die naar de andere vertrekken des huizes leidde, dat zij in vier of vijf stukken brak die met groot lawijt op den grond vielen.

Een oogwenk nadien kwam uit den langen gang een manneken toegelopen, de handen ineen slaande en roepende:

- Heilige Philippus, mijn lieve patroon! wat gaat hier om? Is een oproer in de goede stad Gent?

En de scherven van de kruik ziende liggen, hervatte onze vriend Philipken, - want het was hij, - tot den man die lachend achteruit was getreden en zich nabij de venster heel op zijn gemak had nedergezetz:

- Hebt gij dat gedaan, poorter?

- Gij moest u in het toekomende maar wat meer haasten, Philipken, om uwe oude, goede kalanten te bedienen...

- Oude, goede kalanten?... morde het visscherken in gramschap, en men heeft den kerel nooit in zijn leven gezien. Zult gij zoó veel verteer maken, als de kruik die gij gebroken hebt, waard is?

- En zult gij u spoeden om mij eene kan van uwen besten *clauwaart* te brengen, of zal ik zelf moeten naar den kelder gaan om mij te gerieven? was het antwoord van den onbekende, die van ongeduld opstond en scheen de daad bij 't woord te zullen voegen.

Philipken begon angstig te worden. De houding, het gelaat, de kleederdracht en de wapening van den onbekende maakten zulk een grooten indruk op hem, dat hij zonder een woord verder te spreken naar den kelder liep, om den gevraagden drank te halen, binnen 's monds eene verwensching uitbrengende tegen het gespuis, dat alle dagen de poorters in de goede stad Gent meer en meer lastig viel.

Het manneken was zoodanig opgewonden dat het

niet eens in den kelder gezien had wat hij deed, en eene kan boven bracht die slechts ten halve was gevuld.

- Alle duivels uit de hel! vloekte de onbekende op het zicht van zulke bestelling, wilt gij, onbeschaamde strooper, dat ik u met de beide ooren aan de voordeur spijkere, om iemand zoó opentlijk te durven bestelen?

En hij was op het punt om den tapper bij den arm te vatten, toen de deur van den gang werd opengesteken, en in eens Philipkens wederhelft, een wakker, stoutmoedig wijf, in de herberg stapte.

- Wat is hier te doen? kraste zij met eene half heesche stem; zoû men niet zeggen dat al de Ribaudekins⁽¹⁾ aan het quecberden zijn?

- Waarmeê bemoeit gij u, oude tooverheks? schreeuwde de onbekende gast, zijnen tinnen beker op de tafel nederzettende, dien hij voor de derde maal reeds geledigd had.

- Wel, heilige Moeder des Heeren! antwoordde de vrouw stout, niettegenstaande haar Philipken eenen waarschuwenden stoot in de lenden had gegeven; heeft men ooit zulken onbeschaamden kerel gezien! durven zeggen dat ik eene oude tooverheks ben, ik die alle zaturdagen een lampken brand voor Onze Lieve Vrouwe...

(1) *Ribauden*, of *Ribaudekins*, tuchtwachters of politie-dienaren, bijzonderlijk gelast met de bewaking van de lieden die geen poortrecht genoten, en dus konden aangehouden worden zonder voorafgaande beslissing der schepenen.

- Die alle zaturdagen te Sabbath rijdt op een bezemsteel! spotte de drinker.

- Gij zoudt voorzichtig zijn, wildet gij uwe onbeschoftheden daar laten, zei Philipken, zijne gramschap niet langer kunnende inhouden, en den kerel van het hoofd tot de voeten metende. Zoo gij u niet ordentelijk houden wilt, vertrek en ga schimpen in eene stove of speelhuis. Maar voor woelmannen staat *de Vossencluis* niet open...

- Ik ga waar ik wil, antwoordde de drinker trotsch; de munt die ik u gegeven heb, was blinkende klinkende vlaamsche munt, en daarvoor.....

- Wat spreekt gij van munt? riep Philipken verbleekend, die hoe langer zoo meer gewaar wierd met welken ellendigen kerel hij te doen had. Waar en wanneer zoudt gij betaald hebben?

- Hoe! vloekte de andere, durft gij zulks loochenen?

- Maar.....

- Durft gij dat loochenen, vraag ik u?

En Philipken met de eene hand bij den arm grijpende, sloeg hij de andere bedreigend aan zijn knijf dat aan den gordel hing.

- Bermhartige Moeder Gods! hilde nu Philipkens vrouw, wat gaat hij doen? Ach, ik wist het immers voorop dat hier vandaag een ongeluk zoû plaats hebben; heeft de kat van de buurvrouw niet heel den nacht op ons dak staan huilen? Wacht, Philipken, ik loop om den deken...

En de weenende vrouw maakte zich bereid om het huis te verlaten, wanneer de deur werd geopend en een persoon in de herberg trad, gemanteld, en over 't geheel veel fatsoenlijker dan de andere. Niet zoodra had de woeste kerel den binnenkomende bemerkt, of hij liet den arm van Philipken los en ging weder bedaard aan de venster zitten, waar hem de andere kwam vervoegen, die niet eens acht scheen te slaan op de bewooners van het huis.

- Breng ons een paar kruiken, zei de onbeschofterik, daarmee is onze rekening effen; er schiet nog wel een duit over, doch dien zult gij den arme geven om Gods wille. Loop, kereltje, laat ons niet wachten.

Philipken liep inderdaad, meer dan hij ging, niet zoo zeer uit vrees voor de zonderlinge gasten, als om gedurende een paar oogenblikken in de eenzaamheid zijne herinneringen te kunnen samenbrengen: het scheen hem toe, dat hij den laatst ingetredene nog meér gezien had, en hoe langer hij nadacht, kwam een flauw aandenken bij hem op, dat ook de eerste hem niet geheel en al vreemd was. Het manneken had juist de kruiken vol getapt, toen zijn geheugen opklaarde, en een korte schreeuw van verrassing ontsnapte hem den mond. Spoedig stapte hij naar boven, en zette de beide kruiken voór de mannen op de tafel, hen daarbij lang en scherp in het gelaat ziende.

- De eene is het zeker, mompelde de visscher tot zich zelve, doch de andere, daar twijfel ik aan...

Hij wilde zich verwijderen, toen de eerst ingekomene, die intusschen eenige woorden stil tot zijnen gezelschap had gefluisterd, hem eene hand op den schouder legde, en vroeg:

- Zeg eens, Philipken, hecht gij prijs aan uwe huid?

- Aan mijne huid even zeer als aan mijne beurs, zeï de visscher, deze maal met verachting, en hem onverbleekt in de oogen ziende.

- Ziedaar! zeï de gemantelde, Philipken eenige muntstukken ongeteld in de hand stoppende.

- En thands dat uwe beurs voldaan is, zeï de andere, zorg nu ook voor uwe huid.

Wij willen hier alleen zijn. Begeef u met uwe vrouw voor een half uur in uwen kelder... geene praatjens, man! zoo niet...

- Ik wil niet tegenstreven, bracht Philipken in, met verbazing, doch ook inwendig verheugd; enkel heb ik die heeren onder het oog te brengen dat ik een arme visscher ben, die van zijnen arbeid leven moet, en de uur geslagen is dat ik met mijne vracht naar de markt ga... Zoo de heeren het vergunden...

De gasten bekeken elkaâr, en na eenen wenk van den gemantelde, lieten zij Philipken buiten, met verzoek zoo lang mogelijk weg te blijven; vervolgens sloten zij de deur, en bevolen het wijf naar hare keuken te gaan en niet ongevraagd in de drinkplaats te verschijnen. Traag gehoorzaamde zij, niet zonder in den gang luidop te morren tegen het gespuis, dat schuld was van den 'slechten tijd;' tegen haren man, die

zoo 'laf' was om de kerels te ontvluchten en zoo 'ondeugend' om haar 'moederziel' met hen alleen te laten; en nog eens de belangrijke waarschuwing herdenkende, haar door de kat van de buurvrouw gegeven.

Alléén gebleven, namen de twee drinkers volop hun gemak, bezagen elkaâr eenen oogenblik in de oogen, en borsten daarop in een luid gelach uit.

- Zoo dat ons nogmaals de zelfde zaak vereenigt? sprak de gemantelde tot zijnen gezelschap. Nooit zoû ik zulks gedacht hebben sedert het zonderlinge avontuur van dien nacht in Juli lest. Maar vertel mij eens, op welke wondere wijze gij van de dood zijt opgestaan?

- Dit is eenvoudig, antwoordde de andere. Toen die gevloekte wapensmid mij zijn staal in het lijf had gedrongen, meendet gij zeker, en ook Mher van Valois, dat ik dood was, dood als een pier, anders hadt gij mij wel uit bermhartigheid in uwen boot genomen. Ik was enkel door de pijn en het bloedverlies buiten kennis geraakt, en wanneer ik weder mijne oogen opende, en denken kon, bevond ik mij op een bed in de *Bijloke*, bewaakt en verzorgd door eene non. Hoe ik daâr gekomen ben, weet ik niet, en ik heb er ook nooit naar gevraagd. Ik bleef zes maanden in het hospitaal, hetwelk ik thands sedert ongeveer drie maanden heb verlaten, en het eenig merkwaardige voorval in al dien tijd was uwe ontmoeting, gister in *den Haan*.

- Waar ik alleenlijk gekomen was om u te vinden, hernam Alfried van Châtillon - want het was hij, in gezelschap van Antoon den dobbelaar. - En luister nu naar mijn verhaal, want, zooals ik gister uit uwe woorden kon opmaken, zijt gij maar ten halve bekend met hetgeen in ónzen kring is gebeurd. - Gij weet dat Mirabello mijnen doorluchtigen heer, Mher Robert van Valois, verraderlijk heeft doorstoken; wanneer ik met het lijk te Parijs was aangekomen, en na dat ik den Koning, zijnen broeder, een omstandig verhaal van het gebeurde medegedeeld had, zwoer deze bij zijne kroon dat die moord zoû gewroken worden, en zette het hoofd van ridder van Hale op geld. Dit is ook de reden van mijne terugkomst in Vlaanderen.

- En hoeveel bedraagt de som? vroeg Antoon nieuwsgierig.

- Twintig goudstukken, vlaamsche munt...

- Die wordt heden nacht mijn eigendom.

- Hoe? riep de fransche edelknaap verbaasd, gij zoudt van eene gelegenheid weten.....

- Sedert ons gesprek van gister, Ser van Châtillon, weet ik reeds veel. Antoon slaapt niet, als 't er op aankomt een slag te doen. Maar zoû de som niet kunnen vermeerderd worden? Om zeker te zijn van ons stuk, zullen wij minstens met drie moeten zijn, en gij begrijpt...

- Gaat de baron van Mirabello dan met eene lijfwacht uit? vroeg de edelknaap verwonderd.

- O neen, hervatte de speler, maar Ser van Châtillon

zal begrijpen dat ik mijne huid geene tweede maal zoo in gevaar stellen kan, en het beter is, de zaak zóo in te richten dat er niet meer op terug te keeren valt. Ten overige, de Gentenaren beginnen er zich mede te bekommeren; de kapiteins en schepenen, die in de plaats van Jakob van Artevelde en van zijne vrienden zijn gekozen, verliezen alle dagen van de volksgunst; men betreurt het bestuur van den lakenkoopman uit den *Paddenhoek*, en daar eenieder weet dat Ser van Hale een zijner vrienden was, begint men zijn lot te beklagen. Onder ons gezegd, het is ook verre van benijd te mogen worden: hij weet dat men op zijn leven uit is, en verlaat zelden zijn steen gedurende den dag. Moet de vervolging nog lang aanhouden, de Gentenaren zijn bekwaam om eene wacht voor hem in te richten, gelijk vroeger voor Artevelde...

- Maar dat zoû Mher van Vlaanderen toch niet gedoogen? Hij is de eerste geweest aan wien de wensch van den Koning omtrent den baron van Mirabello werd bekend gemaakt, en heeft beloofd, dezen niet tegen de vervolging te zullen beschermen. Mher Lodewijk...

- Heeft daar niets in te zien! lachte de speler. Het volk in Vlaanderen schikt zijn huishouden zelf; de gemeente ontvangt geene bevelen van den graaf; zij vraagt hem niet, wie zij haten, wie zij vleijen moet. Geloof mij, Ser van Châtillon, de zaak eischt spoed, en er valt op geen gulden te kniezen.

- Nu, wij zullen zien! antwoordde de edelknaap;

maar welke zekerheid hebt gij, dat juist den toekomenden nacht...

- Ik tel onder mijne vrienden een koopman in oude kleêren, bij wien ik onlangs een volledig afgelegd habijt van een Benedictijner monnik heb aangetroffen. Na ons afscheid, gister, begaf ik mij bij dien man, en vroeg om gedurende een uur dat habijt te mogen aantrekken... Nu ja, lach maar, Ser van Châtillon, ik mag uwe hoogheid verzekeren dat ik er een zeer devoten pater uit zag. Ik ging naar van Hale's steen...

- Gij, naar van Hale's steen? onderbrak de lijfjonker met een zweem van ongeloovigheid.

- Ik, Antoon. *Frater in Christum!* zei ik tot den poortbewaker, verschoon mij, bid ik u, bij uwen geduchten meester, Ser van Mirabello, omdat ik niet zelf de boodschap afleg, maar ik moet haastig bij verscheidene zieken in de stad... Onze goede eerwaarde abt en vader in Gode, Mher Jan Van der Moere, is sedert gister ziek, en laat uwen meester, zijnen ouden vriend, verzoeken om morgen avond hem met een bezoek te komen vertroosten. En mits onze eerwaarde abt weet, dat booze lieden op het leven van Ser van Hale uit zijn, raadt hij hem aan, zich te doen vergezellen van Jaak d'Hamere, den wapensmid van het hof en de abdij, een moedig en braaf man... - De poortbewaker beloofde de boodschap te zullen afleggen, en ik verliet hem onder den groet *Frater in Christum, tam in vitoe quam in morte.*

- Ha, ha! nu begrijp ik u volkomen! lachte de lijfjonker tevreden, en den vindingrijken geest van zijnen huurling bewonderende - gij wilt niet alleen op den ridder, maar ook op den dikken smid eene wederkans? Bij mijn zwaard, gij zijt een vernuftige kerel, en valt de zaak goed uit, dan zal de prijs wel ietwat kunnen verhoogd worden...

- Doch, wat zie ik ginder afkomen... Kijk toch eens?...

Dit zeggende, rees de schildknaap schielijk van zijne zitbank op, en ook zoó Antoon. Een verward gerucht van menschenstemmen steeg van den kant der straat op.

Ser van Châtillon wierp nog eenen vluchtigen blik door de venster, maar deinsde meteen verbleekend achteruit.

- Verraad! mompelde de edelknaap, zijnen gezelschapsgenoot aanzierende.

- De wapensmid! vloekte de speler, die ook naar buiten had gekeken. Bij Mher sint Antoon, mijn beschermheilige, zie ik daar ook ons visscherken niet, en gewapend met een lang verroest staal? O gij verraderken, ik zal u niet vergeten...

- Alvorens te bedreigen, merkte de edelknaap op, ware het goed dat wij onze veiligheid zochten, want ik geloof dat wij waarlijk zelve niet weinig bedreigd zijn. Zie, daar naderen zij *de Vossencluis*, zoo ernstig van houding als ware hier een gantsch ridderleger te bemachtigen... Wie zijn al die mannen?

- De wapensmid, zijn leergast, Philipken, en...

regtvaardige God! ook Lieven Nobels, mijn trouwe speelmat in *den Haan*. - Hoe die daar bij komt, weet ik niet, maer thands heb ik geene vrees meer: Lieven Nobels is den duivel te slim. Wij moeten hem slechts tijd laten... Kom, Ser, zoeken wij vooreerst eene wijkplaats... doch wacht! Lieven moet mij toch zien, hij mocht soms niet weten dat ik hier ben... Goed zoo! daar geeft hij mij reeds een wenk.

Inmiddels had Alfried van Châtillon de binnenluiken der vensters gesloten, en zocht naar de deur van den kelder. Deze bevond zich in 't begin van den gang, dicht bij de drinkkamer. Antoon poogde te vergeefs de deur te openen; hij voelde dat eene hand deze langs binnen terug hield, maar merkte al dadelijk dat die niet veel kracht kon aanwenden. Een minuut vervloog in aan- en toerukken, en dan werd plotseling een scherp noodgeschreeuw in den kelder vernomen.

- Het is 't wijf van Philipken! lachte Antoon; wacht een oogenblikje, oude heks...

Nauwelijks waren die woorden gesproken, of de kelderdeur vloog open en - Lieven Nobels verscheen.

- Haast u, fluisterde de speler tot zijnen vriend; ik heb de taak op mij genomen u langs hier aan te vallen; gij hoort dat de smeden met Philipken aan deur en vensters arbeiden... Langs den kelder, naar de achterzijde, kunt gij weg. Ik loop intusschen naar boven... Spoedig!

- Eén woord aler wij scheiden, mompelde Antoon.

Dezen avond, om 8 ure, aan de Roode Torenpoort, goed gewapend... Maar... de vrouw van den visscher?

- Heeft niet bemerkt wie haar langs achter vastgegrepen en ten gronde heeft geslagen. Haastig, daar wijkt de deur...

Alfried en Antoon sprongen den kelder binnen, en de andere speler, na de deur achter hen gesloten te hebben, ijde naar boven... Op dien oogenblik vloog de zware eikenhouten voordeur met een ontzachlijk gedruisch op den vloer, en sprong meester Jaak d'Hamere de drinkkamer binnen, gevolgd van Sander en Philipken.

- Een, twee! riep de dikke wapensmid, hier sta ieder zijn man! Ik begeef mij in den kelder, Sander naar boven, en Philipken blijft hier.

En zoo gezeid, zoo gedaan. Maar hoe groot was niet de teleurstelling van Jaak, toen hij beneden in den kelder, na over de buiten kennis gevallen vrouw van den visscher te zijn gesprongen, juist den huurling van de Franschen door de keldervenster, die op eenen luin uitgaf, ontsnappen zag! Brullend van woede liep hij hem achterna; maar de opening was niet groot genoeg om zulken zwaarlijvigen man als den wapensmid doorgang te laten.

- Weg! weg? schreeuwde Jaak, terwijl hij terugkeerde om de vrouw zijns vriends op te helpen, gevloekt hondenras, eene tweede maal zult gij mij niet ontsnappen; Jaak d'Hamere zal niet rusten, of de

vlaamsche bodem moet van dit gespuis gezuiverd!...

De Lezer, vraagt hier mogelijk hoe onze vrienden zoo onverwacht het gesprek der beide samenzweervers tegen Ser van Hale's leven kwamen verstooren. Een paar regelen zullen dit raadsel oplossen.

Van zoo haast Philipken den huurder van zijnen boot en den kerel, die dezen was komen halen, herkende, rees het denkbeeld in hem op om beiden hun loon te bezorgen voor hetgeen zij den ridder van Hale en zijn huis hadden misdaan. Met het voorwendsel dat hij naar de vischmarkt moest, had Philipken zijne woon kunnen verlaten, en was haastig naar den wapensmid geloopt (van bij den Minnemeersch waar *de Vossenclhuus* stond, tot aan den Wannekens-aard, was de afstand zeer klein), en maakte Jaak de gelegenheid bekend om hunnen wrok tegen de vreemdelingen eens te koelen. Echter, na langs voren zijn huis verlaten te hebben, en terwijl de twee drinkgezellen elkander de geschiedenis der laatste maanden mededeelden, was Philipken daar weder ingekomen langs den achterkant, had zijne vrouw het ontwerp bekend gemaakt, en haar bevolen stil en ongemerkt in den kelder te sluipen, om daàr zijne en Jaak's komst af te wachten. Wat den vierden man betreft, die tot den aanvallerstroep behoorde, deze was een wekelijksche bezoeker van *de Vossenclhuus*, die zich toevallig in de nabijheid bevond en ongevraagd bij hen zich vervoegde, in de hope eenig voordeel uit de partij te kunnen trekken. Spijtig maar

dat Philipkens vertrouwen zoo kwalijk was geplaatst geworden!

In hunne overhaasting en in de vreugde, dat zij den franschen edelknaap nu in hun net konden vangen, hem, dien de volksstem aanduidde als alleenlijk naar Vlaanderen te zijn gekomen om Ser van Hale te vermoorden of te doen vermoorden, vergaten onze vrienden de opening des kelders te bezetten, langs waar de aangeranden gemakkelijk konden wegluchten. Aldus moesten zij hun ontwerp zien mislukken. Dit kostte hun waarlijk meer spijt dan de schade, aan de deur van Philipken toegebracht, en dewelke Jaak d'Hamere zich bereid verklaarde op zijne kosten te doen herstellen. Het was eene misrekening die in den avond van den zelfden dag door een nog grooter ongeluk moest opgevolgd worden.

XI.**‘Tusschen beide die Traglen.’**

De zon vertoonde nog de helft harer bloedroode schijve boven de purpere wolkenstreep aan den westelijken gezichteinder, waar zij allengs onder ging. De lucht werd iederen oogenblik donkerder, en een frisch windje speelde in het geboomte van den kleinen tuin die zich achter van Hale's steen uitstrekke.

Het was een heerlijke Meidag geweest. De boomen en struiken prijkten geheel met hunnen groenen dosch, en duizende bloemenknoppen hadden zich onder den invloed der warme zonnestralen geopend, de lucht met de aangenaamste geuren bezwangerende.

Het gezin der van Hale's zit in den tuin, op eene bank, in de breede schaduw van een paar oude linden. Gerrit bevindt zich naast de jonkvrouw, op wier schoot de ranke Diana is ingesluimerd, maar gelijk alle gelieven hadden beide zich eenigzins afgezonderd van den rid-

der en zijne echtgenoot, om een vrijer woord tusschen elkander te hebben, waarvan Clara dan ook, naar het scheen, een ruim gebruik maakte.

Hoewel de doodsbleekheid die wij op het gelaat der jonkvrouw bemerkten toen wij haar voor de laatste maal zagen, thands verdwenen en weder vervangen was door den liefelijken blos, die haer altijd zoo schoon had gemaakt, zag Clara er zeer bezorgd uit, en zij trachtte de haar kwellende onrust door Gerrit te doen deelen. Niet dat het haar zelve betrof, dat zij vermindering zocht van treurige gewaarwordingen - daartoe was de jonkvrouw te grootmoedig en te bescheiden, en de opoffering van hare eigene rust en vreugde eischte geen lang beraad bij haar, als zij maar wist, hare betrekkingen daarmede aangenaam te kunnen zijn. Neen, Clara was, sedert het ongelukkig treffen van haren broeder, meer met zijn dan met haar lot bekommerd, en 't was het gevaar der aanhoudende vervolging tegen hem ingespannen, dat zij haren verloofde onder 't oog bracht.

- Gerrit! sprak de jonkvrouw met eenen zucht, ik verzoek u nogmaals, te beproeven Simoen van zijn ontwerp af te brengen. Ik weet niet hoe dat komt, maar ik ben bang telkens mijn broeder het voornemen uitdrukt om in de stad te gaan.

- Wat gij toch vreest! zet de jonker geruststellend.

- En bestaan er geene redens? vervolgde Clara, eenen traan van hare wimpers wegwisschende, dien

de ingevallen schemering aan Gerrit belette te zien.

- Zullen die dan eeuwig bestaan? hervatte de edelknaap, en is het niet reeds lang genoeg dat Simoen de gelegenheden vlucht welke hem in eenig gevaar konden stellen? Gij zoudt toch niet willen, meen ik, dat hij zich voor geheel zijn leven afzonderde in dit steen, erger dan een monnik? Er zijn nu reeds maanden verlopen sedert de laatste pooging tegen hem werd gericht, en daar allen vruchteloos moesten blijven, zullen de bezoldigde moordenaars van den Koning wel de zaak hebben opgegeven...

- O neen, dāt denk ik niet! viel de jonkvrouw haren verloofde in de reden, en juist dāt maakt mijne grootste vreeze. Omdat de listen niet gelukt zijn, zullen zij met geweld beproeven... Aanval tegen het steen...

- Die afgeslagen werd.

- Vervolging bij nachte...

- Gestraft met de dood der schurken.

- En de laatste maal, dit geschenk van wijn, zoo de brenger zegde: van wege den heere abt van St Baafs⁽¹⁾.

(1) Bekend is het, dat de abten van St.-Baafs- en St.-Pieters-abdijen te Gent, inzonderheid de eerste, eenen grooten handel dreven in wijn. De mannen die zij daarmede gelastten noemde men *cnaepen van den wine*. Reeds in 't jaar 977 had de duitsche keizer Otto III den abt van St.-Baafs vrij gemaakt van alle tonrechten in geheel het keizerrijk, en in 1169 bekwam hij van den bisschop van Keulen het uitzonderlijke voorrecht, (de uitvoer van wijn was in Duitschland verboden) ieder jaar daar 60 scheepsladingen wijn te koopen, om ze uit te voeren en in de abdij op stapel te leggen: eene aanzienlijke hoeveelheid voor dit tijdvak, daar elke scheepslading bestond uit 24 tot 30 stukken wijn, dus 1800 stukken! Men oordeele hieruit over de belangrijkheid van den wijnhandel der abdij. De abten hadden zich ook langzamerhand weten vrij te maken van de rechten in de andere havens van Vlaanderen. Zie hierover DIERICKX, *Mémoires sur la ville de Gand*, t. II; WARNKOENIG, *Histoire de la ville de Gand*, en VAN LOKEREN, *Histoire de l'abbaye de St-Bavon*.

Gelukkig dat Elizabeth den list vermoedde, anders ware Simoen, en misschien wij allen, vergiftigd geweest...

- Gij ziet dus wel, melieve! dat de hand Gods overal tusschen was, en Hij niet wil, dat Simoen eenig leed geschiede.

- Maar die terugkomst van den jongen Châtillon, zeî Clara met eenig ongeduld, verschrikt u dat niet? En de handelwijze van Mher van Vlaanderen, die, volgens hetgeen onder 't volk gezegd wordt, de moordenaars in de hand werkt, althands de oogen luikt voor hetgeen beraamd wordt...

- O die laaghartige schurk! barstte Gerrit uit.

- Stil! lispelde de jonkvrouw, de oogen rondom zich slaande; hij is toch Elizabeth's vader... En moet alles waarheid heeten, wat de poorter zegt?

- Ha! wij weten wat hij gedaan heeft tegen Mher van Artevelde, en wat mij betreft, ik ken hem genoeg om te durven veronderstellen dat hij niet terug wijken zoû voor hetgeen de Gentenaren hem thands weêr ten

laste leggen... Maar daar komt onze goede vriend Jaak binnen, en Ser Simoen maakt zich bereid om heen te gaan. Kom, Clara, laten wij afscheid nemen van den ridder.

Toen het jonge paar in de zaal van het steen trad, had Simoen reeds den mantel onghangen en was op het punt om voort te gaan. De jonkvrouw ging recht op haren broeder aan, die naast Elizabeth stond, en bad hem, zich tegen zijne vijanden op de hoede te houden.

- Dit is eene aanbeveling die gij mij elken dag herhaalt, lachte de ridder, en welke ik u verzoek voortaan daar te laten. Men zoû zeggen, dat Clara van Hale eenen broeder heeft die bang is als een haas, en onhandig als een vlegel. Hoe zoû er meester Jaak over denken?

De smid, die intusschen eenige woorden had gewisseld met Gerrit van Moerzeke, zich deze vraag hoorende doen, deed een stap vooruit, en zich eerbiedig voor de jonkvrouw buigende, sprak hij:

- Waarlijk, mejonkvrouw, ik geloof dat gij u te zeer met het lot van Ser Simoen bekommert; en dit is zoo waar, dat ik schaamte heb den ridder te vergezellen, alleen met het doel om hem te verdedigen, al zij het ook eene uitstekende eere, welke den nederigen smid heden te beurt valt. Maar, zoo als ik bij het binnenkomen gezegd heb, ik geloof vast dat de monnik, die de boodschap van den eerwaarden vader abt heeft afgelegd, zich vergist ofwel kwalijk verstaan heeft. Ik kan wel

naar de abdij ontboden zijn geworden, doch alleen, gelijk vroeger het geval was, met het oogmerk om werkbestelling te ontvangen, en niet om tot schildknaap te dienen van den edelsten ridder uit Gent. Houd u verzekerd, mejonkvrouw, dat Ser van Hale's degen wel tegen zijne vijanden bestand is...

- Ja, maar niet tegen het verraad! klonk het nu op afgebroken toon eensklaps aan de deur.

Het was Gerem, Simoen's schildknaap, die bestoven, bezweet en schier buiten adem, zonder de gebruikelijke plegtplegingen des tijds en van zijne bediening in acht te nemen, haastig binnen trad.

- Wat wilt gij zeggen? vroegen de adelvrouwen te gelijk.

- Dat er schurkerij broeit! zegde de lijfjonker. Mher Van den Moere is zoo gezond als iemand, en heeft noch Ser Simoen, noch meester Jaak ontboden. Hij zoû echter den ridder, als 't hem past, dézen avond wel ontvangen.

Een uitroep van ontsteltenis, bij de vrouwen, van verrassing bij de mannen, was het antwoord op deze onverwachte mededeeling van den schildknaap. Het gelaat van Simoen, tot hertoe onverschillig gebleven, werd op eenmaal ernstig, en hij vroeg op gestrengen toon aan zijnen schildknaap wie hem last gegeven had om onderzoek naar da zaak te doen.

De getrouwe Gerem wierp eenen blik op de jonkvrouw, maar hoe vluchtig die ook was, toch had de

ridder dien bemerkt; en wanneer nu Clara dichter tot hem trad, en hem 't woord toesturen wilde, hetgeen hij haar belette met zijne hand op haren mond te leggen, begreep hij duidelijk onder welken invloed zijn schildknaap gehandeld had.

- Vrouwen-dwaasheid, ik merk het al! riep Simoen wrevelig, en Clara zacht van zich schuivende.

Hij wandelde eenige malen de zaal op en af, en zich dan plotseling omkeerende, hervatte hij:

- Ik zou onrechtvaardig zijn, Gerem, indien ik u niet dank zegde voor de inlichting. Ik zie, meester Jaak, (vervolgde hij, zich tot den wapensmid keerende) dat gij de zaak, wat u betreft, eenigzins klaarder dan wij allen hebt ingezien; en op u, lieve zuster, mag ik ook niet verstoord zijn, dewijl uwe bezorgdheid mij dezen nacht misschien aan eene hinderlaag heeft onttrokken.

- O zóo is het goed! juichte de jonkvrouw, en de beide handen haars broeders drukkende; Simoen blijft op het steen.

- En wij vieren de teleurstelling zijner vijanden met eenen heerlijken beker wijn! voegde vrouwe Elizabeth er bij.

- Gij schertst, niet waar? lachte de ridder.

- Hoe, hervatte zijne echtgenoot angstig, zoû Ser Simoen, na de mededeeling van jonker Gerem, nog besluiten uit te gaan?

- Kon mij ooit eene betere gelegenheid dan deze

worden aangeboden, om mijne vervolgers te leeren kennen, en mogelijk te vernietigen? sprak Simoen gerust, en blijkbaar verwonderd over de tegenwerping. De nieuwsgierigheid kwelt mij, en ik wacht geen oogenblik langer. Gerem, mijn helm!

Nu volgde eene bestorming op den ridder met verzoeken en streelingen van de adelvrouwen, die hem op 't gevaar wezen waar hij zich nutteloos aan bloot stelde; doch wat zij ook op 't gemoed des ridders beproefden, Simoen's besluit bleef onwankelbaar. - Ik heb, gaf hij tot eenig antwoord, hier in de afzondering reeds te lang mijne plicht van ridder verwaarloosd, en ik moet zorgen dat aan den naam van Mirabello de bediedenis niet worde gegeven van lafheid en vrees. Hoe kunt gij u toch zoo ontstellen, lieve Elizabeth, en gij ook, Clara, daar onze dappere vriend Jaak mij wel 't genoeg geven wil mij te vergezellen, en Gerem ook.

- En Gerrit dan? sprak 's graven lijfjonker.

- Blijft in het steen, op de vrouwen waken, - gaf de ridder tot antwoord; gij weet overigens dat uwe plicht u morgen vroeg bij Mher van Vlaanderen roept. Uwe aanwezigheid alhier zal daarbij zeker iemand eene afleiding geven aan zwarte denkbeelden... knor niet, zusje! maar leg liever uwe blanke hand in de mijne, en neem mijne avondgroete welgevallig aan.

Na deze woorden trad de ridder tot Elisabeth, drukte haar een teederen kus op de hand en verliet dan de zaal, gevolgd door Gerem en den wapensmid. Ridder

en schildknaap bestegen hun paard, Jaak stapte te voet nevens hen, en toonde zijnen eerbied aan den edelen ridder met zich op eenen kleinen afstand van hem te houden, dien eventwel de baron van Mirabello herhaaldelijk door het vertragen van den stap van zijn ros zocht te niet te doen.

Het was reeds donker in de straten van Gent, destijds slecht of niet verlicht. Onze drie avontuurzoekers ontmoetten maar weinig poorters op hunnen weg naar de St.-Baafs-abdij, dewelke, als eenieder weet, zich bevond op de plaats waar nadien door Karel V het Spanjaards-kasteel werd opgericht, en waar heden het krijgsoefenplein, het Slachthuis, aanpalende straten en merkt, en de St.-Macharius-kapel on ruïnen worden aangetroffen, laatste overblijfselen van dit weleer zoo rijk en machtig Benedictijner sticht. De kleine troep richtte zich langs de Verhildeplaats en Lange Munt, over de Vrijdagmarkt en den *corten steenen dam*⁽¹⁾, aan welks einde zich de St.-Joorispoort bevond⁽²⁾. Van aan deze poort, aan de rechte zijde van den weg, on voorbij den ronden, spits opgaanden *Rooden Toren* strekte zich langs heen de gebouwen en den grond der abdij, een muur uit in gebakken steen, met eenen gracht daarvoor, door welke omstandigheid die weg den naam

(1) Of *Steendam-straat*, tegenwoordig nog *den Steendam*.

(2) Zie de plaat tegenover den titel. Kopij genomen naar het oud plan van den heer P. Goetghebuër.

van *langhen steenen dam* had verkregen, en ook wel eens ‘*tusschen de twee tragelen*’ werd genoemd, uit hoofde van de twee waters, waar hij tusschen liep: gemelde gracht en de Leije.

Tot hiertoe had onze kleine troep, tot tijdkorting, enkel over zaken van gering belang gesproken, maar aan den Langen Steenen Dam gekomen, verwonderde het hun aan dezen uitkant nog wandelaars te zien, daar zij er geene in 't midden der stad zelve hadden opgemerkt.

Jaak d'Hamere, die de zijde van den gracht hield, was vooral sedert eenige oogenblikken oplettend geworden, en keek gedurig met een langen hals voór zich uit, als zocht hij iets langs den waterkant te ontdekken. De dikke duisternis, die op dezen smallen weg heerschte, werd nu nog vermeerderd door de omstandigheid dat de maan gedoken was door den grooten toren der abdijkerk; en het scheen alsof de wapensmid met ongeduld de kromming van den weg te gemoet liep om klaarder rondom zich te kunnen zien. Zijn ongeduld werd niet lang op de proef gesteld; aan dien bocht gekomen, verscheen de maan in haren vollen glans boven het kruis van de hooge torenspits, en nu zag men, op eenigen afstand voór uit, in de schaduw van den muur, iets in het donker zich bewegen. Onwillig keerde Jaak het hoofd om, en daar zag hij, op een vijftigtal passen, twee mannen, die hen reeds op dezen weg te gemoet waren gekomen, nu hunne stappen

volgen. Hij maakte den ridder op dit tweede verschijnsel oplettend, en deze besloot aan de kromming van den weg stil te houden, als het beste standpunt om te zien wat de lieden voor en achter hen in den schild voerden.

De zwarte massa kwam allengs langs den muur dichter bij, en al eer een paar minuten waren vervlogen, bemerkte men vier of vijf gewapende mannen, die behoedzaam naderden.

- Daar hebben wij het! riep Gerem.

- Inderdaad, zei de ridder, zijnen degen trekkende en Jaak eenen wenk gevende om het zelfde te doen; inderdaad, dat belooft een aardig avonduurtje en avontuurtje; doch vermits onze vijand de overmacht heeft, dient er met overleg te worden gehandeld. Blijf beide hier eenen oogenblik staan, en laat mij op dien hoop ginder inrennen...

Niet zoodra waren deze woorden uit den mond des ridders, of eene bui van pijlen snorde rond en boven hem en zijn gevolg. Ten zelfden tijde bekwam Jaak d'Hamere eene steek in den rug, die gelukkig niet diep was, van eenen kerel die den tragel was opgeklommen, onder den uitroep:

- Daàr, dikke ijzervreter, dat zal u leeren het staal te trekken in plaats van het te smeden!

De wapensmid keerde zich om, en vlug genoeg om eenen tweeden stoot van Antoon den dobbelaar - want de aanvaller was niemand anders - af te weren, en sprong dan onder het luide geroep van: 'Een, twee!'

dat zoo zwaar klonk als een hamerslag, op den schurk toe.

Middelerwijl waren de vijf mannen, die van den kant der abdij waren opgekomen, in haast doch in orde, als waren 't geoefende strijders geweest, de plaats genaderd. Aan hun uiterlijke was genoeg te zien tot welke klas van lieden zij behoorden; dronkenschap, losbandigheid en misdaad hadden op hun gelaat onmiskenbare sporen nagelaten, en de slordigheid hunner kleeding bewees genoeg dat zij hun leven in luiheid doorbrachten. Waarschijnlijk hadden zij hunne bogen en pijlen, waarmede zij beproefd hadden het kleine getal hunner vijanden nog te verminderen, zonder eene eigenlijke worsteling te moeten aangaan, weggeworpen, want in hunne handen waren geene andere wapens dan daggen of degens, met dewelke zij den ridder en zijnen schildknaap aanvielen. Hunne overmacht nochtans woog niet op tegen het voordeel dat beide edellieden hadden met hun paard, en menig aanvaller moest door eenen stamp der rossen in het zand bijten. Terwijl de worsteling aan deze zijde plaats greep, en Simoen en Gerem er in gelukten de aanvallers te beletten hen te omringen, verweerde zich Jaak d'Hamere op eene waarlijk heldhaftige manier tegen den eerloozen speler, en zoû al spoedig met hem een einde gemaakt hebben, ware hij niet onverhoeds langs achter overvallen geweest door... Alfried van Châtillon, die, even als Antoon, langs den oever op het tooneel der worsteling verscheen, en die,

zooals de ridder met eenen enkelen blik begreep, eerst verder eene soort van achterhoede had uitgemaakt, ten einde de vluchtenden van zijnen aanhang tegen te houden, of zijne tegenstrevers die zouden getracht hebben te ontkomen, nieuw werk te leveren, doch wiens ongeduld om deel te nemen aan het gevecht hem die standplaats voorbarig had doen verlaten. De steek, dien de fransche edelknaap aan den dikken smid had toegebracht, was echter niet behendig geweest, en bij gevolg van geen belang; maar niet zoodra had Jaak gevoeld dat hij tusschen twee vijanden stond, of hij deinsde eenen stap achteruit, en bracht met zijnen rechten voet zulken geweldigen stoot toe aan Châtillon, dat deze achterover in den gracht tuimelde, zelfs zonder den tragel aan te raken. Vervolgens, den oogenblik te baat nemende dat Antoon naar den Franschman uitzag, viel hij met verdubbelde woede en kracht op hem in, en bracht hem zulk een vervaarlijken steek in de zijde toe, dat hij als een steen op den grond stortte.

- Vaar ter belle! schreeuwde de wapensmid, zijnen degen uit de wonde trekkende en dien op nieuw hem in de borst stootende; - vaar ter helle, afschuwelijk gebroedsel, dat uwe vaderstad in oneer en schande dompelt!

Antoon sprak geen woord, maar het schuim kwam op zijne lippen, en zijn rollend oog drukte genoeg de hevigheid van zijnen haat en wanhoop uit. Slechts kon

hij nog het hoofd oprichten en naar Châtillon zien, die trachtte uit het water te geraken, als wilde de speler hem het loon van zijne eerlooze daad eischen; maar spoedig zonk zijn hoofd op den grond terug, en een doffe zucht overtuigde Jaak dat hij uitgeleefd had.

Ondertusschen hadden de ridder en Gerem het niet zoo gemakkelijk met de drie nog levende tegenstrevers; op den oogenblik dat Antoon nederstortte, ontmoetten de blikken van Simoen en Jaak elkander, en, zij moesten het niet ontveinzen, hun toestand was zeer bedenkelijk; Châtillon kwam nu, even vlug als hadde de stamp van den smid hem hoegenaamd niet bezeerd, den oever opgeklauterd, stelde zich, voor dat Simoen acht op hem gegeven had, vóór zijn ros, en bracht het zulk een geweldigen stamp op de voorpooten toe, dat het ter aarde viel. Jaak sprong bij, en ook Gerem wendde zijn ros naar de zijde des ridders, om hem zooveel mogelijk te beschutten tegen de slagen zijner vijanden, doch vlugger dan zij, had Châtillon zijnen degen opgeheven en Simoen dien onder de borst gestooten.

De ridder gaf een korten schreeuw van pijn, en zonk voorover met het hoofd nevens den kop van zijn paard.

Jaak en Gerem sprongen bij, en zonder verder acht te nemen op hunne vijanden, die hen gemakkelijk in dezen oogenblik hadden kunnen overmeesteren, dienden zij den baron van Mirabello hunne zorgen toe. Al wat hij nog uitbracht was de naam van den abt Van

den Moere, terwijl hij met zijne bevende hand naar de abdij wees, en liet dan weder het hoofd op den arm van zijnen schildknaap zinken. De bleekheid der dood kleurde zijn gelaat; zijn oog was reeds gebroken...

De wapensmid rees op; uit zijne oogen scheen vuur te sprankelen; de aderen op zijn voorhoofd dreigden te barsten, en als een leeuw sprong hij, zijn staal in de vuist, in het midden van den weg en zocht naar den franschen edelknaap.

Alfried van Châtillon was weg... weg met de twee nog levende huurlingen, en hij zag hen langs den Steenen Dam, in de richting der stad, eerder loopen dan gaan...

Eene afgrijselijke verwensching rolde van de lippen des poorters, en een oogenblik bleef hij besluiteloos. Maar lang aarzelen mocht hij hier niet. Nog was er eenig leven in den ridder, en dezès wensch was naar de abdij gedragen te worden. Hij offerde dan zijne wraakzucht aan de diepe gehechtheid van den edelman op, maar waarlijk deze zelfbeheersching ging niet zonder moeite!

Stil, sprakeloos, het hoofd over de borst gebogen, stapten de lijfjonker en de wapensmid, met al de mogelijke voorzichtigheid den ridder in hunne armen dragende, naar de abdij voort. Eene ongestoorde grafstijle heerschte rondom hen; een koude wind woei hen in 't aangezicht, doch helder, onbewolkt was de starrenvolle hemel. Het bleeke licht der maan wierp een akelig

schijnsel op den somberen groep, en liet een lang spoor zien van bloed, dat op de aarde uit de wonde van den stervende vloeide. Jaak, door aandoening overstelpt, en vooral door het spijt dat hem de gelegenheid niet gegeven was geweest den Franschman te verpletteren, weende en snikte als droeg hij zijn eigen kind ten grave; en Gerem die, zoo men licht kan denken, zelf diep geschokt was, had niet weinig moeite om de wanhoopskreten van den poorter te bedwingen.

Het geheele drama, dat thands zulke treurige ontknooping had gevonden, speelde Jaak voor den geest, en natuurlijk bleven zijne gedachten bij graaf Lodewijk van Nevers stil, die van den beginne af de partij genomen had voor Robert van Valois, en na dezes dood, zich geene de minste moeite had gegeven om de vervolging, door het fransche Hof beraamd en ingericht tegen het leven van den echtgenoot zijner dochter, te verijdelen. De poorter had eventwel den tijd niet zich in deze beschouwingen te verdiepen, want men was de groote ingangpoort der abdij genaderd, en een oogenblik nadien klepte reeds de doodklok in den toren, die de monikken van St Baafs ter kerke riep om te bidden voor de ziel van ridder Simoen van Hale, baron van Mirabello, heere van Perweis, Beveren en Eecloo.

Besluit.

Eenigen tijd na de laatst vermelde gebeurtenis stonden de meeste burens en vooral buurvrouwen van den *Wannekins-aard*, en den daaraan palenden hoek der Lange Munt, in kleine groepen, aan de deur hunner woonstede of op de straat, in een gesprek dat blijkbaar den *Grooten Helm* tot onderwerp had, vermits aller blikken zich onophoudelijk naar het huis van meester Jaak d'Hamere richtten, waarbinnen, bij tusschenpoozen, het gelach en geschater van een groot getal lieden, of de vrolijkste deuntjes van dien tijd opgingen. De werkplaaas van den wapensmid was gesloten, alhoewel noch Kerk, noch stad, noch neering dien dag feest hielden, zoo dat de nieuwsgierigheid der burens wel eeniger mate te verschoonen was. Onze Lezers en Lezeressen zullen hem dit des te lichter vergeven, daar het een feit geldt dat in het jaar onzes Heeren 1862 even veel belangstelling en nieuwsgierigheid blijkt te verwekken als in het jaar onzes Heeren 1346: namelijk het huwelijk van een jong paar, Sander met de knappe dochter van Jaak den wapensmid.

Deze gebeurtenis, hoe gewichtig ook voor de belanghebbenden, in geen onmiddellijk verband staande met onze geschiedenis, zien wij ons, tot groot spijt van onze Lezeressen, verplicht het bij de bloote vermelding er van te laten. Den volgenden dag stonden de burens

van den Wannekins-aard niet minder vreemd op te zien toen zij Jaak, eenen pelgrimstok in de hand en geheel uitgerust tot eene verre reize, van hen zagen afscheid nemen; nog was hij hiermede bezig, toen een jonge ruiters aan de deur zijner woonstiel hield en na zijn paard aldaar aan een yzeren ring in den muur te hebben vastgemaakt, binnen trad. Jaak, wien van deze komst bericht gegeven werd, keerde aanstonds in zijn huis terug, en was niet weinig verheugd er zijnen edelen vriend Gerrit van Moerzeke te mogen groeten, wien hij, na den avond waarop Simoen van Hale vermoord was geworden, niet terug gezien had.

- Daar loof ik den Heere en Mher Sint Jakob om! riep de dikke man met bewogen stemme, en de bevende hand op zijne borst leggende, als wilde hij zijn hart de bevestiging doen geven van hetgeen zijn mond sprak; daar loof ik den Heere en Mher Sint Jakob om, voór mijn vertrek u nog eens te zien. Ser van Moerzeke zal, hoop ik, wel nogmaals mijne verkleefdheid en eerbied willen betuigen aan de van Hale's, en hun zeggen, dat Jaak d'Hamere voorgenomen heeft aan den Hemel te gaan vragen wat hij niet van de kracht zijner armen heeft mogen bekomen, namelijk heil, ruste en zegen voor de eerwaardigste edellieden onzer goede stad...

- Hoe! zeî Gerrit, gij onderneemt eene bedevaart?

- Naar 't graf van Mher Sint Jakob van Compostelle, mijnen lieven patroon, wien ik bidde dat hij mij op den verren tocht geleide en bescherme. Ja Ser van

Moerzeke, menig welmeenend poorter legt zich heden dezen last op⁽¹⁾, om door boete een gelukkiger lot voor het lieve vaderland te erlangen. Want welke toekomst staat er Vlaanderen te wachten, daar wij elken dag den erfgenaam des graven zich zien vergeten in losbandigheid en zich, nog meer dan zijn vader, kon het zijn, van het volk vervreemden?

- Ach ja! zuchtte Ser van Moerzeke, wat gij daar zegt is ongelukkig waar. En voeg dan, bij het zedebederf van hooger, de ontaarding des volks... Vlaanderen gaat eene treurige toekomst te ontmoet...

De smid haalde eenen diepen zucht op, en schudde bedenkelijk het hoofd. - Ach! leefde onze Wijze Man nog! mompelde hij verdrietig; doch zie, Ser van Moerzeke, de zaken zullen mogelijk niet zoo slecht blijven als thands; er schijnt zelfs sedert korten tijd een gantsche ommekeer in de gemoederen te zijn gekomen, en de mannen van Geert Denijs zullen niet lang meer het gezag voeren... Doch, vergeef me mijne nieuwsgierigheid...

(1) Vele misdrijven konden ook door eene bedevaart uitgeboet worden. 'De straffen, welke gedurende de middeleeuwen wegens misdrijf tegen de voorrechten der steden of tegen de stedelijke ambtenaren, opgelegd werden, bestonden veelal in het verrichten van bedevaarten.'

(SERRURE, *Vaderlandsch Museum*, 2^e deel, 327.)

Deze bedevaarten waren tamelijk verre. Zoo vindt men in het *Ordonnantie-Boeck* van Leuven (1484) als bedevaartplaatsen vermeld: St.-Jacobs in Galicen, O.L. Vr. te Parijs, St.-Martens te Thours, Cyperen, Kantelberg, Keulen, Aken, Trier, Bon, enz.

- Spreek maar, Jaak, wat begeert gij?
- Ik zie dat uwe hoogheid de spoor draagt...
- Och ja! lachte de voormalige edelknaap, dat moest ik u nog zeggen; ik ben ridder geslagen, en de reden mijns bezoeks was zelfs de bestelling eener volledige wapenrusting. Mher van Vlaanderen heeft mij deze eer gedaan, denkende daarmede de van Hale's eenigzins in hun leed te troosten voor den moord van Ser Simoen⁽¹⁾.
- Ja, verwonden en genezen, doch het eerste veel meer! Altijd de zelfde dubbelzinnige, sluwe handelwijze! zeï de smid op eenen toon van verachting.
- En het voornaamste nog is, hervatte de ridder, die geen lust scheen te hebben om het gesprek op dit punt voort te zetten; dat ik de toekomende week den gelukkigen echtgenoot worde mijner Clara.
- O dat verheugt me! riep Jaak verrukt uit, want gij zijt elkaër ten vollen weerdig. Doch wat de bestelling

(1) Simoen van Mirabello was begraven geworden in de Sinte-Pharaïlde- of hofkapel, die stond bezijden de tegenwoordige Vischmarkt, ter plaatse waar nu het huis N^r 3 wordt aangetroffen. Deze kapel, gesticht in 't jaar 883, herbouwd in 1174 en 1216, werd in 1736 afgebroken. De geschiedschrijvers zeggen dat de tombe van den voormaligen Ruwaart van Vlaanderen, in de kapelle van O.L. Vrouw, buitengewoon prachtig was. Simoen had aldaar gedurende zijn leven 5 kapelnijen gesticht. Hij liet twee kinderen achter, geheeten Jan en Clara. Vrouwe Elizabeth, zijne weduwe, huwde eene tweede maal met Arnout van Heule, heer van Rumene. Zij overleed in het jaar 1365, en werd naast haren eersten echtgenoot begraven.

betreft, Ser van Moerzeke, ik heb van mijn bedrijf geheel en al afgezien; hier (en dit zeggende wees hij op op Sander en zijne jonge vrouw) hier zijn mijne kinderen, die hun best doen zullen de faam van den *Grooten Helm* niet te doen dalen, en welke ik, met verlof van uwe hoogheid, nederig aan U aanbeveel...

- Niet noodig, niet noodig! lachte de heer van Moerzeke, ik heb van Sander reeds gehoord, hij is weerdig uw opvolger en zoon te worden, en zal mijne bescherming niet missen.

Nadat Jaak en Sander den ridder op de hartelijkste en beleefdste wijze hadden dank gezegd, verliet deze hunne woning, ten einde den ouden wapensmid niet langer in de laatste voorbereidsels voor zijne lange reize te stooren, en hem voor het afscheid nemen van de zijnen, alleen te laten.

Weemoedig begaf zich de brave poorter op weg naar St.-Jakobs bedeplaats, minder aan zijne eigene lotgevallen denkende, die zijnen moed hadden ter neder gedrukt, dan aan den droevigen toestand waar vaderland en volk in verkeerden, een toestand die, volgens hem, in de toekomst weinig zoû verbeteren.

De geschiedenis overtuigt ons dat de wapensmid niet onjuist had geoordeeld; want zij wijst op weinige vorsten van Vlaanderen die zulke wreede tirannij uitgeoefend en zulk eerloos leven hebben geleid als graaf Lodewijk van Male.

Misstellingen.

Er moet ergens een boek bestaan over *Vermaarde Uithangborden*, hetwelk men beweert tal van aardigheden te bevatten. Maar een boek over *drukfouten* zoû misschien wel het aardigste en kluchtigste zijn dat te schrijven is. Men staat somwijlen alleszins verbaasd over de vindingrijkheid van den H^r Letterzetter, en denkt er te vergeefs aan waar deze onwaardeerbare vriend van den Autheur het halen mag om een werk, al handele het over het droogste ding der wereld, te *vervrolijken*.

Zoo zal de Lezer hiervoren iets ontmoet hebben dat hem een zonderling denkbeeld moest geven van de scherpzinnigheid des schrijvers: op bladzijde 104, 27^{en} regel, staat: *in de borst* van den schurk. Men gelieve te lezen: *in den rug*. Het *kan* niet anders; niet alleen werd Antoon langs *achter* aangevallen, door den wapensmid, maar een steek als welke de Zetter verkozen heeft, moest den gewonde onvermijdelijk naar de eeuwigheid hebben gezonden, en hij had nog zoo veel in den Roman te doen...

Wij hebben het maar niet van ons kunnen verkrijgen de andere bladzijden voor de derde maal te herlezen, een even verdrietig werk voor den schrijver als het kopiëren zijner eigene voortbrengselen; wilde echter de *discrete lesere*, zoo als Mark van Vaernewyck zet, zich dergelijke straffe opleggen, dan gelieve hij de mindere..... zie, wij schreven haast: *misstelingen* van den Zetter, zelf te verbeteren.

De spelling van dit werkje is nagenoeg de zelfde die wij sedert 1854 volgen. Behalve de dubbele A en U, en de II, bezigen wij de CH *overal* voór de T, een stelsel dat wij verreweg als het redelijkste beschouwen, en hetwelk nu door de kommissie tot samenstelling van een *Algemeen Woordenboek der Nederlandsche Taal* bepaald is aangenomen.